

**ANALÝZA REPREZENTACE TÉMATU
PANDEMIE SARS-COV-2
VE ZPRAVODAJSTVÍ A PUBLICISTICE
ČRO PLUS A ČRO RADIOŽURNÁL**

(Minitender č. 4 na základě rámcové smlouvy o poskytování
analýz plnění požadavků zákona č. 484/1991 Sb.,
o Českém rozhlasu ze dne 31. 10. 2018)

PODAVATEL: MGR. RENÁTA SEDLÁKOVÁ, PH.D.

ANALYTICKÝ TÝM:

MGR. RENÁTA SEDLÁKOVÁ, PH.D.

MGR. MAREK LAPČÍK, PH.D.

NA KÓDOVÁNÍ KVANTITATIVNÍCH DAT SPOLUPRACOVALY:

MGR. ZDENKA BUREŠOVÁ

MGR. BARBORA ČÍHALOVÁ

OBSAH

Zadání analýzy.....	5
Teoretický rámec analýzy.....	6
Metodika studie.....	11
Kvantitativní postupy: obsahová analýza.....	13
Výčet zkoumaných proměnných a jejich operacionalizace	14
Kvalitativní postupy: kombinace analýzy diskursu, sémiotické analýzy a zakotvené teorie	18
Analytická část studie.....	21
Hlavní zjištění.....	21
Výsledky kvantitativní analýzy - prostor věnovaný pandemii SARS-COV-2.....	23
Tematická struktura zkoumaných pořadů	28
Tematizace pandemie SARS-COV-2: obsah analyzovaných příspěvků	34
Citování mluvčí a odkazované zdroje.....	40
Výsledky kvalitativní analýzy – tematizace pandemie SARS-COV-2	47
Polední Hlavní zprávy a publicistika	49
Hlavní zprávy	49
Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře	55
Ranní proudové vysílání.....	62
Interview Plus.....	64
Dvacet minut Radiožurnálu	71
Jazyková úroveň analyzovaných pořadů.....	85
Reprezentace pandemie SARS-COV-2 optikou teorie morální paniky	87
Shrnutí klíčových poznatků analýzy a jejich tematizace v kontextu legislativního rámce fungování ČRo.....	92
Seznam použité literatury	95
Výzkumný tým	97

ZADÁNÍ ANALÝZY

Cílem analýzy je popsat, nakolik si ČRo během stanoveného období (12. 3. - 4. 4. a 17. 9. - 6. 10. 2020) v určených pořadech (ČRo Plus: *Interview Plus* a ČRo Radiožurnál: *Hlavní zprávy* a publicistika hlavních zpráv *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře*, *Dvacet minut Radiožurnálu*, ranní proud 7:00 – 8:00 od pondělí do pátku) počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu (dále jen ZČRo), a v Kodexu Českého rozhlasu (dále jen Kodex). Zásadní zřetel nechtě je brán k §2 ZČRo a k Preambuli a článkům 6 a 7 Kodexu, kde jsou vymezeny hlavní úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání vážící se zejména k problematice:

- a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů;
- b) působení ČRo coby fóra pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat široké spektrum názorů a hledisek;
- c) nezávislosti a nestrannosti novinářské práce ČRo, a to včetně závazných pravidel práce redaktorů a moderátorů ČRo.

Analýza se zaměří na zodpovězení následujících otázek:

- a) zda analyzované pořady publicistiky ČRo naplnily normativní požadavky vyváženosti a žurnalistické objektivity;
- b) zda a do jaké míry analyzované pořady ČRo naplnily požadavek na komplexní reprezentaci reality, a to konkrétně ve smyslu zastoupení názorové plurality a rozmanitosti;
- c) zda byly adekvátně uváděny afiliace pozvaných respondentů;
- d) zda se redaktoři a moderátoři¹ nedopouštěli nějakých podob de/favorizace respondentů nebo subjektů, o kterých se v pořadech hovořilo?

Studie byla vypracována na podnět Rady Českého rozhlasu a respektují jí formulované zadání.

V analytické části studie jsou použity přepisy záznamů vysílání analyzovaných pořadů poskytnutých zadavatelem. Uváděné příklady z pořadů jsou vybírány jako ty nejlépe ilustrující popisovaný jev. V příkladech záměrně nejsou uváděna ani jména moderátorů/redaktorů ani mluvčích.

---

¹ V celé zprávě nadále používáme generická maskulina, ačkoli jsme si vědomi toho, že v pořadech vystupují na pozicích redaktorů/rek, moderátorů/rek, hostů a hostek muži i ženy. Tato forma je užitá čistě z důvodu praktické čitelnosti zprávy.

TEORETICKÝ RÁMEC ANALÝZY

Analýza vychází z tzv. mediálně konstruktivistického přístupu navazujícího na teorii sociální konstrukce reality (Berger, Luckmann 1999). Podle tohoto přístupu není svět, ve kterém žijeme, danou realitou (ačkoli jej za takový pokládáme), ale má původ v našich myšlenkách a je vytvářen a reprodukován naším každodenním jednáním. Klíčovým nástrojem, který k vytváření sociální reality přispívá, je jazyk a proces označování. V posledních letech (v současné moderní informační společnosti) enormně narůstá úloha, kterou v procesu vytváření reality hrají média. Realita předkládaná médii supljuje pro mnoho svých příjemců faktickou realitu, k jejíž značné části nemají jiný přístup. W. Schulz již v polovině sedmdesátých let ukázal, že mediální sdělení se mohou stávat reálnými ve svém působení, neboť příjemci s nimi pracují jako s fakty.

Realita zobrazená v médiích je výsledkem kombinace dvou jevů: události z vnějšího světa a postupů jejího zpracovávání v mediálním systému. Novináři přetvářejí událost ze sociálního světa do zprávy pomocí navykklých pracovních postupů, tzv. mediálních rutin. Nikdy ale nemůže být medializováno vše a status reality získávají jen výseky skutečnosti stvrzené mediálním zobrazením (Reifová 2004: 107). Aby mohla (nejen mediální) reprezentace jakékoliv události vůbec vzniknout, musí autor takové reprezentace provést zhodnocení a výběr toho, co a proč je z hlediska dané události podstatné a co méně. Nezbytná selekce charakteristik, aspektů a souvislostí události ze všech identifikovatelných (či myslitelných), zajišťuje to, aby událost byla vůbec reprezentovatelná.² Zjednodušeně, aby mohla být „surová událost“ převedena ve smysluplný příspěvek, srozumitelný svým příjemcům. Jde o proces obecné „reprezentační rutiny“, který ze své podstaty zakládá určitou formu „bias“³ ve smyslu aplikování určitého „úhlu pohledu“ na danou událost. Pohledu, který nezbytně některé z charakteristik, aspektů či souvislostí události vyhodnocuje jako podstatné a jiné opomíjí. Podle kritických teorií zpravodajského diskurzu jsou důležitými kritérii ovlivňujícími výběr událostí právě ideologické faktory (Galtung, Rougeová 1973). Přitom o určitých tématech média informují systematicky, ale jiná opomíjejí (McCombs – Shaw 1991, McCombs 2009).

---

² Podrobněji viz například Hall 1997, Hartley 1982, Fay 2002.

³ Anglické bias může být přeloženo jako příznakovost. Jedná se o vychýlení či stranění, jež jsou znakem nevyváženosti.

Postupy, kterými je „základní transformace výchozí události do podoby smysluplného příspěvku“ realizována, dále označujeme jako tematizace události. Právě tematizace ustavuje základní podobu narativu, jímž je událost uchopena a popisována, ale současně i vysvětlována a zvýznamňována. Přitom publikované sdělení je vždy jen jedním z možných způsobů reprezentace události, která byla jeho předobrazem, a vždy ukazuje jen část sociální reality a jen z určitého pohledu. Skrze tzv. zarámování příspěvku moderátor/redaktor omezuje možná vyznění události a naznačuje příjemcům, jak ji mají interpretovat. Použité interpretační rámce tedy mění povahu komunikované informace směrem k tzv. preferovanému významu (Hall 2005).

Proto je zásadní zkoumat, jak jsou v médiích reprezentována různá témata/jevy/osoby, neboť jejich mediální obrazy formují to, jak budou vnímány širokou populací. Přitom nemá smysl posuzovat, jak přesné nebo naopak nakolik pokřivené je mediální sdělení, protože existuje pouze ono samo jako mediální konstrukt. Ten je možno srovnávat s jinými mediálními (například reprezentace určitého subjektu v různých médiích) či sociálními konstrukty (např. statistikami). Touto optikou již média nejsou viděna jako objektivní zdroje informací o vnějším světě. Naopak, jak píše Schulz (2000), zpravodajská objektivita se stává jakýmsi nedosažitelným ideálem, kterému se novináři snaží přiblížit prostřednictvím intersubjektivně ověřitelného sdělování.

Vzhledem k zadání analýzy – posouzení poskytování objektivních a vyvážených, ověřených a všestranných informací - je potřeba posoudit poskytovanou pluralitu mediálních obsahů a jejich nestrannost. Normativní koncept objektivity je sice považován za stěžejní ukazatel kvality žurnalistiky, z výzkumného hlediska je však obtížně měřitelný.⁴ V rovině analytické je potřeba hledat nástroje pro měření míry naplňování legislativních požadavků a kvality vysílání. Rozhodnout, jaká kritéria zvolit a jak je operacionalizovat (převést na měřitelné indikátory), aby byla nejen validní, ale i reliabilní při zpracování velkého objemu dat a při spolupráci více kodérů. V neposlední řadě je potřeba specifikovat referenční rámec této analýzy, zda je jím jeden každý příspěvek nebo lze o vyváženosti mluvit na úrovni celého pořadu či ještě delšího úseku vysílání? Současně je problematické stanovit jedno kritérium měření vyváženosti vysílání, které bude vhodné pro různé obsahové

---

⁴ Podrobněji viz Sedláková 2014: 303n.

formáty/žánry/pořady. Kritéria měření vyváženosti vysílání budou vždy vázaná na základní parametry posuzovaného pořadu/formátu.⁵

Snaha o obsahovou pluralitu reprezentovaných idejí, postojů, názorů a hodnot je základním nástrojem proti tendování k tzv. mainstreamingu. Tedy sklouzávání k hlavnímu názorovému proudu, který opomíjí ve společnosti méně zastoupené postoje a názory. Převládá názor, že čím větší spektrum užívaných informačních zdrojů a reprezentovaných alternativních názorů, tím komplexnější a barvitější reprezentace reality vzniká. Základem objektivního informování je ale nejen poskytování širokého spektra názorů a postojů k medializovanému tématu/události, ale i faktičnost, pravdivost, nestrannost⁶ a vyváženost, jejíž podmínkou je poskytování prostoru zastáncům různých názorových proudů. O vyváženosti často uvažujeme ve smyslu proporcionality časové délky promluvy, tedy poskytnutí vyváženého prostoru pro vyjádření různým názorovým proudům, zástupcům různých politických stran apod. Ale i při posuzování vyváženosti bude vždy spolupůsobit více faktorů, například struktura výstavby příspěvku, výběr konkrétních výroků jednotlivých aktérů, posloupnost řazení jejich výroků, jejich tonalita či délka atd. Současně lze předpokládat, že i v případě, kdy bude představitelům různých stran/názorů věnován stejný prostor, může být výsledná podoba reprezentace konkrétními diváky vnímána jako nevyvážená.

Ani kritérium délky promluvy si nemůže nárokovat „univerzální platnost“ a není pro měření vyváženosti dostačující⁷, čistá kvantifikace kritérií není vhodná. V některých případech může být podstatnější než ekvivalence poskytnutého času právě spektrum reprezentovaných stanovisek a to, komu je dovoleno vypovídat⁸. V audiovizuálním médiu může tzv. bias vzniknout i tím, v jaké pozici je mluvčí zobrazen nebo stříhem jeho výpovědi. Proto je potřeba posuzovat kvalitu vysílání a poskytovaných informací komplexně, tedy především kvalitativním postupy analýzy, které mohou zohlednit širší rámec ve vysílání komunikovaných významů.

---

⁵ Přitom ale nelze předpokládat, že i při dodržení jakýchkoli měřitelných kritérií tvorby příspěvků/pořadů budou tyto svými příjemci vnímány jako objektivní či vyvážené. O tom, jak jsou příspěvky/pořady vnímány příjemci nelze vypovídat jinak, než na základě dat/výpovědí získaných právě od nich v reprezentativním výzkumném šetření. Současně míra *vnímání vyváženosti konkrétního příspěvku* konkrétními příjemci bude ovlivněna i inherentním charakterem reprezentované události/tématu.

⁶ Nestrannost považuje za zásadní kritérium objektivity v tomto kontextu nejčastěji citovaný Westerstahl 1983.

⁷ Krátké důrazné vyjádření může mít někdy větší dopad než podrobné vysvětlení.

⁸ Necháváme stranou, že určité názory/stanoviska nejsou ve společnosti 21. století například z pohledu etického akceptovatelné, a je otázkou (i právní) zda a v jaké míře je ve vysílání médií veřejné služby zařazovat.

Teorie vzbuzování morální paniky

V knize *Folk Devils and Moral Panics* (2002, třetí vydání) vydané na počátku 70. let 20. století formuloval Stanley Cohen teorii vysvětlující, jak média přispívají k vytváření obrazu deviantního jednání tím, jak informují o kriminálních činech. Podle Cohena si novináři často vybírají pro medializaci události, které se vyskytují poměrně ojediněle. Tím, že o nich opakovaně informují, vzbuzují dojem narůstajícího problému, což k tématu přitahuje další pozornost. Při reprezentaci vybrané události novináři označí pachatele (osoby či skupinu), které následně reprezentují jako deviantní, nebezpečné a ohrožující sociální hodnoty a připíší jim status postrachu veřejnosti⁹. Vybrané skutečnosti, kauzy nebo témata pak reprezentují jako problematické nebo krizové. Takto nastolené téma přebírají další média, čímž stoupá intenzita jeho pokrytí i zájem veřejnosti, jež vytváří tlak na společenské reprezentanty, aby přijali v dané věci patřičná opatření. Tato opět vzbuzují zájem médií a pozornost věnovaná tématu se dále zintenzivňuje. Tento způsob mediální reprezentace u příjemců může vyvolat pocit znepokojení či ohrožení nebo nesouhlasu a vést ke zjitření nálady ve společnosti.

Cohen zdůrazňuje nutnost rozlišovat mezi specifickým způsobem medializace sdělení (tedy prací novinářů a médií) a reakcemi jejich příjemců (kterou může být panika). Přitom témata, která se stávají jádrem morální paniky, často odrážejí hlubší sociální problémy dané společnosti. Toto je klíčovým specifikem Cohenova přístupu, který klade důraz na hodnotové a morální aspekty pozadí mediovaných kauz. Na roli morálních hodnot v pozadí konceptu kladl později důraz Ben-Yehuda (1986). Podle něj je morální panika konfliktem dvou stran s neslučitelnými zájmy - politickými, náboženskými nebo kulturními. Ani podle Halla (1979) panika nevznikne náhodně, ale je součástí strategie podporující něčí zájmy, je nástrojem šíření dominantní ideologie a praktikování sociální kontroly v hegemonické společnosti. David Garland (2008) upozorňuje, že objekty morální paniky jsou často obětními beránky stvrzování sociálního řádu dané společnosti, a v řadě případů je panika vyvolána uměle

---

⁹ Tzv. folk devils. Ve třetím vydání své knihy Cohen (2002: viii-xxi) uvádí následující sociální skupiny a témata, kolem kterých morální paniky proběhly v Británii v posledních dvou desetiletích 20. století. Jsou jimi: dělnická mládež a násilí mladých mužů; násilí, šikana a střelba ve školách; zneužívání návykových látek (špatnými lidmi na špatných místech); zneužívání dětí (pedofile nebo satanistické rituály); zobrazování sexu a násilí v médiích; svobodné matky samoživitelky a podvody s čerpáním sociální podpory; imigrace a přetížení sociálního systému „ekonomickými“ migranty.

s cílem odvést pozornost od jiného aktuálního společenského problému. Právě to je prvek, na kterém se shodují ti, kteří s tímto konceptem pracují.¹⁰

Cohen specifikoval novinářské postupy, které k vyvolávání morální paniky přispívají. Způsob informování, který šíří spíše fámy než faktické zpravodajství, označuje jako over-reporting. Je pro něj charakteristické:

- používání specifického jazyka a emotivních příznakových označení (události jsou označeny například jako incident, výtržnost nebo problém);
- zavádějící titulky, které se významem odlišují od obsahu sdělení, případně používají obecný plurál, ačkoli se událost stala jednotlivému subjektu;
- uvádění velkých čísel a zveličování rozsahu události (příkladem jsou odhady počtu účastníků události, případně obětí, nebo výše způsobených škod, nakažlivosti choroby, míra rizika apod.);
- publikování nepřesných i neúplných údajů z neověřených a nedůvěryhodných zdrojů (Cohen 2002: 19n).

Od 70. let byla teorie morální paniky několikrát revidována i doplněna. Současně se významně změnila podoba zpravodajství i fungování médií. Zatímco původní paniky vznikaly jako nezamýšlené důsledky práce novinářů, později se média stala těmi, kdo začal určitá témata podněcovat, domnívají se McRobbie a Thornton (1995: 559). Zmnožení komunikačních kanálů a vznik alternativních médií ale také poskytuje prostor i pro opoziční diskurzy a přispívá k posílení zastoupení alternativních hlasů ve společnosti. Stále ale platí, že při vzbuzení morálních panik jsou vyvolávány otázky spojené s morálními tématy a společenskými normami a narušovány hranice mezi přípustným a méně přijatelným (1995: 572), normálním a deviantními. Johansson (2000: 26) zavádí označení postmoderní paniky, které mají relativně krátké trvání i nízký dopad na společnost, neboť již ztratily potenciál k aktivaci širších sociálních skupin. Postmoderní paniky se odehrávají čistě v mediálním diskurzu jako diskuse mezi různými zájmovými, profesními či sociálními skupinami v postmoderních kulisách, jež hrany morálních a etických norem otupily. V analytické části studie se pokusíme ukázat, zda je teorie vzbuzení morální paniky vhodným teoretickým nástrojem pro uchopení mediální reprezentace tématu pandemie SARS-COV-2.

---

¹⁰ Podrobněji viz Ben-Yehuda 1986, McRobbie a Thornton 1995, Drotner 1992, Garland 2008, Johansson 2009, Cohen 2011, Altheide 2009, Sedláková 2010.

METODIKA STUDIE

V předložené studii byly analýze podrobeny zadáním (Rady ČRo) vybrané pořady: *Hlavní zprávy ve 12*, *Hlavní zprávy ve 12 – rozhovory a komentáře*, *Dvacet minut Radiožurnálu* a ranní proudové vysílání od 7:00 do 8:00 od pondělí do pátku. Dále pak pořad *Interview Plus* stanice ČRo Plus. Tyto vysílání ve dvou obdobích: i) 12. 3. – 4. 4. 2020 a ii) 17. 9. – 6. 10. 2020.

Je třeba zmínit, že zvolený vzorek je značně nestandardní. První období navazuje na klíčové události roku 2020, kdy byl ve čtvrtek 12. března vládou České republiky vyhlášen nouzový stav z důvodu šíření koronaviru. První stanovené období zahrnuje 24 dnů od tohoto data. Druhé zkoumané období bylo stanoveno na 20 dnů od 17. září a v podstatě končí vyhlášením nouzového stavu (5. 10.). Současně ale v tuto dobu vrcholila předvolební kampaň před krajskými a senátními volbami, které se konaly 2. a 3. října.

Ačkoli obě stanovená období začínají ve čtvrtek, vzhledem k tomu, že pokrývají odlišný počet dnů, je problematické poznatky z těchto období srovnávat. Možnost srovnání komplikuje i nepravidelné vysílání jednorázových pořadů (např. přenosy z tiskové konference vlády nebo tzv. speciály) v čase analyzovaných programů v daných obdobích. V důsledku odlišného vysílacího schématu jednotlivých pořadů vybraných do vzorku a aktuálně zařazovaných přenosů z tiskových konferencí vlády nebo speciálů věnovaných koronaviru byl pro každý pořad analyzován odlišný počet dílů (viz níže).

Tabulka č. 1 – Přehled dnů stanovených výzkumných období

1. období: březen – duben							2. období: září – říjen						
Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	28.	29.	30.	1.	2.	3.	4.
30.	31.	1.	2.	3.	4.	5.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.

Výrazně se odlišují i formáty (a žánry) jednotlivých do vzorku stanovených programů. Variují od zpravodajské relace *Hlavní zprávy*, přes publicistiku *Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře*, hodinový záznam ranního vysílání (ranní proud mezi 7:00 a 8:00) až k pořadům rozhovorů moderátora s jedním hostem (*Dvacítka Radiožurnálu* a *Interview Plus*). Přesto jsme se snažili metodiku analýzy stanovit tak, aby bylo možné stanovené zadání naplnit.

Proto jsou získané poznatky prezentovány vždy s odkazem na jednotlivé pořady a zkoumané období.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o záměrně stanovený výběr, jsou získané poznatky platné pouze pro vybrané pořady stanice ČRo Radiožurnál a ČRo Plus ve vybraných termínech. Jejich širší zobecnění je problematické. Nicméně velký objem zkoumaných dat (přes 73 hodin záznamu vybraných relací) a skutečnost, že při analýze sledovaných jevů bylo dosaženo saturace dat, výrazně posiluje validitu prezentovaných zjištění.

Tabulka č. 2 – Přehled analyzovaných vydání jednotlivých pořadů

Pořad	Analyzované dny
Hlavní zprávy	všechny dny stanoveného vzorku s výjimkou 13. 3., kdy po úvodních headlinech pořadu následoval přímý přenos tiskové konference vlády.
Hlavní zprávy rozhovory komentáře	březen: 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31.; duben: 1., 2., 3., 4.; září: 17., 18., 19., 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30.; říjen: 1., 2., 3; 5., 6.; 12. 3. - speciál ke koronaviru; 13. 3. - speciál ke koronaviru; 14. 3. - speciál ke koronaviru; 15. 3. - od 12:10 Víkendový polední Radiožurnál (https://program.rozhlas.cz/#/2020-03-15) 16. 3. - speciál ke koronaviru; 21. 9. - speciál ke koronaviru; 4. 10. - speciál k výsledkům krajských voleb;
Ranní proud	všechny všední dny stanoveného vzorku;
Dvacet minut Radiožurnálu	všechny všední dny stanoveného vzorku s výjimkou: 12. 3. - vysílán speciál ke koronaviru, 23. 9. - vysílán předvolební speciál 28. 9. - (státní svátek) pořad není vysílán. 23. 3. - vysílání přerušeno po 7 minutách živým přenosem z tiskové konference, stejný host byl v pořadu další den;
Interview Plus	všechny všední dny stanoveného vzorku s výjimkou 28. 9. kdy pořad není vysílán;

Základní výzkumnou jednotkou byl v realizovaném šetření jeden příspěvek, tedy uzavřený celek promluvy moderátora či reportéra nebo jejich kombinace vztahující se k jedné události nebo jednomu tématu. Příspěvek mohl být jak zpravodajského, tak publicistického rázu. Rozdělením pořadů na jednotlivé příspěvky jsme se snažili co nejpodrobněji postihnout obsahovou a tematickou strukturu vysílání ČRo. Vzhledem

k odlišným formátům analyzovaných pořadů se výzkumné jednotky vzájemně zásadně liší. V rámci ranního proudu byla jako jeden příspěvek kódována například i promluva moderátora prezentující ucelenou myšlenku (v délce několika sekund). V případě pořadů *Dvacet minut Radiožurnálu* a *Interview Plus*, vzhledem k tomu, že se vždy jednalo o jeden rozhovor s jedním hostem, byl celý pořad kódován jako jedna výzkumná jednotka. Proto je potřeba získané poznatky vždy vztahovat ke konkrétním analyzovaným pořadům.

Celkem bylo v rámci zkoumaných relací okódováno 1217 výzkumných jednotek; 670 v jarním a 545 v podzimním stanoveném období. Ne všechny se ale věnovaly tématu pandemie SARS-COV-19 (viz dále).

Tabulka č. 3 – Celkový počet odvysílaných výzkumných jednotek

Pořad	1. období	2. období	celkem
Hlavní zprávy	194	174	368
Hlavní zprávy rozhovory komentáře	58	57	115
Ranní proud	387	289	676
Dvacet minut Radiožurnálu	16	12	28
Interview plus	17	13	30
Celkem	672	545	1217

Hlavním tématem analýzy byla reprezentace tématu pandemie SARS_COV-2 ve vybraných pořadech dvou stanic ČRo. Níže užívaná generická označení: *pandemie*, *covid-19* a *koronavirus* odkazují ke komplexu událostí a jejich tematizovaných aspektů, které byly předmětem zadání této analýzy. Jsou používány jako „neutrální označení“ zkoumaných jevů, bez ohledu na to, jak byly užívány v analyzovaných pořadech. Označení zpráva dále používáme pouze pro výzkumné jednotky ze zpravodajských relací.

V této studii byla použita kombinace kvantitativních a kvalitativních výzkumných postupů. Můžeme proto mluvit o provedení triangulace výzkumných metod, která má pomoci zkoumat vybrané jevy z více úhlů, umožňuje zjištění vzájemně korigovat a tak získat komplexní a validní poznatky.

Kvantitativní postupy: obsahová analýza

Obsahová analýza je tradiční technikou analýzy dokumentů vycházející z pozitivistické tradice zkoumání. Bývá charakterizována jako výzkumná technika pro kvantitativní, systematický a objektivní popis zjevného obsahu komunikace. Staví na kódování

manifestního obsahu sdělení a snaží se jeho význam postihnout pomocí kvantifikace vybraných měřených charakteristik (proměnných). Protože tento kvantitativní přístup nedokáže postihnout drobnější významové nuance, bývá kombinován s kvalitativními analytickými technikami. Současně je ale obsahová analýza jedinou výzkumnou metodou, která umožňuje zpracovat velké datové vzorky.

Výčet zkoumaných proměnných a jejich operacionalizace

Celkem jsme zpracovali 166 vydání vybraných pořadů a okódovali 1217 výzkumných jednotek. Současně byla zaznamenána celková délka jednotlivých relací a celkový počet odvysílaných příspěvků. S ohledem na zadání a cíle analýzy (popsat, nakolik si ČRo ve vybraných obdobích počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby, zda poskytoval vyvážené a všestranné informace a zastával roli fóra pro veřejnou diskusi s širokým spektrem názorů a hledisek) jsme se soustředili na tyto výzkumné otázky:

- Jaký byl obraz pandemie SARS-COV-2 ve vybraných relacích ČRo Radiožurnál a ČRo Plus?
- Jaký prostor byl v daných pořadech věnován tématu pandemie SARS-COV-2 v porovnání s jinými tématy?
- S jakými dílčími tématy byla pandemie SARS-COV-2 v jednotlivých příspěvcích spojována? Jaká konkrétní podtémata byla ve vysílání prezentována? Reprezentaci jakých aspektů pandemie SARS-COV-2 byla věnována pozornost nejčastěji?
- Jací mluvčí se ke zkoumanému tématu v příspěvcích vyjadřovali? Kteří představitelé ČR byli citováni nejčastěji? Byl ve vysílání poskytnut prostor komentovat situaci odborníkům?
- Jaké zdroje informací byly ve zkoumaných pořadech odkazovány?
- Lišily se příspěvky v publicistických a zpravodajských pořadech co do struktury témat, mluvčích a v míře poskytnutého prostoru pro reprezentaci tématu pandemie SARS-COV-2?

Stanovili jsme následující okruhy měřených proměnných:

1) Prostor – prostor byl měřen počtem příspěvků o pandemii SARS-COV-2, jejich rozložením v jednotlivých dnech a délkou jednotlivých příspěvků v sekundách. U každého

příspěvku bylo dále sledováno, zda se věnuje primárně sledovanému tématu (a to tvoří hlavní téma), nebo je pandemie SARS-COV-2 vedlejším tématem, případně byla nemoc či její původce v příspěvku přítomna jen formou zmínky, která s hlavním tématem příspěvku příliš nesouvisí. Případně, zda spojitost příspěvků se sledovaným tématem vzniká v důsledku řazení příspěvku do celku vysílání a je zřejmé z širšího kontextu¹¹. V rámci zpravodajské relace jsme evidovali i pořadí analyzovaných příspěvků, neboť řazení v úvodu relace bývá považováno za známku připisování většího významu a důležitosti dané zprávě.

2) Tematické uchopení příspěvků – jaká byla lokace příspěvků, zda se jednalo o sdělení zaměřené na domácí či zahraniční události (např. „jednání vlády ČR“ vs. „statistiky nemocnosti v evropských zemích“). Případně, zda se probírá zahraniční událost s dopadem na ČR anebo domácí událost s přesahem do zahraničí. Jaká byla tematická struktura příspěvků? Výzkumné jednotky byly kategorizovány do obecnějších tematických kategorií (například konkrétní témata „vládní politika“, „krajské a senátní volby“, „zdravotnictví“ apod.). Každý příspěvek byl vždy zařazen do právě jedné tematické kategorie z 18 (viz níže). V případě, že pokrýval více témat, byl kategorizován podle dominantního a nejvíce zastoupeného tématu (dobrým, ne však zcela spolehlivým, ukazatelem pro kategorizaci je úvod příspěvku, tzv. framing, obsahující základní shrnující informace). Další v příspěvku obsažená témata byla kódována jako vedlejší téma příspěvku. Jak se příspěvek vztahoval k tématu pandemie SARS-COV-2 (nemoci covid-19 a koronaviru)? U tematicky relevantních výzkumných jednotek bylo podrobněji kódováno, o jakém aspektu zkoumaného tématu informovaly. Dále jsme sledovali ne/přítomnost informací o určitých vybraných aspektech tématu – například uvádění informací o statistikách nemocnosti, vládních opatřeních k omezení šíření koronaviru, povinnosti zakrývání dýchacích cest nebo rizikových faktorech spojených s onemocněním covid-19 atd.

3) Struktura mluvčích – u každého příspěvku bylo sledováno, kdo dostal prostor k vyjádření. Kódovány byly jak přímé (živé či předtočené telefonáty, rozhovory ve studiu), tak i nepřímé (vyjádření přečtené moderátorem nebo redaktorem jasně označené jako citace, například: *Jak se vyjádřil Roman Prymula, a teď cituji: ...*) citace. Pro potřeby analýzy byla zaznamenávána jak konkrétní jména mluvčích (aby bylo možno posoudit rozmanitost spektra Českým rozhlasem využívaných mluvčích), tak jejich uvedená afiliace a profesní příslušnost či odbornost. Pokud byla uvedena, byla zaznamenána i stranická příslušnost

---

¹¹ Jednalo se o příspěvky, u kterých byla zřejmá podmíněnost aktuální situací, tedy že by ve standardním období ve vysílání nezazněly. Např. příspěvky o možnostech rodičů při domácím vzdělávání dětí.

citovaných mluvčích, aby bylo možné zhodnotit vyváženost mluvčích z různých stran politického spektra. Sledovány byly i odkazované zdroje sdělovaných informací, ať už jimi byla jiná média nebo mezinárodní organizace či konkrétní osoby.

Konkrétně byly u jednotlivých výzkumných jednotek kódovány tyto proměnné:

- pořad a datum vysílání;
- titulek příspěvku;
- délka příspěvku;
- pořadí příspěvku v dané relaci (pouze u pořadů *Hlavní zprávy* a *Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře*);
- významnost tématu pandemie SARS-COV-2 v příspěvku: - hlavní; - vedlejší; - zmínka; - kontextový příspěvek;
- tematický rámec příspěvku: - pandemie v ČR; - pandemie v zahraničí; - politika ČR; - krajské a senátní volby; - politika zahraničí; - ekonomika ČR; - ekonomika zahraničí; - sociální témata; - zdravotnictví; - kultura a umění; - školství; - doprava; - kriminalita; - turismus; - sport; - jiné;¹²
- lokace tématu: - domácí; - zahraniční; - domácí s přesahem do zahraničí (např. uzavření hranic ČR pro občany jiných států); - zahraniční s přesahem do ČR (např. uzavření hranic států EU platné i pro cestování občanů ČR)
- u každého citovaného mluvčího (přítomného ve studiu, přes telefon či někým jiným přímo citovaného): - jméno (příjmení jméno); - afiliace (podle toho, jak byla uvedena¹³), - odbornost či profese (např. novinář, politik, úředník, tiskový mluvčí, odborník/vědec, pracovník neziskové organizace/dobrovolník, duchovní anebo občan atd.); - politická příslušnost (podle stran);
- odkazované zdroje, podle toho, jak byly v příspěvku uvedeny;
- přítomnost informace/zmínky o (kódováno: - ano, - ne):
  - pandemii SARS-COV-2;
  - opatření proti šíření nákazy, tzv. lockdown, v ČR nebo v zahraničí;
  - informace, jak postupovat v případě podezření z nákazy koronavirem;
  - statistice nakažených/nemocných v ČR;
  - statistice nakažených/nemocných ve světě;
  - počtu hospitalizovaných v ČR;

---

¹² Tyto tematické okruhy byly stanoveny na základě pilotáže provedené před začátkem kódování vzorku.

¹³ Podle dalších zdrojů bylo kontrolováno, zda byla uvedena korektně.

- počtu zemřelých v ČR;
  - kontextu úmrtnosti na jiné nemoci;
  - hodnotě reprodukčního čísla R;
  - počtech nakaženého zdravotnického personálu;
  - omezení poskytování zdravotní péče;
  - léčbě nemoci covid-19, remdesivir;
  - přípravě vakcíny a očkování;
  - závažnosti nemoci covid-19;
  - zlehčování nemoci covid-19;
  - nárůstu psychických nemocí, depresí;
  - domácím násilím;
  - specifických seniorské populace ve vztahu k nemoci covid-19;
  - obezitě;
  - ekonomickém poklesu v ČR;
  - ekonomickém poklesu v zahraničí;
  - kolizi home office a péče o děti (nebo jejich výuky);
  - souhlasu s opatřeními vlády na omezení šíření koronaviru;
  - nesouhlasu s opatřeními vlády na omezení šíření koronaviru;
  - kritice jednání vlády, ministra/ů, premiéra;
  - kritice formy vládní komunikace opatření směrem k veřejnosti;
  - původu koronaviru;
  - Číně a Wu-chanu;
  - prezidentovi ČLR, Si Ťin-pchingovi;
  - prezidentovi ČR, M. Zemanovi;
  - premiérovi vlády ČR, A. Babišovi;
  - ministru zdravotnictví A. Vojtěchovi;
  - ministru zdravotnictví R. Prymulovi;
  - předsedovi Ústředního krizového štábu vlády J. Hamáčkovi;
- státy světa, které byly v souvislosti s pandemií SARS-COV-32 zmiňovány.

Zkoumané jevy byly v souladu se zadáním analýzy posuzovány ve vztahu k legislativnímu a etickému rámci fungování Českého rozhlasu (dále jen LER).

Kvalitativní postupy: kombinace analýzy diskursu, sémiotické analýzy a zakotvené teorie

Kvalitativní postupy analýzy textu jsou využívány pro jiné výzkumné otázky než postupy kvantitativní. Zpravidla se používají pro tzv. případové studie, zaměřené na detailní rozbor pouze velmi omezeného množství zkoumaných jevů. Kvalitativní analytické postupy se zaměřují více na latentní významy komunikovaných sdělení, snaží se odhalovat obecnější a opakující se struktury textů. Vzhledem k rozsahu stanoveného vzorku (73,5 hodin záznamu) nebylo kvalitativními postupy možné dopodrobna obsáhnout všechna vydání vybraných programů. Oba analytici alespoň jednou slyšeli všechny záznamy. Na základě tohoto seznámení se se vzorkem byly pro kvalitativní analýzu vybrány příklady, které podle členů výzkumného týmu dobře ilustrují způsob informování o tématu pandemie SARS-COV-2 ve vybraných pořadech ve zkoumaných obdobích.

V této studii byla použita kombinace výzkumných metod. Kvalitativní techniky studia textů: analýza narativní, analýza sémiotická a analýza diskursu byly doplněny induktivními postupy zpracování dat podle zakotvené teorie Strausse a Corbinové (1999), jejímž cílem je vyvodit ze zkoumaných dat obecnější poznatky¹⁴. Proto je důležité dosažení tzv. datové saturace, která předpokládá zahrnutí široké variability, jíž mohou data nabývat.

Sémiotická analýza se snaží o porozumění sociálnímu používání znaků v kontextu určité kultury. Pomocí identifikace základních znaků, z nichž je text¹⁵ složen, odhaluje komunikované významy. Sémiotická analýza bývá spojována s analýzou strukturální, jež se soustředí na skladební prvky textu, které vytvářejí jeho narativ. Analýza narativu předpokládá kauzálně vystavěný text z jednotlivých událostí, jež na sebe logicky navazují. Cílem výzkumníka je rekonstruovat význam textu na základě použitých znaků a jejich struktury. Odhalený význam je vždy závislý na tom, jaké znaky je výzkumník schopen odhalit a v jaké kultuře je zvýznamňuje.¹⁶ Mediální sdělení je nezbytné interpretovat s ohledem na jejich širší sociokulturní kontext a další (i mimomediální) texty. To je cílem analýzy diskursu (Foucault 1994) a kritické diskurzivní analýzy (Theun van Dijk 1987, 1993, 2002), které kladou důraz na vytváření kultury skrze jazyk. Diskurzivní analýza se snaží odhalovat, jak je sociální

---

¹⁴ Zakotvená teorie je vhodnou technikou pro analýzu kvalitativních dat, jež mají podobu dlouhých slovních výpovědí. Staví na několika krocích kategorizace dat prostřednictvím otevřeného, selektivního a axiálního kódování.

¹⁵ Sémiotická analýza může být aplikována na různé typy dokumentů, o kterých mluvíme jako o textech, čímž zdůrazňujeme, že se skládají ze znaků, jež zastupují něco jiného – jsou nositeli významu.

¹⁶ Podrobněji viz Chandler 2000, Barthes 2005, Fiske a Hartley 1996, Sedláková 2014.

realita vytvářena a reprodukována prostřednictvím sociálního jednání (praxis). Přitom klíčovou snahou analýzy diskurzu, jak zdůrazňuje van Dijk, je zkoumat reprodukci a legitimizaci šířených ideologií a diskurzivních praktik sloužících k udržování statu quo, užívaných mocenskými elitami.

Kvalitativními postupy jsme se zaměřili na analýzu způsobů výstavby zkoumaných sdělení (např. prostřednictvím citovaných zdrojů a užitých výpovědí) a identifikovali narativní rutiny zpravodajského diskurzu ČRo. Dále jsme takto analyzovali postupy vedení interview (např. vedení rozhovoru moderátorem, podsouvání odpovědí prostřednictvím sugestivních otázek apod.). Při analýze vedení rozhovorů (v relaci *Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře, Dvacítka Radiožurnálu a Interview Plus*) jsme se zaměřili na to, jak moderátor interagoval s hostem pořadu, jak vedl a usměrňoval rozhovor. Nakolik mluvčího přerušoval nebo doplňoval jeho výpovědi, jak používal protiargumenty a korigoval hostem nepřesně uvedené údaje. Dále pak, do jaké míry moderátoři vybraných pořadů užívali favorizační a defavorizační editoriaální postupy. Za de/favorizaci považujeme záměrné i nezáměrné, nejčastěji verbální, připisování pozitivního či negativního statutu mluvčím/hostům, s nimiž je veden rozhovor, nebo názorům a ideám, které zastávají a prezentují.

Provedená kvalitativní interpretační analýza přebírá optiku tzv. ideálního posluchače¹⁷, zaměřeného především na obsah sdělovaného a odvozujícího významy čistě z uvedeného obsahu, případně se znalostí dalších aspektů prezentované tematiky. Tento postup se v mediálních studiích ustavil jako jediná možná optika analýzy obsahu, neboť při analýze nelze zohledňovat individuální znalosti či preference posluchačů ani další faktory ovlivňující jejich způsob dekódování (např. míra pozornosti apod.). Současně pracujeme s principem ekonomie interpretace (Eco 2004) odhalující stěžejní významy sdělení.¹⁸

Heuristické postupy užití v kvalitativní analýze:

- analýza tematizace jednotlivých událostí reprezentovaných v souvislosti s pandemií SARS-COV-2 a identifikace narativních rutin zpravodajského diskurzu ČRo;

---

¹⁷ Ideální posluchač je analytický konstrukt. Podrobněji viz Eco (2000).

¹⁸ Podle Eco (2004) jsou jednotlivé významy určitým textem generovány s větší pravděpodobností než jiné a lze identifikovat i nesprávné či nepravděpodobné interpretace.

- identifikace propozic spojených s tématem pandemie (jaké významy daný pojem v daném kontextu generuje) a identifikace makropropozice zkoumaných textů (analýza ideologických pozic diskurzu);
- identifikace manipulativní výstavby výpovědí či celého textu, např. rekontextualizace události či některého jejího aspektu pro posílení určitého vyznění textu, tzv. účelová argumentace atd. - analýza sémantických/významových posunů v textu;
- analýza charakteristik a postupů narativizace užívaných zejména v publicistických pořadech na úrovni způsobu vedení interview a jejich potenciálu omezovat repertoár možných odpovědí, signalizovat preferovanou interpretaci apod.
- analýza spektra potenciálních interpretací generovaných zkoumanými texty.

Tematizací je v rámci analýzy míněn konkrétní způsob rámcování (framingu) určité události, kterou je omezována šíře významů události. Tedy, které z relativně neomezeného spektra možných a mediovatelných aspektů dané události byly využity pro zvýznamnění události.

Pojem *narativ* je užíván pro označení specifického způsobu vytváření příspěvků o určité události volbou výrazových prostředků a strukturací příspěvku. Vycházíme zde z pojetí narativu založeného na dualitě příběhu (tvořeného vzájemně souvisejícími událostmi a jejich aktéry) a diskursu (strukturujícího způsob vyprávění příběhu, výběr událostí, jejich řazení, legitimizaci role aktérů atd.).¹⁹ *Narativizací* je míněn konkrétní aktuálně užitý způsob výstavby určitého příspěvku. Především formou výběru pouze některých aspektů medializované události a specifického způsobu jejich reprezentace, tedy výběrem konkrétních výrazových prostředků, implikace základních významových kontur a tím i preferované interpretace atd.

---

¹⁹ Více viz například Chatman 2008, Labov – Waletzky 1967.

ANALYTICKÁ ČÁST STUDIE

Hlavní zjištění

- analyzováno 43 dílů pořadu *Hlavní zpráva*, 37 dílů pořadu *Hlavní zpráva – rozhovory a komentáře*, 31 hodin ranního proudového vysílání od 7:00 do 8:00 ve všední dny, 28 dílů pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* a 30 dílů pořadu *Interview Plus* stanice ČRo Plus. (celkem 73,5 hodin záznamu vysílání);
- tématu pandemie SARS-COV-2 se alespoň ve zmínce tři čtvrtiny (78 %) výzkumných jednotek, 45 % příspěvků o ní referovalo jako o hlavním tématu;
- podrobně analyzováno 873 tematicky relevantních výzkumných jednotek;
- reprezentace pandemie získala v 1. období (12. 3. - 4. 4. 2020) intenzivní pokrytí, které se postupně stalo zcela dominantním a ostatní témata byla reprezentována spíše okrajově a i nesouvisející události jsou často rámcovány tématem koronaviru (koronakrize);
- reprezentace tématu pandemie SARS-COV-2 ve vysílání vybraných pořadů ČRo respektovala jeho novost a medicínský (expertní) charakter - především v jarním období mezi vybranými mluvčími a hosty pořadů dominovali aktéři se statutem expertů (ne pouze na téma epidemiologie a medicíny);
- v analyzovaném vzorku bylo odkazováno široké spektrum zdrojů a citování zástupci různých organizací i zájmových sdružení;
- v analyzovaném vzorku bylo citováno široké spektrum mluvčích, nejčastěji zaznívala vyjádření členů vlády, jmenovitě R. Prymuly, J. Hamáčka, A. Babiše, J. Maláčové, V. Adama a A. Schillerové;
- v 1. období byla reprezentace pandemie strukturována opozicí „my“ versus „virus“;
- diskusní publicistické pořady obvykle vedené ze strany moderátorů relativně konfrontačně, byly často (i u politických aktérů) realizovány formou kooperativního interview;
- součástí diskursu pandemie byla i reprezentace obav (nativ strachu) z dalšího vývoje pandemie (ale i ekonomiky) – odráží se v jazyce užívajícím válečné rétoriky;
- přes řádově vyšší počty nakažených i obětí ve 2. zkoumaném období (17. 9. - 6. 10.) již reprezentovaný fenomén nebyl nový a (nejen) skrze mediální diskurs docházelo

k jeho normalizaci a naturalizaci - tematická agenda se rozšířila a téma pandemie se stalo jedním z reprezentovaných, nikoli nejvýznamnějším;

- v podzimním období dochází k politizaci a ekonomizaci diskurzu o pandemii (zejména v souvislosti s výrazně tematizovanými krajskými volbami a volbami do Senátu ČR nebo s ekonomickým poklesem ČR);
- expertní vědění oslabuje explanační funkci (kterou mělo na jaře) a „již známý“ fenomén následně komentují především politici – téma pandemie se stává nástrojem politiky (například nouzový stav a protiepidemická opatření již nejsou primárně spojována s pandemií, ale s politickým jednáním/politickými akty vlády a opozice);
- binární opozice z jarního období ve 2. období zde nabývala více variant: „vláda/epidemiologové/opatření/restrikce“ versus „občané/podnikatelé/OSVČ/jedinci/učitelé“;
- na podzim se obnovuje obvyklý (konfrontační a investigativní) charakter zejména publicistických pořadů, které se soustředí i na jiná témata;
- nebylo zaznamenáno výraznější využívání postupů výstavby příspěvků (a tím i výsledné podoby reprezentace sledovaného tématu), které by bylo možno vnímat ve vztahu k požadavkům vyplývajícím z LER jako problematické.

Výsledky kvantitativní analýzy – prostor věnovaný pandemii SARS-COV-2

Analýza zahrnovala celkem 43 dílů pořadu *Hlavní zprávy*, 37 dílů pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře*, 31 hodin ranního proudového vysílání od 7:00 do 8:00, 28 dílů pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* a 30 dílů pořadu *Interview Plus* stanice ČRo Plus. Celkově bylo analyzováno 73 a půl hodiny záznamu vysílání těchto pořadů, ve kterých zaznělo 1217 výzkumných jednotek. Dále se primárně zaměříme na ty, které se obsahově vztahovaly k tématu pandemie SARS-COV-2, nemoci covid-19 a jejímu původci koronaviru. Příspěvky byly kategorizovány podle toho, zda a do jaké míry se ke zkoumanému tématu vztahovaly. Sledovaného tématu se alespoň ve zmínce dotkly tři čtvrtiny (78 %) výzkumných jednotek. Téměř polovina (45 %) zkoumaných příspěvků referovala o tématu pandemie SARS-COV-2 jako o hlavním tématu. Čtvrtina (28 %) příspěvků přinášela posluchačům informace z jiných oblastí. To naznačuje zcela zásadní tematickou disproporci ve vysílání daných pořadů ve vybraných obdobích. Tato tematická převaha byla ještě výraznější v 1. sledovaném období.

V prvním zkoumaném období bylo celkově odvysíláno více příspěvků, ale vzhledem k různostem zkoumaných období (viz Metodika výzkumu), nelze absolutní počet příspěvků srovnávat. Jak ale ukazuje tabulka č. 4, na jaře 2020 byla přítomnost tématu pandemie téměř naprostá a podíl příspěvků věnovaných jiným tématům se pohyboval okolo desetiný. Jakkoli nemůžeme vypovídat o vnímání vysílání příjemci, pozornost, jež byla pandemii SARS-COV-2 v jarním období ve vybraných pořadech věnována, bez ohledu na to o jak bezprecedentní situaci se jednalo, mohla být pro příjemce zahlcující a znepokojující. I na podzim byla tématu věnována značná část vysílání, ale prostor pro sdělení z jiných tematických oblastí vzrostl téměř na polovinu. Je to zřejmé především v poledním zpravodajství, ale i v publicistické části zpráv a v ranním vysílání.

Tabulka č. 4 – Přítomnost tématu pandemie SARS-COV-2 v příspěvku (absolutní / relativní četnost)

Téma Pořad	1. období			2. období		
	SARS-COV-2	jiné (z toho zmínka o pandemii)	celkem 100 %	SARS-COV-2	jiné (z toho zmínka o pandemii)	celkem 100 %
Hlavní zprávy	165 / 85 %	29 (14)	192	63 / 36 %	111 (17)	174
Hlavní zprávy - rozhovory, komentáře	53 / 91 %	5 (4)	58	32 / 39 %	25 (3)	57
Ranní proud	348 / 90 %	39 (7)	387	168 / 58 %	121 (2)	289
Dvacet minut Radiožurnálu	13 / 81 %	3 (3)	16	6 / 50 %	6 (3)	12
Interview Plus	17 / 100 %	0 (0)	17	8 / 62 %	5 (2)	13
Celkem	596 / 89 %	76 (28)	672	277 / 51 %	268 (26)	545

I když i v některých tematicky odlišně zaměřených příspěvcích zazněl odkaz na aktuální situaci a pandemii, nebudeme s těmito příspěvky dále podrobněji pracovat. Následující analýzy (pokud není uvedeno jinak) proto vypovídají o celkem 873 tematicky relevantních výzkumných jednotkách. Konkrétně: 228 z pořadu *Hlavní zprávy*, 85 z *Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře*, 516 z ranního proudového vysílání, dále 18 z pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* a 25 z relace *Interview Plus*.

Tabulka č. 5 – Váha tématu pandemie SARS-COV-2 v příspěvcích

Pořad / váha tématu	hlavní téma	vedlejší téma	kontext	jen zmínka	není přítomno	celkem
Hlavní zprávy	159	44	25	31	109	368
Hlavní zprávy - rozhovory a komentáře	74	11	0	7	23	115
Ranní proud	298	100	118	19	141	676
Dvacet minut Radiožurnálu	8	11	0	6	3	28
Interview Plus	9	16	0	2	3	30
Celkem (absolutní četnost)	548	182	143	65	279	1217
Celkem (relativní četnost)	45 %	15 %	12 %	5 %	23 %	100 %

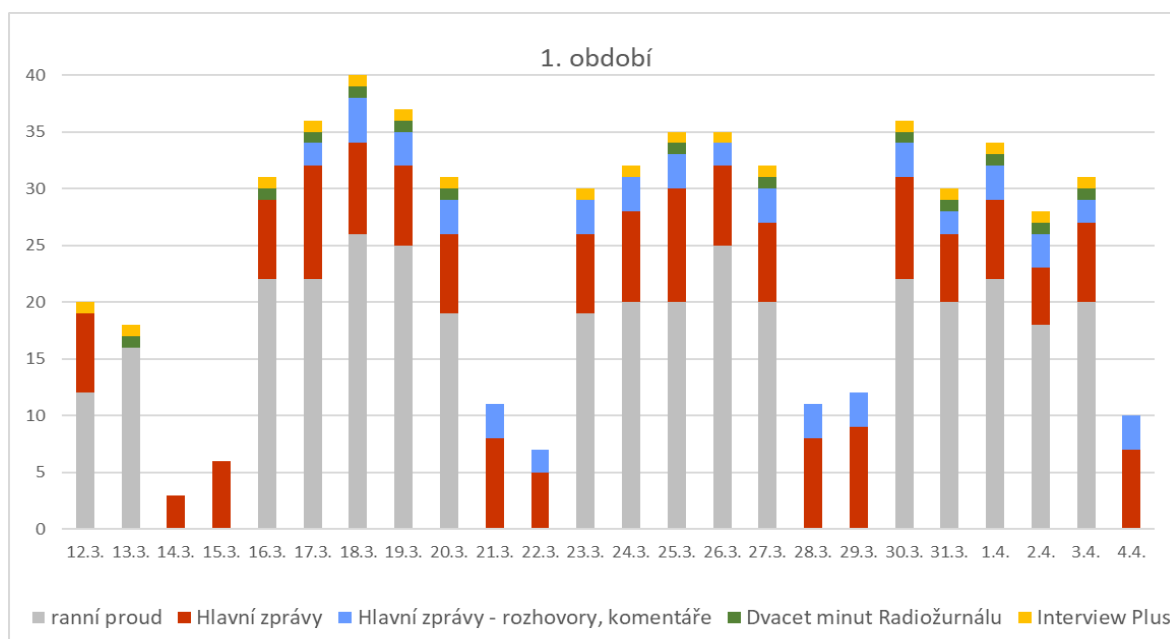
Důraz, jenž byl ve vysílání ČRo, především v jarním období, věnován tématu nemoci covid-19 a koronaviru, se odráží i v celkovém množství vysílacího času, který mu byl věnován. Celkově bylo ve vybraných pořadech věnováno sledovanému tématu 22 hodin a 53 minut²⁰, z toho více než polovina zazněla v jarních dnech roku 2020.

Počty příspěvků odvysílaných v jednotlivých dnech naznačuje graf č. 1a (1. období) a 1b (2. období). Rozložení příspěvků je však ovlivněno vysílacím schématem jednotlivých pořadů a strukturou stanoveného vzorku. Zatímco pořady *Hlavní zprávy* a *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře* byly vysílány a analyzovány ve všech dnech stanoveného vzorku, pořady *Dvacet minut Radiožurnálu* a *Interview Plus* jsou vysílány jen ve všedních dnech. U ranního proudového vysílání stanovilo zadání analýzu také jen na všední dny. Z grafu je však zřejmé, že v daných pořadech byla tématu pandemie SARS-COV-2 věnována pozornost napříč zkoumanými obdobími a téměř ve všech dnech, kdy byly pořady vysílány.

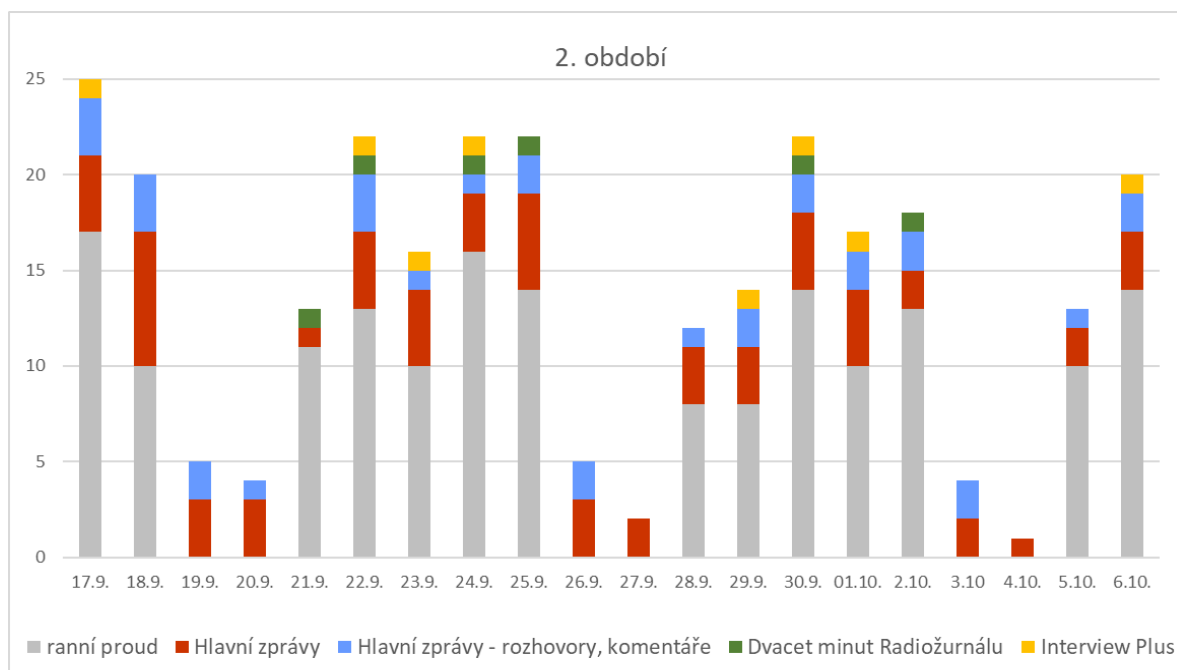
²⁰ Z toho 18 hodin a 35 minut v pořadech *Dvacet minut Radiožurnálu* a *Interview Plus*.

Graf č. 1a – Počet příspěvků odvysílaných ve dnech 12. 3. – 4. 4. 2020 (absolutní četnost)

Graf č. 1b – Počet příspěvků odvysílaných ve dnech 17. 9. - 6. 10. 2020 (absolutní četnost)

Mezi výzkumnými jednotkami byly jak krátké výpovědi moderátorů (z ranního proudového vysílání), tak reportáže v délce přes 5 minut i rozhovory přesahující 25 minut. Konkrétní délky jednotlivých příspěvků variovaly v závislosti na typu příspěvku a zkoumaném pořadu, ve kterém byly odvysílány.

Tabulka č. 6 – Délka odvysílaných příspěvků tematizujících pandemii SARS-COV-2

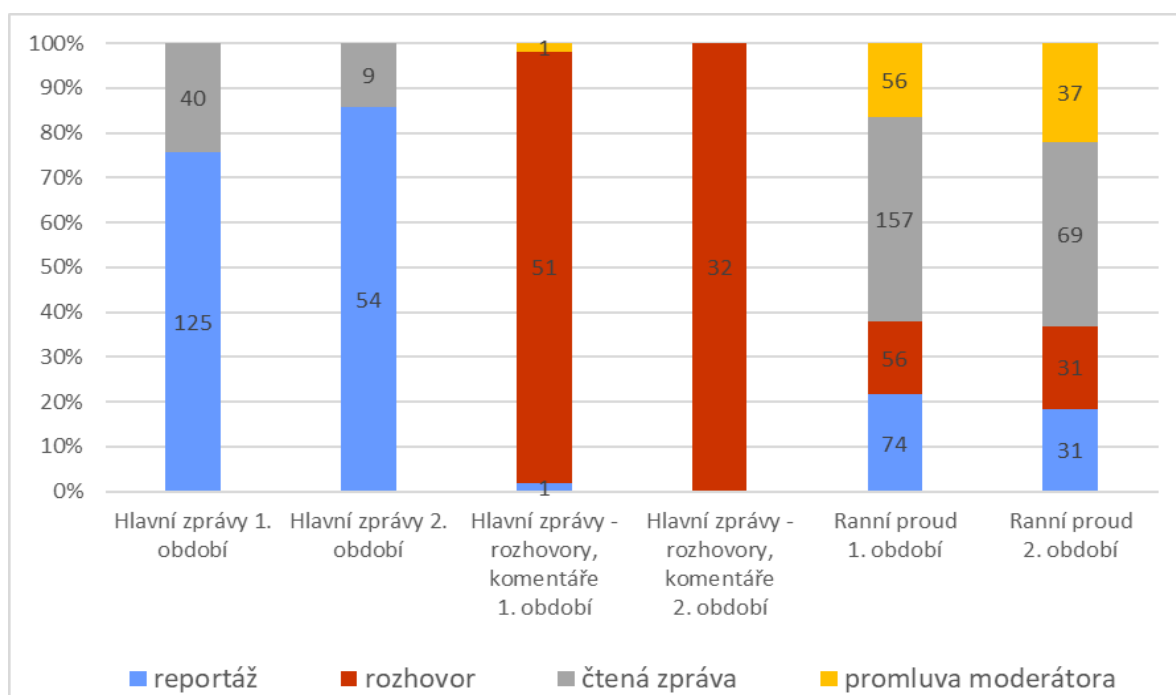
Pořad	celková stopáž příspěvků	nejkratší příspěvek	nejdelší příspěvek	průměrná délka	nejčastější délka příspěvku
Hlavní zprávy celkem 228 příspěvků	3 hod 22 min 54s	9s	2 min 44s	53s	55s (13 příspěvků)
Hlavní zprávy 1. období 165 příspěvků	2 hod 23 min 55s	9s	2 min 44s	52s	57s (11 příspěvků) 45-60s 84 příspěvků (50 %)
Hlavní zprávy 2. období 63 příspěvků	58 min 59s	15s	2 min 5s	56s	50s a 55s (vždy 5 příspěvků)
Hlavní zprávy - rozhovory, komentáře celkem 85 příspěvků	9 hod 12 min 21s	53s	13 min 53s	6 min 30s	3 min 22s, 4 min 22s, 4 min 40s, 6 min 44s (vždy 2 příspěvky)
Hlavní zprávy - rozhovory, komentáře 1. období – 53 příspěvků	5 hod 35 min 29s	53s	13 min 53s	6 min 20s	4 min 8s - 7 min 48s 55 příspěvků (65 %)
Hlavní zprávy - rozhovory, komentáře 2. období – 32 příspěvků	3 hod 36 min 52s	3 min 22s	11 min 14s	6 min 47s	6 min 10s – 9min 16 příspěvků (50 %)
Ranní proud celkem 516 příspěvků	8 hod 33 min 41 s	3s	9 min 17s	60s	10-27s 260 příspěvků (50 %)
Ranní proud 1. období 348 příspěvků	5 hod 28 min 41 s	3s	9 min 17s	57s	10-30s 176 příspěvků (50 %)
Ranní proud 2. období 168 příspěvků	3 hod 5min	3s	7 min 33s	66s	10-25s 84 příspěvků (50 %)
Pořad	celková stopáž příspěvků	nejkratší příspěvek	nejdelší příspěvek	průměrná délka pořadu	nejčastější délka pořadu
Dvacet minut Radiožurnálu 1. období 13 vysílání pořadu	5 hod 8 min	21:42	25:09	23:40	24 min
Dvacet minut Radiožurnálu 2. období 6 vysílání pořadu	2 hod 31 min	23:44	30:56	25:11	23-24 min
Interview Plus 1. období 17 vysílání pořadu	7 hod 29 min	24:53	27:15	26:23	26-27 min
Interview Plus 2. období 8 vysílání pořadu	3 hod 27 min	25:12	26:20	25:53	25-26 min

Výraznou většinu analyzovaných výzkumných jednotek tvořily zpravodajské příspěvky typu reportáž (33 %) a čtená zpráva (32 %). Následovaly rozhovory (25 %), přítomné hlavně v publicistické části poledních zpráv a v samostatných pořadech.

Tabulka č. 7 – Typ příspěvku (absolutní četnost)

Pořad / typ příspěvku		celkem	reportáž	čtená zpráva	rozhovor	promluva moderátor	jiné
Hlavní zprávy	1. období	165	40	125	0	0	0
	2. období	63	9	54	0	0	0
Hlavní zprávy - rozhovory, komentáře	1. období	53	1	0	51	1	0
	2. období	32	0	0	32	0	0
Ranní proud	1. období	348	157	74	56	56	5
	2. období	168	69	31	31	37	0
Dvacet minut Radiožurnálu	1. období	-	-	-	13	-	-
	2. období	-	-	-	6	-	-
Interview Plus	1. období	-	-	-	17	-	-
	2. období	-	-	-	8	-	-
Celkem	1. období	596	198	199	137	57	5
	2. období	277	78	85	77	37	0

Graf č. 2 – Typy příspěvků odvysílané v jednotlivých pořadech (absolutní četnost)

Důraz kladený na medializaci tématu pandemie SARS-COV-2 je zřejmý i z tabulky č. 8. V rámci hlavní zpravodajské relace²¹ i její publicistické části byla většina (77 %) příspěvků zařazena mezi první čtyři příspěvky relace. Nejčastěji ale zaznívaly již v jejím úvodu.

²¹ U ostatních analyzovaných pořadů není analýza řazení příspěvků relevantní.

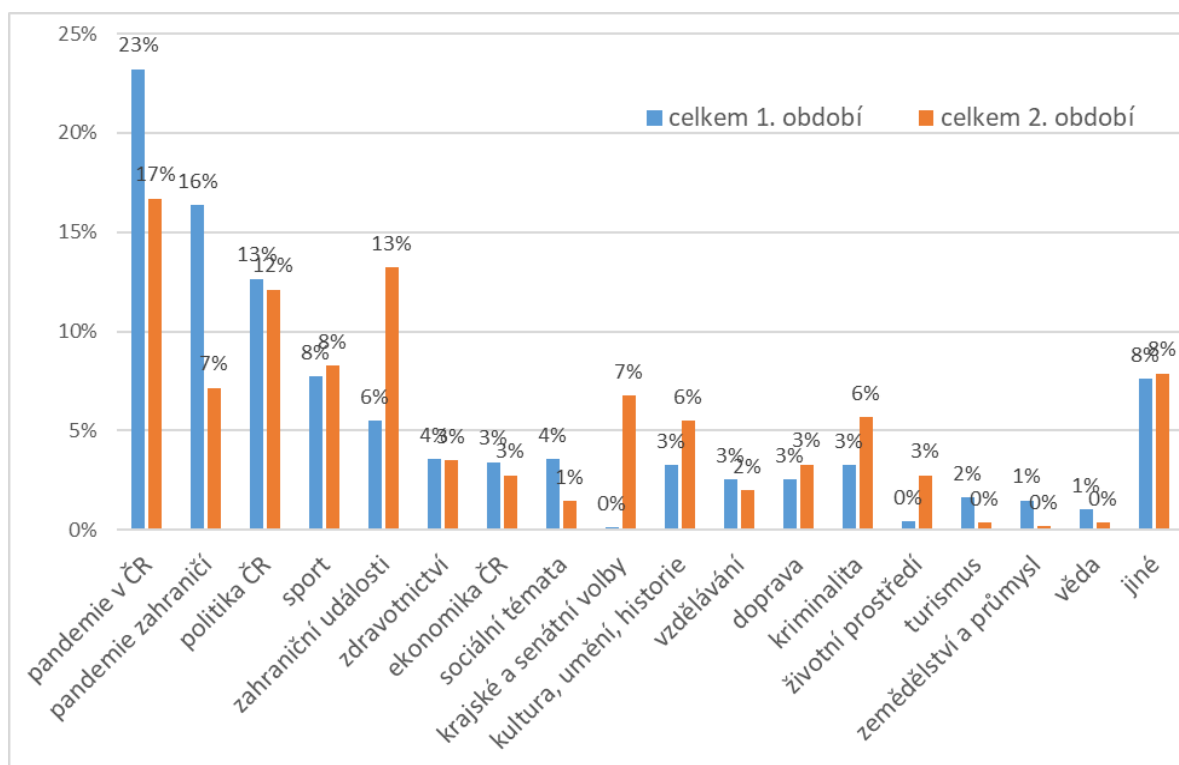
Tabulka č. 8 – Pořadí příspěvku v pořadu (absolutní četnost)

Pořad / pořadí příspěvku		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Hlavní zprávy	1. obd	43	23	24	20	18	17	11	7	2
	2. obd	17	13	12	5	9	4	3	0	0
Hlavní zprávy - rozhovory, komentáře	1. obd	19	17	14	3	-	-	-	-	-
	2. obd	15	11	6	0	-	-	-	-	-
Celkem	1. obd	62	40	38	23	18	17	11	7	2
	2. obd	32	24	18	5	9	4	3	0	0
Celkem	%	30 %	20 %	18 %	9 %	9 %	7 %	5 %	2 %	1 %

Tematická struktura zkoumaných pořadů

Ačkoli tři čtvrtiny příspěvků (75 %) vybraných pořadů ve zkoumaných obdobích byly věnovány sledovanému tématu reprezentace pandemie SARS-COV-2, nelze říci, že by vysílání bylo jednotvárné. Naopak. Bylo pokrýváno široké spektrum tematických oblastí života současné české i evropské/světové společnosti. Jak už bylo uvedeno v části věnované metodice, každá výzkumná jednotka byla kategorizována právě do jednoho tematického okruhu na základě svého hlavního tématu. V případě, že pokrývala více témat, byla dále kódována témata vedlejší. Zde se opět vrátíme k celému výchozímu vzorku, tedy k 1217 výzkumným jednotkám. Graf č. 3 ukazuje, jakým událostem a tématům byla v jednotlivých pořadech věnována pozornost. Vzhledem k podílu, který si pro sebe zabrala pandemie SARS-COV-2, byly příspěvky věnované dění ze zahraniční politické scény nebo ekonomiky, které zpravidla sytí zpravodajské a publicistické relace, zastoupené výrazně méně často. Z grafu jsou zřejmé i odlišnosti tematické agendy v jarním a podzimním zkoumaném období. Především ve druhém období je zřejmý nárůst pozornosti věnované dalším tematickým okruhům. Pořady se výrazně více věnovaly zahraničním událostem, tématu krajských a senátních voleb, ale také kultuře, umění a historii nebo zprávám o vyšetřování trestných činů a jejich soudním projednáváním. Pokrývány byly i oblast ekologie a životního prostředí a aktuální stav zemědělství i průmyslu. Řada jednorázových událostí je dále „schována“ pod souhrnným označením jiné. Patří sem například příspěvky zaměřené na zahraniční ekonomické zpravodajství, na problematiku financí, hypoték a úvěrů, příspěvky z oblasti gastronomie nebo zprávy o počasí a živelních katastrofách atd. Vzhledem k odlišnosti formátů jednotlivých zkoumaných pořadů se opět logicky liší počet odvysílaných příspěvků i zastoupení jednotlivých pokrývaných tematických okruhů.

Graf č. 3 – Hlavní témata všech výzkumných jednotek (N = 1217; relativní četnost)

Tabulka č. 9 – Hlavní témata všech příspěvků (N = 1217; absolutní četnost)

Pořad	celkem		Hlavní zprávy		Hlavní zprávy rozhovory komentáře		Ranní proud		Dvacet minut Radiožurnálu		Interview Plus	
	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
období												
pandemie v ČR	156	91	71	26	33	24	47	39	3	1	2	1
pandemie zahraničí	110	39	34	11	8	4	66	24	1	0	1	0
politika ČR	85	66	9	12	7	5	63	44	4	2	2	3
sport	52	45	25	30	1	0	26	14	0	0	0	1
zahraniční události	37	72	6	16	4	8	23	45	1	0	3	3
zdravotnictví	24	19	5	3	0	0	18	15	1	1	0	0
ekonomika ČR	23	15	0	4	0	2	16	5	3	1	4	3
sociální témata	24	8	1	3	0	0	20	5	1	0	2	0
krajské a senátní volby	1	37	1	15	0	1	0	18	0	2	0	1
kultura, umění a historie	22	30	9	11	2	3	9	16	1	0	1	0
vzdělávání	17	11	5	2	0	0	11	8	1	1	0	0
doprava	17	18	7	7	0	1	10	10	0	0	0	0
kriminalita	22	31	2	5	0	4	20	21	0	1	0	0
životní prostředí	3	15	0	7	0	2	3	5	0	1	0	0
turismus	11	2	5	1	0	0	6	1	0	0	0	0
zemědělství a průmysl	10	1	1	0	1	0	7	0	0	1	1	0
věda	7	2	1	1	0	0	6	1	0	0	0	0
jiné	51	43	12	20	2	3	36	18	0	1	1	1

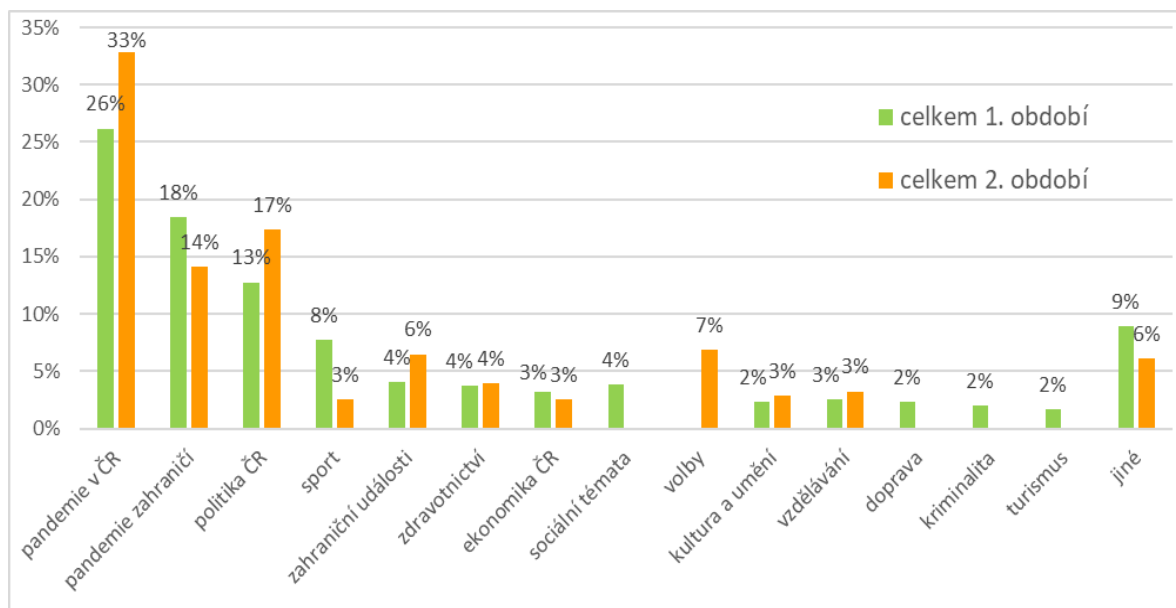
Zaměříme se ale podrobněji na 873 příspěvků, které se vztahovaly ke zkoumanému tématu pandemie SARS-COV-2. I v těchto byla, logicky, hlavním pokrývaným tématem pandemie SARS-COV-2, a to jak v České republice, tak v zahraničí. Ale novináři se nesoústředili pouze na tyto události. Graf č. 4 a tabulka č. 10 ukazují, v jakých tematických rámcích byla pandemie ve vysílání vybraných pořadů tematizována. Byly mezi nimi jak příspěvky informující o dění z české či zahraniční politické scény nebo ekonomiky, tak příspěvky o aktuálních proměnách vzdělávání, situaci v kultuře či z oblasti ekologie. Neopomenutelnými okruhy, v jejichž rámci byla pandemie reprezentována, byla témata sociální, oblast zdravotnictví a vzdělávání, ale i turistiky, cestovního ruchu a hotelnictví, dopravy a gastronomie. I výhradně na podzim medializované téma senátních a krajských voleb bylo v části vysílání tematizováno ve spojení s koronavirem a nemocí covid-19.

Tabulka č. 10 – Hlavní témata příspěvků s tematikou SARS-COV-2 (N = 873; absolutní četnost)

Pořad	celkem		Hlavní zprávy		Hlavní zprávy rozhovory komentáře		Ranní proud		Dvacet minut Radiožurnálu		Interview Plus	
	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
období	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
pandemie v ČR	156	91	71	26	33	24	47	39	3	1	2	1
pandemie v zahraničí	110	39	34	11	8	4	66	24	1	0	1	0
politika ČR	76	48	6	5	4	1	62	38	3	2	1	2
ekonomika ČR	19	7	0	1	0	1	15	2	0	0	4	3
zahraniční události	24	18	0	0	3	0	17	17	1	0	3	1
sport ²²	46	7	22	3	1	0	23	4	0	0	0	1
krajské a senátní volby	1	19	1	7	0	0	0	12	0	0	0	0
kultura a umění	14	8	5	2	1	1	6	5	1	0	1	0
sociální témata	23	1	1	0	0	0	19	1	1	0	2	0
vzdělávání	15	9	4	1	0	0	10	7	1	1	0	0
zdravotnictví	22	11	4	0	0	0	17	10	1	1	0	0
doprava	14	0	6	0	0	0	8	0	0	0	0	0
kriminalita	12	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0	0
turismus	10	1	5	0	0	0	5	1	0	0	0	0
jiné	53	17	6	7	3	1	41	8	1	1	2	0

²² Toto nejsou všechny odvysílané příspěvky se sportovní tematikou, ale pouze ty, které byly současně relevantní ke sledovanému tématu pandemie SARS-COV-2.

Graf č. 4 – Hlavní témata příspěvků s tematikou SARS-COV-2 (N = 873; relativní četnost)

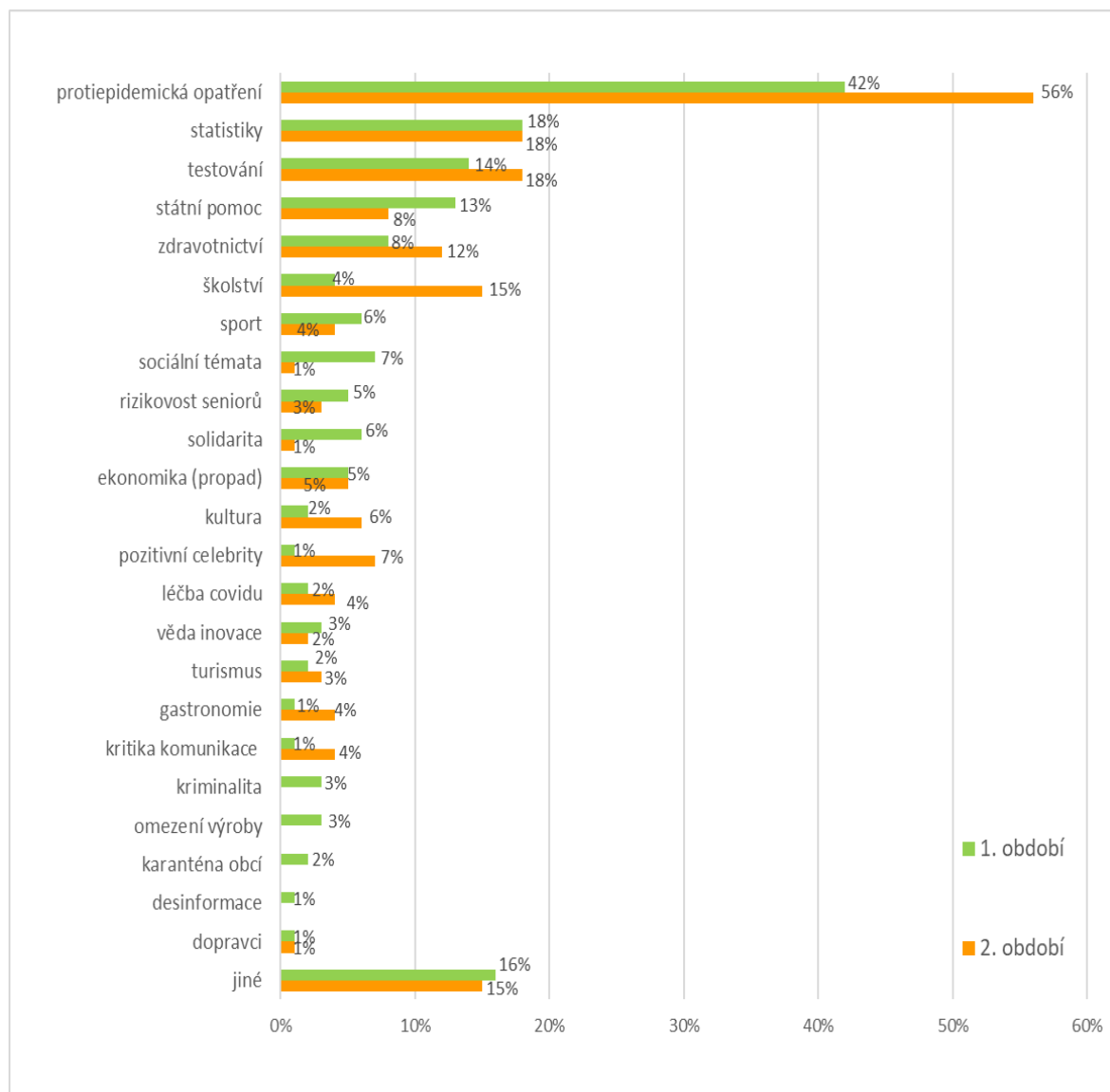
Rozdíly v grafech č. 3 a č. 4 ukazují odlišnosti tematické agendy analyzovaných období. Zatímco v 1. (jarním) období byla řada událostí tematizována ve spojitosti s reprezentací pandemie SARS-COV-2, na podzim (2. období) už tato spojitost nebyla tak silná a události z některých tematických okruhů byly prezentovány v samostatných příspěvcích (například krajské a senátní volby, kultura a umění, kriminalita, doprava, ale i sociální témata).

Na základě dosud uvedených údajů by se řada témat mohla jevit jako ve zpravodajství a publicistice vybraných pořadů ČRo nepřilíš zastoupená. Jednotlivé příspěvky ale pokrývaly i řadu dalších tematických okruhů na rovině témat vedlejších. Jednalo se především o vládní, ale i lokální politiku, sociální a ekonomická témata. Zaměříme se na obsah jednotlivých příspěvků informujících o tématu pandemie SARS-COV-2 podrobněji. Následující grafy ukazují, jaké dílčí události a tematické okruhy byly ve vysílání zastoupeny.

Graf č. 5 ukazuje, jaké dílčí tematické okruhy byly reprezentovány v souvislosti s pandemií SARS-COV-2. V grafu je dobře viditelná klíčová odlišnost mezi 1. (jarním) a 2. (podzimním) sledovaným obdobím. V podzimním období došlo k výraznému nárůstu pokrývaných dílčích tematických okruhů reprezentovaných ve vztahu k pandemii. Především zaznívalo mnohem více příspěvků přinášejících informace z oblasti školství, zdravotnictví, kultury a umění, gastronomie, ale i o známých osobnostech, které nemoc covid-19 prodělaly nebo se k ní vyjadřovaly. Je zřejmé, že politická rovina rozhodování v souvislosti s pandemií byla zásadní a odrážela se i v prezentovaných sděleních. Podíl

příspěvků z politické scény vzrostl ve 2. zkoumaném období na 56 %, a dále byl doplňován sděleními o opatřeních vlády na pomoc jednotlivým sektorům výroby a služeb, ale i diskusí o podmínkách kurzarbeitu nebo o projednávání návrhu státního rozpočtu na další rok. Ne nepodstatnou byla i kritika vlády za formu komunikace navrhovaných postupů omezení šíření koronaviru a vyhlášených opatření.

Graf č. 5 – Dílčí tematické okruhy příspěvků informujících o pandemii SARS-COV-2²³

Celé spektrum medializovaných dílčích informací je však v grafu „skryto“. Jsou to témata příspěvků z kategorie jiné, která zahrnuje široký výčet dalších reprezentovaných jednorázových událostí. Byly mezi nimi například: repatriace občanů ČR ze zahraničí, dopady

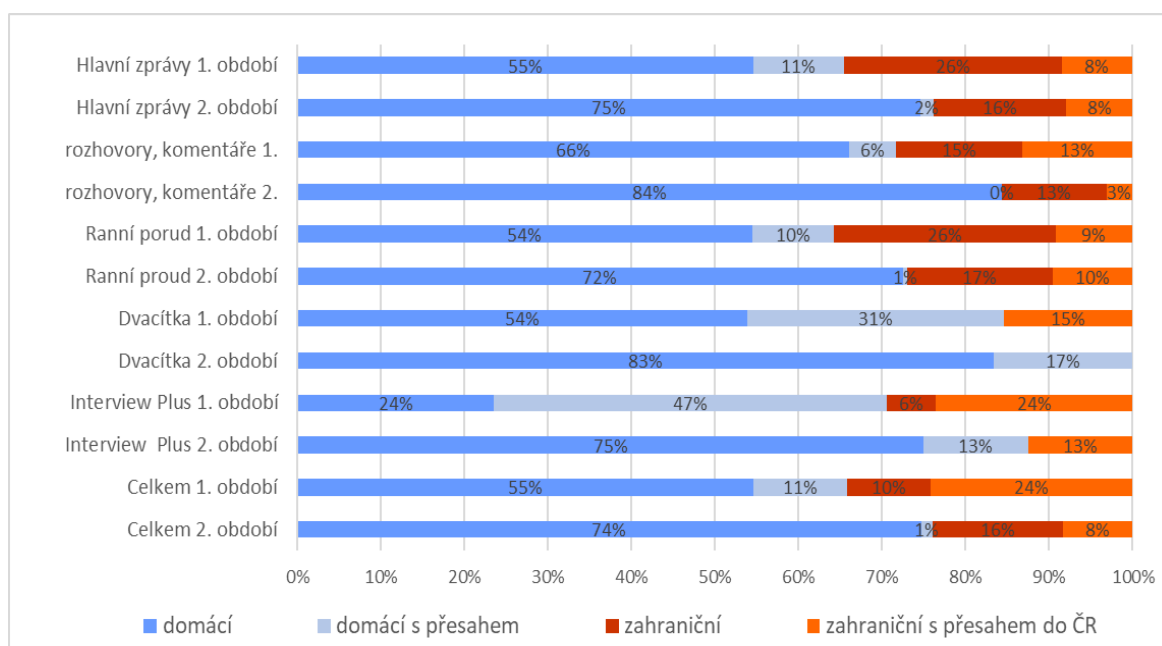
²³ V příspěvcích byla kódována všechna dílčí témata, proto součet jejich celkového zastoupení překračuje 100 %.

provedených omezení a nedostatek pracovníků ve vybraných odvětvích; nedodržování zákoníku práce zaměstnavateli v době koronakrizy (propouštění, nucené volno apod.), dopady omezení na výsledky studia a změny v systému vzdělávání; pozitivní dopady omezení výroby na životní prostředí; specifická kriminalita v daném období (tzv. koronašmejdi, padělky ochranných pomůcek); reflexe kvality a ceny zdravotnického materiálu z Číny, diskuse o plošném nošení roušek; diskuse o variantě promoření populace a jejích výhod i úskalí; požadavky organizací na dostupnost relevantních dat/statistik nemocnosti/úmrtnosti apod.; role hasičů, armády a aktivních záloh v boji proti šíření koronaviru; problematika zatajování pozitivního výsledku testu za účelem vyhnutí se karanténě a/nebo nepřerušování fungování firmy; dlouhodobé změny ve společnosti, vliv pandemie na bezpečnost v Evropě a ve světě a na politickou stabilitu států; reflexe projevů prezidenta ČR atd.

Graf č. 5 ukazuje, že výrazná většina příspěvků o pandemii SARS-COV-2 informovala o domácím dění. V pořadech přinášejících posluchačům rozhovory bylo téma komunikováno z větší šíře, tedy i s přesahem do zahraničí. Ve zpravodajské relaci *Hlavní zprávy* a v ranním vysílání zaznívaly v kontextu sledovaného tématu častěji i zprávy ze zahraničí, a to především v prvním sledovaném období.

Graf č. 6 – Mezinárodní rámování příspěvků informujících o pandemii SARS-COV-2 (relativní četnost)

Tematizace pandemie SARS-COV-2: obsah analyzovaných příspěvků

Sledovali jsme podrobně, o jakých dílčích aspektech pandemie SARS-COV-2 jednotlivé příspěvky informovaly. Na základě této analýzy lze odvodit, jaká témata byla opomíjena nebo se do vysílání nedostala. Vzhledem k tomu, že nemáme srovnání²⁴, jak o tématu informovala jiná média nebo jiné rozhlasové stanice (např. Rádio Zet), je obtížné celkově hodnotit reprezentaci tématu ve vysílání vybraných pořadů ČRo. Nelze například srovnat, zda ve vysílání jiných stanic nebyly pokrývány i další aspekty sledovaného tématu, které ve vysílání ČRo nezazněly.

Při kvantitativní analýze jsme se snažili vytipovat různé dílčí aspekty reprezentace tématu pandemie SARS-COV-2. Zde přinášíme přehled toho, jaké typy informací v jednotlivých výzkumných jednotkách zaznívaly. Je zřejmé, že jsme nemohli postihnout všechny dílčí události a související aspekty. Následující přehled však může poskytnout představu o tom, jaké údaje ve vysílání vybraných pořadů ČRo zaznívaly nejčastěji, které byly naopak upozaděné a zda a jak se lišila tematická agenda reprezentace sledovaného tématu v jarním a podzimním období.

Ve 124 (14 %) příspěvcích se mluvilo o *pandemii*. Výrazně častěji (97x) ale toto označení zaznívalo v prvním sledovaném období na přelomu března a dubna roku 2020. V polovině příspěvků byla zmíněna opatření proti šíření nákazy koronavirem. 255 informovalo o tomto opatření pouze v kontextu České republiky, 171 o omezování pohybu osob v jiných zemích. Ve 37 příspěvcích se informace týkala ČR i zahraničí.

Klíčovými informacemi, které byly v souvislosti s pandemií uváděny, byly údaje o jejím šíření, počtu nakažených, nemocných, hospitalizovaných a zemřelých²⁵. Statistiku počtu nakažených a/nebo nemocných v ČR obsahovalo 96 příspěvků odvysílaných především v analyzovaných zpravodajských relacích a v ranním proudovém vysílání. V 91 příspěvcích byly uvedeny statistické údaje o šíření nákazy ve světě. Ty mnohem častěji (77x) zaznívaly ve vysílání v 1. sledovaném období. Hodnota reprodukčního čísla R vyjadřující rychlost šíření nákazy koronavirem ale zazněla pouze 9x. Tato statistika začala být více užívána a medializována až v pozdějším než zkoumaném období na podzim 2020.

---

²⁴ Analogické analýzy jiných médií nejsou dostupné a patrně zatím neexistují. Právě ze srovnání, jak bylo téma reprezentováno v jiných médiích, by bylo možné posoudit, zda anebo v čem mohlo být o tématu informováno odlišně.

²⁵ Výrazně méně se ale mluvilo o uzdravených.

Ve 24 příspěvcích zazněly údaje o počtu hospitalizovaných, z toho 19x v podzimním sledovaném období; 37x posluchači slyšeli o počtu zemřelých v ČR. Údaje o počtu úmrtí na jiné nemoci v průběhu roku ale nebyly uváděny téměř vůbec. Ve 27 příspěvcích rozložených přibližně rovnoměrně do obou zkoumaných období se mluvilo o počtu nakažených lékařů a dalšího zdravotnického nebo pečujícího personálu. 25 příspěvků (z toho 16 na podzim) informovalo o omezeních poskytování standardní zdravotní péče (např. preventivních vyšetření) nebo o rušení méně závažných operací. O postupech léčby nemoci covid-19 a léku remdesivir se zmiňovalo 24 příspěvků. Informace o postupech vynalézání a testování vakcíny proti koronaviru zazněly v 9 příspěvcích. I tematika očkování tak byla ve vysílání nastolena nejspíš až později, po skončení 2. analyzovaného období.

Ve 22 příspěvcích, především v jarním období, byla tematizována závažnost onemocnění. Naopak v devíti příspěvcích jsme identifikovali diskusi o zlehčování nemoci covid-19, například o jejím přirovnávání ke chřipce. Ve třech příspěvcích zazněly v souvislosti s nemocí covid-19 informace o obezitě, v dalších třech o nárůstu počtu psychických nemocí a depresí v souvislosti s aktuálním stavem. Dvakrát byla tematizována problematika domácího násilí a nárůst jeho rizika pravděpodobný při uzavření osob v domácnostech za omezení pohybu při nouzovém stavu. Tematizováno bylo v prvním zkoumaném období.

Ve vybraných pořadech a vybraných obdobích zaznělo 66 příspěvků, které se věnovaly tomu, jak postupovat v případech podezření z nákazy, žádosti o otestování apod. Tyto informace ale zaznívaly i v dalších pořadech, které nebyly součástí zkoumaného vzorku, a také v tzv. speciálech věnovaných tématu nemoci covid-19 a koronaviru odvysílaných v týdnu od 11. března.

V desetině vzorku (90 příspěvcích) byla tematizována problematika seniorské populace a její větší citlivost či ohroženost onemocněním nebo informace o situaci v domovech pro seniory. Většina těchto zmínek zazněla již v prvním zkoumaném období, patrně v souvislosti s poměrně dlouhým obdobím uzavření domovů pro seniory, zákazem návštěv apod.

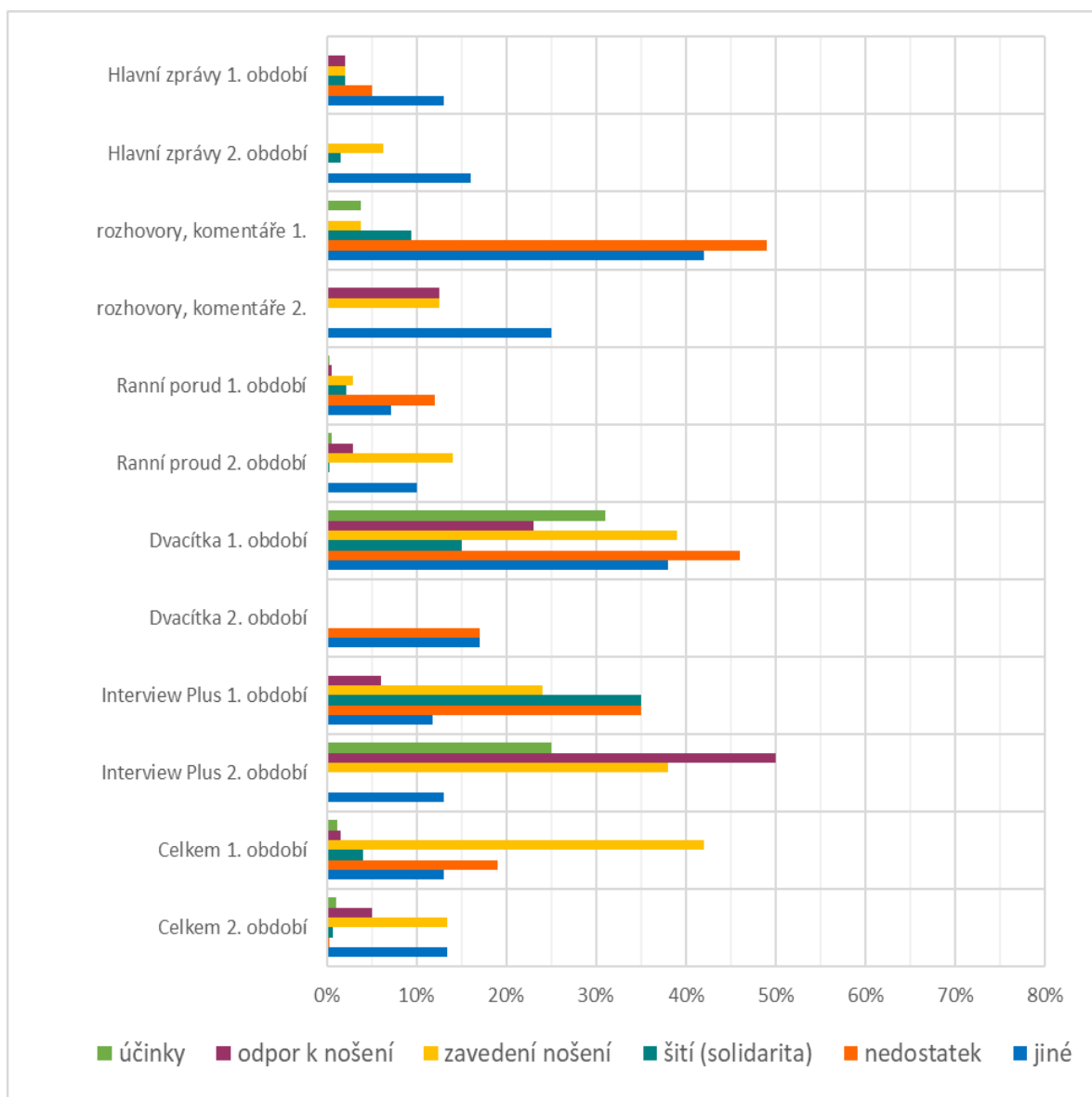
Ve 21 příspěvcích (z toho 16 odvysílaných v jarním období) zazněly výroky souhlasící s postupy vládních opatření. V 52 příspěvcích byla naopak přítomna kritika vlády, některého z ministrů nebo premiéra. Ve 29 příspěvcích byla vláda kritizována za formu komunikace vlastních vyhlášených opatření. Ve 25 příspěvcích byly přítomny zmínky o nesouhlasu s některými opatřeními vyhlášenými vládou, například s povinností zakrytí dýchacích cest ve vnitřních veřejných prostorech apod.

Tabulka č. 11 – Příspěvky zmiňujících dílčí aspekty sledovaného tématu (absolutní četnost)

Pořad / zmiňené dílčí téma	celkem	Hlavní zprávy		Hlavní zprávy rozhovory komentáře		ranní proud		Dvacet minut Radiožurnálu		Interview Plus	
		1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
období	celkem	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
pandemie SARS-COV-2	124	24	5	8	6	48	8	5	1	12	7
opatření v ČR	292	60	26	26	23	85	46	9	4	8	5
opatření v zahraničí	208	52	11	12	2	79	38	3	1	8	2
informace, jak postupovat	66	6	10	2	1	28	8	7	2	1	1
statistika nakažených/nemocných v ČR	96	21	5	4	7	29	22	1	3	1	3
statistika nakažených/nemocných svět	91	17	5	9	1	45	8	2	0	4	0
počet hospitalizovaných v ČR	24	3	4	0	2	1	11	1	1	0	1
počet zemřelých v ČR	23	8	2	2	1	5	4	1	0	0	0
úmrtnost na jiné nemoci	9	0	0	1	0	0	3	2	1	2	0
referenční číslo R	9	0	1	2	2	0	1	1	1	1	0
nakažení zdravotníci	27	5	3	2	2	3	10	0	1	0	1
omezení poskytování zdravotní péče	25	1	3	3	2	3	7	1	2	1	2
léčba nemoci covid-19	24	2	3	0	2	5	4	3	1	3	1
příprava vakcíny a očkování	9	0	1	0	0	1	0	2	0	2	3
závažnost nemoci covid-19	20	6	1	1	4	2	1	2	0	4	1
zlehčování nemoci covid-19	9	0	1	0	1	0	2	2	0	2	1
nárůst psychických nemocí	3	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
domácí násilí	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
specifická seniorské populace	90	18	1	10	3	25	11	8	3	7	4
obezita	3	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0
ekonomický pokles ČR	35	5	1	2	2	4	3	5	1	9	3
ekonomický pokles - svět	22	3	0	1	1	6	0	1	0	8	2
home office a péče o děti	4	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0
souhlas s opatřeními vlády	28	3	0	1	4	2	1	6	0	4	0
nesouhlas s opatřeními vlády	21	2	4	1	3	5	8	1	2	1	1
kritika jednání vlády, ministra/ů, premiéra	52	2	4	8	6	7	9	3	2	6	5
kritika formy vládní komunikace opatření	29	0	2	2	7	0	3	5	3	4	3
původ koronaviru	12	0	0	1	1	0	2	3	0	5	0
Čína	65	10	0	8	0	29	1	6	0	10	1
Wu-chan	6	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0
prezident ČLR	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
prezident ČR	11	1	0	0	0	1	2	1	2	3	1
premiér vlády A. Babiš	64	6	2	9	7	11	10	3	3	9	4
min. zdravotnictví A. Vojtěch	48	4	2	6	6	9	10	2	2	2	5
min. zdravotnictví R. Prymula	97	9	7	8	10	18	24	6	6	5	4
předseda ÚKŠ J. Hamáček	51	12	3	5	5	9	7	3	2	5	0

Jen s lehkou nadsázkou bychom mohli říci, že se symbolem pandemie SARS-COV-2 stala rouška. Zmínka o pomůckách na ochranu dýchacích cest (roušek a respirátorů, případně šátků apod.) zazněla ve více než třetině výzkumných jednotek jednotlivých pořadů; konkrétně ve 132 příspěvcích z jarního a v 77 příspěvcích z podzimního období. V polovině (49 %) příspěvků v pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře* v jarním období byl zmíněn nedostatek ochranných respiračních pomůcek, desetina (9 %) příspěvků pak informovala o jejich šití svépomocí a solidaritě obyvatel při jejich distribuci potřebným. V podzimním období pak přibývalo informací o odporu části populace k nošení roušek a používání ochranných respiračních pomůcek obecně.

Graf č. 6 – Informace související s pomůckami na ochranu dýchacích cest

Tabulka č. 12 – Informace zveřejňované v souvislosti s pomůckami na ochranu dýchacích cest

Pořad / typ příspěvku		nedostatek	šití	povinnost nošení	odpor k nošení	účinky ochrana	jiné	není
Hlavní zprávy	1. obd	5%	2%	2%	2%	0%	78%	13%
	2. obd	0%	2%	6%	0%	0%	73%	16%
Hlavní zprávy - rozhovory komentáře	1. obd	49%	9%	4%	0%	4%	49%	42%
	2. obd	0%	0%	13%	13%	0%	56%	25%
ranní proud	1. obd	12%	2%	3%	1%	0%	86%	7%
	2. obd	0%	0%	14%	3%	1%	79%	10%
Dvacet minut Radiožurnálu	1. obd	46%	15%	39%	23%	31%	31%	38%
	2. obd	17%	0%	0%	0%	0%	33%	17%
Interview Plus	1. obd	35%	35%	24%	6%	0%	47%	12%
	2. obd	0%	0%	38%	50%	25%	13%	13%
Celkem	1. obd	19%	4%	42%	2%	1%	78%	13%
	2. obd	0%	1%	13%	5%	1%	72%	13%

I variabilita informací týkajících se ochranných pomůcek byla značná. Zmínka o tom, že nějaká osoba (osobnost) má (nebo nemá) roušku zaznívala v různých kontextech, například v souvislosti s volbami reportéři uváděli, že členové komise i voliči mají roušky; s rouškou na ústech také dobrovolníci rozváželi jídlo seniorům; sestřičky na odběrovém místě měly někdy dokonce roušky dvě, ale naopak D. Trump opustil nemocnici bez roušky. Především v prvním období byl také medializován nákup roušek a respirátorů z Číny, přílet letadla s těmito ochrannými pomůckami a jejich rozdělení do jednotlivých krajů; případy, kdy jedna země darovala roušky nebo zdravotnický materiál jiné zemi, kde jej byl nedostatek. V druhém období si vyžádal pozornost způsob distribuce roušek seniorům. A zmíněno bylo i to, že roušky jsou novým typem odpadu, který sbírali dobrovolníci při akci Uklidme Česko.

Ve 35 příspěvcích byl tematizován ekonomický pokles v ČR, ve 22 pak pokles světové či evropské ekonomiky. V obou případech bylo téma ve vysílání více přítomné v jarním sledovaném období. Obtíže rodičů při kolizi práce na home office a online výuky dětí zmiňovaly 4 příspěvky pořadů přinášejících rozhovory s vybranými hosty.

Zmínku o Číně, ze které se nový typ koronaviru na začátku roku 2020 nejspíše rozšířil, obsahovalo 65 výzkumných jednotek; pouze 2 z nich ale zazněly ve druhém zkoumaném období. Informace o Wu-chanu, oblasti první velké nákazy, ale obsahovalo jen 6 příspěvků z jarního období. Zmínka o možném původu viru zazněla ve 12 příspěvcích, častěji v pořadech rozhovorů s hosty. Jméno čínského prezidenta a generálního tajemníka Ústředního výboru Komunistické strany Číny Si Ťin-pchinga zaznělo ve zkoumaných příspěvcích jednou. Naopak jméno prezidenta ČR obsahovalo 11 výzkumných jednotek.

64 příspěvků se zmiňovalo o premiéru Andreji Babišovi (častěji v 1. sledovaném období). O epidemiologovi Romanu Prymulovi, který v 1. sledovaném období působil jako náměstek ministra zdravotnictví a 21. září byl jmenován ministrem zdravotnictví (kde působil do 23. 10. 2020), se mluvilo v 97 příspěvcích, o něco více (51x) na podzim. Předchozí ministr zdravotnictví Adam Vojtěch byl zmiňován ve 48 příspěvcích, rovnoměrně v obou obdobích. Jméno předsedy Ústředního krizového štábu vlády J. Hamáčka zaznělo v 51 příspěvcích, častěji v jarním období.

Tabulka č. 13 ukazuje o jakých státech a geografických územích se ve vysílání vybraných pořadů mluvilo nejčastěji. Jednalo se především o evropské země, ale i o státy Jižní i Severní Ameriky nebo Blízkého a Středního východu. Nejvíce informací se posluchači doslechli o Německu, USA, Číně, Slovensku, Itálii, Rakousku a Velké Británii. Vícekrát byly jednotlivé země zmiňovány zpravidla v jarním sledovaném období.

Tabulka č. 13 – Státy zmiňované v jednotlivých pořadech (absolutní četnost²⁶)

Pořad	Celkem			Hlavní zprávy		Hlavní zprávy rozhovory komentáře		Ranní proud		Dvacet minut Radiožurnálu		Interview Plus	
	celkem	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
Stát (území)²⁷	celkem	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
Německo	87	56	31	15	4	8	7	26	15	3	2	4	3
USA	79	58	21	22	4	1	1	28	14	3		4	2
Čína	60	58	2	9		7		29	1	6		7	1
Slovensko	42	29	13	11	5	3		14	7	1			1
Itálie	47	42	5	12	1	8		13	2	3	1	6	1
Rakousko	46	38	8	10	2	4		20	6	2		2	
Velká Británie	45	37	8	11		2	1	19	5			5	2
Francie	34	24	10	10	2		1	12	7			2	
Španělsko	29	26	3	8	1	4	1	9	1	2		3	
Polsko	28	23	5	10		1	1	12	4				
Evropa	28	27	1	7		3	1	9		3		5	
Izrael	19	5	14		2		2	4	5	1	3		2
Rusko	19	15	4	3		4	2	6	2			2	
Japonsko	17	17		7		1		8		1			
EU	13	13		2						4		7	
Belgie	12	8	4	2	1		1	6	2				
Jižní Korea	11	10	1	1		1		8			1		1
Asie	9	9		5		2		1				1	
Kanada	9	9		3		1		5					
Maďarsko	9	6	3	1	1	1		1	2			3	
Švédsko	9	6	3	1				2	1		1	3	1
Švýcarsko	9	9		3		1		4		1			
Austrálie	7	6	1	2		1		3	1				

²⁶ Pokud stát v pořadu nebyl zmíněn, je příslušná buňka tabulky prázdná.

²⁷ Územní celky nebo geografické oblasti jsou referovány tak, jak byly uvedeny ve vysílání analyzovaných pořadů.

Analýza reprezentace SARS-COV-2 ve vysílání ČRo Plus a ČRo Radiožurnál

Řecko	7	3	4			2		1	4				
Dánsko	6	5	1	1		1		2	1			1	
Egypt	6	6						6					
Nizozemí	6	5	1			1		3	1			1	
Ukrajina	6	6		3		1		2					
Afrika	5	4	1	4					1				
Bulharsko	5	4	1	1		1		2	1				
Rumunsko	5	3	2	1		1		1	1		1		
Finsko	4	4		3				1					
Honduras	4	4		2				2					
Mexiko	4	4		1				3					
Norsko	4	4		2				2					
Slovinsko	4	4		3				1					
Vietnam	4	4		1				3					
Brazílie	3	3						3					
Indie	3	3		1				2					
Jižní Amerika	3	3		3									
Kazachstán	3	3		2				1					
Kypr	3	1	2			1			2				
Lucembursko	3	3		2				1					
Portugalsko	3	3		1		1		1					
Tunisko	3	1	2					1	2				
Dominikánská r.	2	2		2									
Filipíny	2	2						2					
Chorvatsko	2	1	1	1					1				
Irsko	2	1	1					1	1				
Latinská Amerika	2	2		2									
Saúdská Arábie	2	2		1				1					
Thajsko	2	2						1		1			
Tchaj-wan	2	1	1								1	1	
Turecko	2	2				2							
Balkán	1	1				1							
Bělorusko	1	1		1									
Ekvádor	1	1						1					
Jihoafrická rep.	1	1						1					
Kosovo	1	1						1					
Kuba	1	1		1									
Malajsie	1	1						1					
Nový Zéland	1	1		1									
Panama	1	1		1									
Peru	1	1						1					
Pobaltí	1	1						1					
Venezuela	1	1						1					

Citování mluvčí a odkazované zdroje

Při kvantitativní analýze jsme se soustředili na uváděné zdroje sdělovaných informací a na mluvčí, jež se k událostem v jednotlivých příspěvcích vyjadřovali. Samostatný výčet citovaných zdrojů a osob sám o sobě není dostatečným ukazatelem pro posouzení míry objektivity a vyváženosti jednotlivých příspěvků (potažmo programů), ale dává základní představu o širokém

spektru zdrojů, se kterými novináři ČRo pracovali. Nejčastěji se ve sledovaných pořadech odvolávali na české i zahraniční politiky, vládní představitele České republiky (případně mluvčí příslušných ministerstev) i na politiky regionální (starosty měst a obcí i krajské zastupitele).

Nepostradatelným zdrojem informací byla i jiná média a tiskové agentury. K nejčastěji zmiňovaným patřila agentury *Reuters* (10 příspěvků) a *Bloomberg* (4 příspěvky), *Česká televize* (8 příspěvků) a časopis *Respekt* (4 příspěvky). Mimo pozornost novinářů a redaktorů vybraných pořadů Českého rozhlasu nezůstala ani dalších média, včetně zahraničních, ale bylo na ně odkazováno výrazně méně často. Mezi citovanými byly: *Deník N*, *Hospodářské noviny*, *Seznam zprávy* i *New York Times* (3 x), dále *Blesk*, *FTV Prima*, *TV Nova*, *USA Today* a *CNN* (2x). Jednou byla zmíněna média: *E15*, *Lidové noviny*, *Mladá fronta*, *Novinky.cz*, *Právo*, *Zdravotnický deník*, *Rádio Slovensko*, *Asahi* (japonský deník), *BBC*, *Berliner Morgen post*, *Der Spiegel*, *Deutsche Presse*, *La Republica*, *Sky News*, *The Wall Street Journal*, *The Washington Post*, *Nature medicine* a agentury *Kjódo* a *Haaretz*.

Ve většině (57 %) výzkumných jednotek bylo užito přímé citace výpovědi mluvčího. Jako mluvčí byly kódovány všechny v příspěvku explicitně citované osoby, včetně výroků vysílaných ze záznamu telefonního rozhovoru apod. Přímé citace nebyly obsaženy ve 318 příspěvcích ranního proudového vysílání²⁸ a 19 příspěvcích *Hlavních zpráv* (v tomto případě se jednalo o čistě čtené zprávy). Ve všech pořadech celkem zazněly výroky 779 mluvčích. Ve třetině (38 %) příspěvků – tj. nejčastěji – zazněla citace jednoho mluvčího. Ve více než desetině (15 %) příspěvků byly zařazeny výpovědi dvou mluvčích. Tři mluvčí byli citováni ve 28, čtyři a více v 5 příspěvcích. Tento podíl samozřejmě značně variuje v závislosti na typu pořadu. V pořadech *Dvacet minut Radiožurnálu* a *Interview Plus* vypovídal jen jeden mluvčí – host. V pořadech *Hlavní zprávy*, *Hlavní zprávy – rozhovory*, *komentáře* a v ranním proudovém vysílání společně zaznělo celkem 1294 výroků²⁹ citovaných mluvčích. Nejvíce z nich (59 %) slyšeli posluchači publicistické části polední relace, neboť ta je primárně sycena rozhovory³⁰ s vybranými hosty.

Počty konkrétních citovaných mluvčích i jejich složení variují napříč zkoumanými pořady. Celkově ve vysílání vybraných pořadů ve zkoumaných obdobích zaznívala nejčastěji vyjádření členů vlády. Jmenovitě Romana Prymuly, s odstupem pak Jana Hamáčka a Andreje Babiše, s dalším odstupem Jany Maláčové, Vojtěcha Adama a Aleny Schillerové. Ze zahraničních politiků D. Trumpa a U. von der Layenové.

²⁸ Byly mezi nimi především čtené zprávy (211 x) a promluvy moderátorů.

²⁹ Z toho 849 v 1. vybraném a 445 ve 2. analyzovaném období.

³⁰ Každá samostatná ucelená promluva mluvčího byla kódována jako jeden výrok.

Tabulka č. 14 – Mluvčí citovaní v jednotlivých pořadech alespoň 4 krát (absolutní četnost³¹)

Pořad	celkem	Hlavní zprávy		Hlavní zprávy rozhovory komentáře		Ranní proud		Dvacet minut Radiožurnálu	Interview Plus
		1.	2.	1.	2.	1.	2.		
Období	celkem	1.	2.	1.	2.	1.	2.	Celkem	celkem
Prymula Roman	28	5	7	2	2	3	7	2	
Hamáček Jan	14	6	1		1	4	1	1	
Babiš Andrej	12	4			1	5	2		
Kubová Andrea	7					6	1		
Balucha Martin	6					6			
Černý Michal	6	1		2	1		2		
Maláčová Jana	6		1	1	1		2	1	
Petříček Tomáš	6	2	1	1	1		1		
Trump Donald	6					4	2		
Vojtěch Adam	6					3	3		
Plaga Robert	5	1	1		1		1	1	
Roubková Janetta	5	5							
Schejbalová Renata	5			1	2		2		
Středula Josef	5	1	1	1					2
Šonka Petr	5					2	2	1	
Štichová Zuzana	5	4				1			
von der Leyen Ursula	5	2				3			
Balík Martin	4		1		2		1		
Conte Giuseppe	4	2				2			
Daněk Viktor	4					3			1
Dušek Ladislav	4	2		1			1		
Jabůrek Václav	4					3	1		
Nečásková Pavlína	4					4			
Nevola Jan	4						4		
Schillerová Alena	4		1	1		2			
Tollingerová Daniela	4					3	1		

U většiny mluvčích zaznělo pouze jedno vyjádření. Výroky takových mluvčích tvořily tři čtvrtiny odvysílaných vyjádření. Kromě veřejně činných osob byli v příspěvcích citováni i zástupci různých profesí identifikovaní zpravidla jen křestním jménem nebo vykonávanou profesí (např. žák Nicolas, žena z USA, pan Jaromír, operátor z linky 155, pendler Ladislav)³².

³¹ Pokud mluvčí v pořadu nebyl citován, je příslušná buňka tabulky prázdná.

³² Konkrétně: zaměstnankyně KÚ Liberec, žák Nicolas, žena z USA a žena z Brna, páni: Jaromír, Jiří, Karel, Lukáš, paní: Barbora, Hana (2 různé osoby), Mirka, Olga, Olga z Opavy, Rachel, Romana (2 různé osoby), Šárka, Vlasta a Tereza, dobrovolnice, dobrovolník, farář, Jana, Josef, studentka Markéta a Karolína, návštěvníci festivalu Vojtěch a Kateřina, oklamaná zákaznice Tereza, operátor z linky 155, pendler Ladislav,

Zástupci Evropské unie, Evropské komise či Světové zdravotnická organizace ani britský premiér B. Johnson se mezi nejcitovanější mluvčí nedostali. Mezi nejčastěji citovanými mluvčími ale nebyli ani zástupci zdravotnického personálu, ředitelé nemocnic nebo odborníci z oblasti medicíny či epidemiologie.¹

Zaměříme se nyní na odbornost (profesi či role) citovaných mluvčích. Nejčastěji citovanou profesní skupinou byli politici (v 16 % příspěvků). Další významnou skupinu citovaných mluvčích tvořili zástupci výrobního a obchodního sektoru, členové představenstev, ředitelé podniků, ale i osoby samostatně výdělečně činné. Vedle českých politiků byli ve zkoumaných pořadech nejčastěji citovanými novináři (viz tabulka č. 14 a 15). Jejich vyjádření zazněla v desetině výzkumných jednotek. Zpravidla se jednalo o novináře jiných médií, zahraniční spolupracovníky ČRo nebo redaktory či moderátory jiných pořadů apod. Toto zjištění není zásadně překvapivé a odpovídá zjištěním dříve realizovaných analýz vysílání médií veřejné služby.³³ Je však otázkou, zda zpravidla právě (a často pouze) profesní specializace určitého novináře je dostatečnou kompetencí, jež jej činí nejvhodnější osobou, která má sdělované dění komentovat. Nelze a priori říci, že to tak nemá být. Vždy je však potřeba zohlednit konkrétní aspekty reprezentované tematiky a spektrum možných mluvčích, komentátorů či hostů pořadu, kteří by se k danému tématu mohli vyjádřit. Současně je pravděpodobné, že právě ti nejvhodnější nemusejí být pro získání vyjádření dostupní.

Ve vysílání dále dostali prostor k vyjádření zástupci řady oborů postižených vývojem roku 2020, restaurátérů, podnikatelů v turismu nebo zaměstnanců v kultuře (včetně umělců) i zástupci odborů a odborových svazů. Okrajově zazněly i citace hasičů (2x) a policistů (3x), případně blíže neidentifikovaných zaměstnanců (1x), pacientů (1x), seniorů (1x), žáků a studentů (2x), rodičů (2x) a také učitelů a ředitelů škol. Paradoxně vyjádření zdravotnického personálu nebo ředitelů nemocnic a sociálních zařízení zaznělo v celém vzorku jen 29x. Celkem bylo citováno 91 mluvčích, které bychom označili za odborníky různých oborů, to odpovídá desetině vzorku. To je jedno z klíčových zjištění. Přesto, že událost, jejíž reprezentaci sledujeme, pandemie SARS-COV-2, je projevem biologického jevu, její reprezentace ve vysílání vybraných pořadů ČRo vykazuje zásadní politické rámcování tématu.

---

pokladní, pilot letadla, policista z Karviné, polská učitelka (ze záznam z pořadu TV Prima), Rachel, řidič (2 různé osoby), slečna Markéta a seniorka, mladý Vietnamec - syn majitele obchodu, mladý Vietnamec - syn majitele restaurace, maminka Šárka.

³³ Viz např. Sedláková, Lapčík, Burešová 2016.

Tabulka č. 15 – Citovaní mluvčí podle vykonávané profese (absolutní četnost)

Pořad						
Odbornost mluvčího	celkem	Hlavní zprávy	Hlavní zprávy rozhovory komentáře	Ranní proud	Dvacet minut Radiožurnálu	Interview Plus
Politik	139	46	21	64	5	3
Novinář	89	0	10	78	0	1
Člen představenstva	66	6	23	29	3	5
Tiskový mluvčí	34	19	2	13	0	0
Dotázaní zástupci veřejnosti	23	14	2	7	0	0
Ředitel/náměstek úřadu	28	12	2	10	3	1
Odborník/vědec/analytik – jiné obory	28	6	12	2	0	8
Zdravotnický personál (lékař, primář)	23	2	5	13	1	2
Ředitel výrobního podniku	23	8	6	8	0	1
Sportovec (včetně trenérů)	14	3	0	11	0	0
Odborník/vědec: medicína, epidemiologie	13	2	3	2	5	1
Učitel (ředitel školy)	11	4	1	6	0	0
OSVČ (včetně zemědělců)	10	1	2	5	1	1
Odborník/vědec – ekonomie	9	2	0	0	0	7
Umělec (zaměstnanci v kultuře)	9	4	0	5	0	0
Pracovník NGO (včetně dobrovolníků)	9	1	1	7	0	0
Diplomat, konzul	8	1	3	2	1	1
Předseda (profesní) organizace/svazu	8	5	3	0	0	0
Turista, lázeňský host	8	5	0	3	0	0
Právník (soudce, advokát)	7	1	2	1	2	1
Úředník	7	0	0	7	0	0
Duchovní	6	5	0	1	0	0
Ředitel nemocnice (včetně soc. služeb)	6	1	2	3	1	0
Zástupce univerzity (rektor)	5	1	1	1	2	0
Jiné	20	11	1	8	0	0

U citovaných mluvčích jsme sledovali i jejich afilaci (organizaci, instituci, sdružení či firmu, kterou reprezentují), pokud byla explicitně uvedena, Seznam zastoupených subjektů je dlouhý a většina titulů v něm figuruje pouze jednou. Tento seznam (uvedený ve vysvětlivce v závěru dokumentuⁱⁱ) je však dokladem toho, že redaktoři ČRo zařazují do vysílání názory reprezentantů širokého spektra zájmových a profesních skupin i zástupce z různých úrovní státní správy a samosprávy. Na nejčastěji zmiňované pozici mezi zástupci jednotlivých organizací a institucí se umístil sám Český rozhlas. To koresponduje se zjištěním, že novináři byli ve zkoumaných pořadech ve vybraných obdobích často citovanými mluvčími.

Tabulka č. 16 – Organizace, jejichž mluvčí byli citováni alespoň 3x (absolutní četnost)

Pořad	celkem	Hlavní zprávy	Hlavní zprávy rozhovory komentáře	Ranní proud	Dvacet minut Radiožurnálu	Interview Plus
Odbornost mluvčího						
ČRo	86	0	12	73	0	1
Ministerstvo zdravotnictví	31	11	1	17	2	0
nemocnice a zdravotnická zařízení	23	5	5	11	2	0
Premiér	21	6	1	14	0	0
Ministerstvo zahraničí	15	8	3	4	0	0
Ministerstvo vnitra	12	6	0	5	1	0
Parlament ČR	11	1	9	0	1	0
Kancelář prezidenta ČR	10	0	1	8	1	0
Ústřední krizový štáb	8	4	1	3	0	0
Ministerstvo školství	7	2	2	2	1	0
Českomoravská konf. odborových svazů	6	2	2	0	0	2
krajské a městské hygienické stanice	6	1	0	5	0	0
Asociace ředitelů základních škol	6	1	3	2	0	0
Univerzita Karlova v Praze	6	0	2	1	0	3
Asociace ředitelů gymnázií	5	0	3	2	0	0
Ministerstvo práce a soc. věcí	5	1	1	2	1	0
Evropská unie	5	1	1	3	0	0
Akademie věd ČR	5	0	1	1	1	2
Sdružení praktických lékařů	5	0	0	4	1	0
Policie ČR	4	2	1	1	0	0
Asociace krajů	4	0	3	1	0	0
Ministerstvo financí	4	1	1	2	0	0
Olomoucký kraj	4	3	0	1	0	0
Svaz průmyslu a dopravy	4	1	2	1	0	0
Ústav zdravotnických informací a statistiky	4	2	1	1	0	0
Asociace poskytovatelů sociálních služeb	4	0	2	1	1	0
Obec Litovel	4	1	0	3	0	0
Ministerstvo průmyslu a obchodu	3	1	0	2	0	0
Hasičský záchranný útvar	3	0	1	2	0	0
Svaz obchodu a cestovního ruchu	3	1	2	0	0	0
Odborový svaz zdravotnictví a soc. péče	3	1	1	1	0	0
Česká obchodní inspekce	3	0	1	2	0	0
Obchodní řetězce	3	2	1	0	0	0

Na dalších pomyslných příčkách nejčastěji citovaných organizací a institucí se umístilo Ministerstvo zdravotnictví, premiér Andrej Babiš, různá nemocniční a zdravotnická zařízení, Ministerstvo zahraničí, Ministerstvo vnitra, Kancelář prezidenta ČR, Ústřední krizový štáb, Parlament ČR a Ministerstvo školství. Zástupci těchto klíčových struktur ČR byli citováni v 15 % příspěvků. Na základě tohoto výčtu nelze posoudit, zda zástupcům jednotlivých organizací a sdružení byl ve vysílání ČRo poskytován proporčně odpovídající prostor, ale je zřejmé, že je pokrývána značná šíře názorových proudů a novináři ČRo pracují s rozmanitým spektrem informačních zdrojů, což naplňuje požadavky legislativy i Kodexu ČRo.

U mluvčích zastupujících českou politickou scénu jsme kódovali i jejich politickou afiliaci (stranu, kterou reprezentují), pokud byla v příspěvku explicitně uvedena. Zastoupení mluvčích z jednotlivých stran ve zkoumaných pořadech ukazuje tabulka č. 17. Je zřejmé, že mluvčí z politických stran byli výrazně méně přítomni ve vysílání pořadů *Dvacet minut Radiožurnálu* a *Interview Plus*, kterým dominovali nestraníci. Stranické zastoupení citovaných mluvčích přibližně odpovídá podílu současných stran na vládě. K nejfrekventovanějším mluvčím patřili zástupci vládní koalice ANO a ČSSD (ale bez jejich podporovatelů KSČM). Členové stran vládní opozice (ODS, Piráti, STAN a TOP 09) byli citováni výrazně méně často. Je však potřeba vzít v úvahu řadu dalších faktorů, které volbu mluvčích ovlivňují a skutečnost, že se nejednalo o primárně politické téma.

Tabulka č. 17 – Příslušnost citovaných mluvčích k politickým stranám (absolutní četnost)

Politická strana Pořad	ANO	ČSSD	ODS	Piráti	STAN	TOP 09	KSČM	nestraníci	jiné ³⁴
Hlavní zprávy	17	11	4	1	1	2	1	0	0
Hlavní zprávy rozhovory, kom.	8	8	1	2	1	1	0	0	0
Ranní proud	25	12	3	2	2	0	0	0	1
Dvacet minut Radiožurnálu	0	3	0	1	0	0	0	13	1
Interview Plus	2	1	0	0	0	0	0	22	0
Celkem	52	35	8	6	4	3	1	35	2

V rámci analýzy byla provedena i kontrola uvádění afiliací jednotlivých citovaných mluvčích a zvaných hostů pořadů. V naprosté většině případů byli tito uvedeni korektně. Výjimkou tvoří pořad *Interview Plus* 20. 03. 2020, ve kterém moderátor nepřesně uvedl: „... *Přímá i nepřímá státní podpora by měla dosáhnout podle vicepremiéra za ANO Karla Havlíčka až bilionu korun. Ministryně financí ze stejné strany Alena Schillerová mezitím pracuje na novele zákona o státním rozpočtu. ...*“ Zmíněný ministr i ministryně jsou však nestraníci. Tato nepřesnost zazněla i 26. března v pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře*.³⁵

Zcela špatně uvedenou afiliaci mluvčích jsme ve zkoumaném vzorku nezaznamenali. V ranním proudovém vysílání nebyla afiliace uvedena ve dvou případech: i) 19. března v příspěvku „Osobnosti vyzývají k ohleduplnosti“ v případě Arnošta Goldflama

³⁴ Jednalo se o dvě strany: Změna pro Liberec a Stranu Práv Občanů Zemanovci.

³⁵ MOD: „Podle ministryně financí Aleny Schillerové z hnutí ANO byla ...“

a ii) 25. března v příspěvku „Osobnosti děkují zdravotníkům“ u Barbory Strýcové. Ve vysílání 27. března zazněly dva příspěvky citující prof. M. Fuska, jehož afiliace byla v jednotlivých případech uvedena odlišně (v příspěvku „Čeští vědci pracují na novém testu“ jako výkonný ředitel společnosti IOCB Tech, v příspěvku „Vědci darovali finance na výzkum testů“ jako profesor biochemie z AV ČR). Obě uvedení jsou rámcově správná, přesnější však bylo: zástupce ředitele pro strategický rozvoj společnosti IOCB Tech, která je dceřinou společností Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.

Poslední položkou, na kterou bychom chtěli v této souvislosti upozornit, je označování citovaných mluvčích z řad veřejnosti. Tito byli nejčastěji uvedeni prostřednictvím křestního jména a oslovení *pán, paní* nebo odkazem na vykonávanou profesi. V příspěvku z ranního proudu odvysílaném 19. března byli citováni dva příslušníci vietnamské menšiny, děti podnikatelů, kteří jako dobrovolníci pomáhali seniorům a zdravotníkům. Ani u jednoho nebylo zmíněno (ani křestní) jméno a byli označeni jako *mladí Vietnamci*. To považujeme za značně nestandardní. V případě, že dotázaní své jméno uvést nechtěli, mělo to být zmíněno. Použité etnizující označení nepovažujeme za vhodné.

Výsledky kvalitativní analýzy – narativizace pandemie SARS-COV-2

Provedená analýza odhalila, že všechny analyzované pořady vykazují vzhledem ke způsobům a postupům výstavby reprezentace zkoumaného tématu (pandemie SARS-COV-2) identické charakteristiky a využívají shodných narativizačních postupů (odlišných pouze v rovině konkrétního formátu – zpráva, rozhovor). Proto jsou pro přehlednost hlavní zjištění kvalitativní části studie popsány na příkladu pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře*. Následující části analýzy věnované jednotlivým programům místo opakování shodných charakteristik popisují specifika reprezentace tématu identifikovaná v daném pořadu.

Obecně lze reprezentaci tématu pandemie SARS-COV-2 v celém 1. zkoumaném (jarním) období charakterizovat jako „apoliticky“ konstruovanou. Tato skutečnost vystupuje zejména v kontextu srovnání s podzimním obdobím a je charakteristická pro výstavbu narativizace jednotlivých příspěvků, včetně těch věnovaných dílčím aspektům nebo epifenoménům spojených s pandemií SARS-COV-2. Obsah všech analyzovaných pořadů ve vysoké míře akcentoval medicínský/epidemiologický charakter dané události a touto optikou relativně faktograficky tematizoval i související či epizodní události s „politickým potenciálem“ (např. odstávka automobilek 18. března, vyhlášení nouzového stavu 12. března apod.).

Na počátku roku 2020 byl samotný fenomén SARS-COV-2 nejen nový, ale jemu připisovaná nebezpečnost a specifičnost vyžadovala pro reprezentaci (popis i tematizaci) vysokou míru expertního vědění. Vzhledem k povaze jevu bylo možné v průběhu analyzovaného období identifikovat postupně rostoucí pozornost věnovanou tomuto fenoménu a narůstající tendenci reprezentace jiných jevů v kontextu ústředního tématu, dramaturgii výběru hostů (zejména v pořadech Interview Plus a Dvacet minut Radiožurnálu) atd.³⁶ Tento postup je z hlediska LER zcela konzistentní, protože média veřejné služby (především výrazně zpravodajsky orientované stanice, nejen ČRo Plus, ale i Radiožurnál) veřejnosti sloužily jako kontinuální zdroj informací o zcela bezprecedentní situaci.

Proto nelze míru pozornosti, jež byla fenoménu pandemie v tomto období věnována, jednoduše interpretovat jako nadreprezentaci, ani nelze tuto míru pozornosti dávat do kontextu podzimní tzv. druhé vlny charakteristické řádově vyššími počty nakažených, hospitalizovaných i obětí. Komplexní zdravotní, sociální, ekonomické aj. důsledky vzniklého stavu byly v rámci novodobé historie ČR zcela nové (nejen z hlediska medicínských aspektů, ale i z hlediska doprovodných opatření, např. uzavření několika oblastí na střední Moravě). V průběhu prvního zkoumaného období tak postupně došlo takřka k „totálnímu“ zpravodajskému pokrývání a pandemie se stala de facto jediným zpravodajsky relevantním tématem. Tento přístup zejména (ale nejen) zpravodajských médií, tedy i zkoumaných rozhlasových stanic lze vnímat jako adekvátní povaze daného fenoménu a z toho odvoditelných požadavků na jeho reprezentaci (především míru mediální pozornosti) vyplývajících z LER.

V druhém (podzimním) období lze v analyzovaném vzorku identifikovat ve srovnání s charakteristikami prvního období výrazné diference. Tyto odlišnosti lze přičítat především³⁷ dvěma skutečnostem: 1) reprezentovaný fenomén (vývoj šíření onemocnění covid-19 v rámci populace) se po krátké degeneraci v letním období opakoval a už nešlo o „zcela nový“ a „zcela nečekaný“ fenomén. Ačkoliv se onemocnění na podzim vrátilo s řádově vyšší

---

³⁶ V mnoha ohledech je tak možno vznášet otázku, do jaké míry byla výsledná hypertrofovaná podoba reprezentace výsledkem pozornosti samotných médií, tedy do jaké míry je možno vnímat samu událost jako mediálně konstruovanou. Růst pozornosti ze strany médií (aniž by byla zpochybňována jeho relevance) a rezonance principiálně nového jevu (nikoliv v biologickém slova smyslu, neboť již číselné označení SARS-COV-2 implikuje, že nejde o zcela nový jev, ale o jeho řádově intenzivnější pandemický rozměr) v pozornosti politického a veřejného diskurzu ustavila vzájemně se posilující spirálu, která vyústila ve výraznou dominanci reprezentaci tohoto tématu.

³⁷ Samozřejmě že se v posunu charakteristik diskursu pandemie ve sledovaných pořadech mohlo odrážet více „intervenčních proměnných“, nicméně na základě zjištění kvalitativní fáze analýzy lze usuzovat, že zmíněné skutečnosti hrály velmi podstatnou roli.

intenzitou, i většina jeho konsekvencí již měla podobu do určité míry predikovatelných jevů; 2) do analyzovaného období zasahovaly politické události, kterým bývá v období, kdy se odehrávají, pravidelně věnována nadstandardní míra mediální pozornosti a stávají se v daném období primárním prvkem mediální reprezentace, a to volby do krajských zastupitelstev a Senátu ČR.

Na pozadí těchto dvou skutečností bylo možno diskurs utvářený prostřednictvím reprezentace sledovaného tématu ve srovnání s jarním obdobím charakterizovat jako *informační naturalizaci pandemie*. Příspěvky tak odrážely skutečnost, že (nejen) česká společnost se s koronavirem „naučila žít“ a stal se součástí její každodennosti. Na začátku podzimu již pandemie SARS-COV-2 pro svou reprezentaci striktně nevyžadovala expertní status citovaných aktérů, a současně nebyla kontinuálně dominantním (a v mnoha případech ani prioritním) mediálně reprezentovaným tématem. Téma nemoci covid-19 a koronaviru, včetně s ním souvisejících, epizodních či konsekventních událostí, se postupně stalo jedním z reprezentovaných. V některých dnech a pořadech zkoumaného období³⁸ ani nebylo tou hlavní reprezentovanou událostí. Téma bylo často využíváno jako prostředek kontextualizace, případně rámcování reprezentace jiných událostí. Obecněji bylo možné identifikovat transformaci diskursu pandemie ve smyslu jeho politizace a ekonomizace (podrobněji viz níže), jež se odrazila v primární struktuře výstavby reprezentací. Binární opozice charakteristická pro jarní období, založená na distinkci „my“ versus „virus“ byla v podzimním období stále variabilnější a nabývala více podob, například: „vláda / epidemiologové / stát atd.“ versus „aktéři / občané / zájmová nebo profesní sdružení / zaměstnanci / OSVČ atd.“ Naznačený významový posun bude dále popsán a ilustrován konkrétními příklady z jednotlivých analyzovaných pořadů.

Polední Hlavní zprávy a publicistika

Hlavní zprávy

Zpravodajská část polední relace v rámci celého zkoumaného 1. období neobsahovala žádné narativní postupy ani způsoby výstavby reprezentace, které by mohly být vnímány z hlediska standardů v zásadním rozporu s LER³⁹. Z hlediska formy dominovala

³⁸ Zejména ve dnech, kdy se konaly volby do obecních zastupitelstev a Senátu ČR.

³⁹ V určitém ohledu by mohly být některými posluchači vnímány jako problematické příspěvky (nebo jejich části), které by bylo možno označit jako „disciplinační diskurs“, neboť byly založeny na kontrole „správného

(standardní) podoba relativně krátkých stručných informací o událostech, které představovaly agendu daného dne, vybranou redakcí k prezentaci. Jednotlivé události, které byly v daných dnech součástí agendy, byly reprezentovány konzistentně s běžným formátem vysílání. Tedy většinou ve formě tzv. zprávy v základní podobě, re/prezentující aspekty události, které bylo možno vnímat jako relevantní či podstatné (ze strany tvůrců i pro její porozumění na straně publika). V rámci celého sledovaného období nebylo identifikováno signifikantnější užití problematických narativních postupů/prvků. Zpravodajství v rámci analyzovaného pořadu ve zkoumaném období tak lze charakterizovat jako relativně věcné a faktograficky zaměřené. Nebylo zaznamenáno výraznější využívání postupů výstavby příspěvků (a tím i výsledné podoby reprezentace sledovaného tématu), které by bylo možno vnímat ve vztahu k požadavkům vyplývajícím z LER jako problematické.

V počátku zkoumaného období byly součástí agendy v některých dnech ještě události, které nebyly bezprostředně tematizovány v souvislosti s pandemií SARS-COV-2, například relace odvysílaná 12. března, v níž ještě dvě ze šesti událostí nebyly vztaženy ani nijak rámcovány v souvislosti s pandemií:

PŘÍKLAD 1 – 12. 3. Hlavní zprávy – tematická agenda⁴⁰

1. *Vláda na mimořádném jednání rozhoduje o vyhlášení stavu nouze kvůli šíření koronaviru*
2. *Na zvládnutí epidemie koronaviru chybí zdravotníkům ochranné pomůcky*
3. *V Itálii zavřeli restaurace i některé obchody*
4. *Donald Trump na 30 dní uzavřel hranice Spojených států pro cestovatele z Evropy*
5. *Slovenský Ústavní soud rozhoduje o dalším osudu zadržených soudců*
6. *Univerzita Karlova poprvé udělila licenci k ochranné známce Prověřeno v poušti.*

V průběhu období se s vývojem pandemie orientace na tento fenomén stává vcelku logicky zcela dominantní a informace o jiných událostech se takřka neobjevují, nebo jen velmi výjimečně⁴¹ (například 24. března *Předseda SPD Tomio Okamura uspěl u Ústavního*

---

jednání“ (viz například 27. 3. – viz níže), případně informace o povaze postihů (viz například 26. 3. *Policie v ulicích kontroluje dodržování omezení přijatých kvůli koronaviru*).

27. 3. **Samoobslužné obchody s potravinami musí ode dneška zadarmo nabízet jednorázové rukavice**
MOD: *Samoobslužné obchody s potravinami musí ode dneška zadarmo nabízet jednorázové rukavice. Zákazníci je mají mít k dispozici už u vchodu, jestli nové nařízení vlády obchodníci dodržují, zjišťuje v Praze reportérka, Marie Veselá.*

REP: *... Já jsem teď na parkovišti u obchodního domu na Budějovické, tady si rukavice bere při vstupu asi každý třetí člověk. Část nakupujících ale už z domova přichází ve vlastních, většinou chirurgických rukavicích. Třeba v malé večerce v Krči si můžou zákazníci ruce zabalit do mikrotenových sáčků. I to je podle vlády možné a správné řešení. Jde především o to, aby lidé pokud možno co nejvíc bránili šíření [...]*

⁴⁰ Názvy příspěvků jsou převzaty z prepisů poskytnutých zadavatelem analýzy.

⁴¹ Viz také zjištění kvantitativní části analýzy.

soudu se stížností kvůli přezdívkce Pitomio, 26. března Archeologové našli na pardubickém zámku pozůstatky středověkého hradu). Postupně byly jakékoliv další události (například 20. března Takzvaní šmejdi začínají zneužívat pandemie koronaviru a omezeného vycházení v Česku, 25. března Velké zářící srdce se objevilo na radnici v Suchých Lazcích u Opavy atd.) dominantně tematizovány v kontextu pandemie. Ilustruje to následující příklad.⁴²

PŘÍKLAD 2 – 24. 3. Hlavní zprávy – Kapela Zrní vystoupí v 8 hodin večer v prázdném Lucerna Music Baru v Praze

MOD: Kapela Zrní vystoupí v 8 hodin večer v prázdném Lucerna Music Baru v Praze. Koncert bude přenášet online internetová televize Mall TV. V rámci online festivalu Kultura žije se už představil klavírista Ivo Kahánek anebo Cirk La Putyka.

RED: Během večerního přenosu z prázdného Lucerna Music Baru zahraje kapela Zrní i některé ze svých starších skladeb. Obsahem playlistu budou ale hlavně písně z desky Nebeský klid, která vyšla na začátku tohoto měsíce. Bude to vůbec poprvé, co kapela nové album předvede naživo. Celý online festival Kultura žije je dostupný zdarma z možností dobrovolného příspěvku. Josef Kaňka, Radiožurnál.

MOD: A pomáhá i náš nadační projekt pro nevidomé Světluška. Třeba teď návštěvami potmě po telefonu. Za pár minut budeme mluvit přímo s ředitelkou Nadačního fondu Českého rozhlasu Gabrielou Dastichovou.

Určitou výjimku představuje relace vysílaná 2. dubna, v níž byly zařazeny příspěvky o třech událostech⁴³, které bezprostředně s pandemií nesouvisely. Přesto byl u jedné z nich zmíněn aspekt, který ji k tématu pandemie vztahoval⁴⁴:

PŘÍKLAD 3 – 12. 4. Hlavní zprávy – Správa parku předává podnět policii pro podezření z porušení podmínek nouzového stavu a zákazu překračovat státní hranici

MOD: Strážci Krkonošského národního parku a policisté zadrželi 4 jezdce na terénních motocyklech a jednoho na sněžném skútru. Na svých strojích se pohybovali téměř po celých Krkonoších a rozjezdili i nejcenější lokality. Ve správním řízení jim hrozí pokuta až 100 000 Kč. Podrobnosti má reportérka, Kateřina Kohoutová.

RED: Podle vedení parku jezdci vyrazili z Horních Míseček a dojeli až do Obřího dolu a vraceli se zpět. Strážci s policisty jednoho z nich zadrželi přímo u Luční boudy a další potom na Horních Mísečkách, konkrétně na parkovišti, když se vraceli zpátky. Jejich řádění /nesrozumitelné/ chráněné zóně parku dokumentují videozáběry a také fotografie. Svou divokou jízdou podle strážců narušili mimo jiné vzácné louky a také hnízdiště sokola stěhovavého a zimoviště tetřívka obecného. Správa parku

⁴² Uváděné příklady z pořadů jsou vybírány jako ty nejlépe ilustrující popisovaný jev. V příkladech záměrně nejsou uváděna ani jména moderátorů/redaktorů ani mluvčích.

⁴³ Kromě zprávy z příkladu 3 to byly příspěvky: Česká republika u Evropského soudního dvora prohrála spor o takzvané uprchlické kvóty a Stát nevyvlastní pozemky u Tábora nutné pro stavbu dálnice D3.

⁴⁴ V jistém smyslu lze uvedený příklad interpretovat jako re-framing (přerámcování) události ve smyslu kontextualizace (a tím i interpretace) s jinou událostí. Reprezentovaná aktivita představuje protiprávní jednání i per se, tedy mimo období nouzového stavu a za aktuálně platného zákazu překračování státních hranic.

předává podnět policii pro podezření z porušení podmínek nouzového stavu a zákazu překračovat státní hranici. Kateřina Kohoutová, Radiožurnál.

Tuto skutečnost však není možné vzhledem k povaze fenoménu pandemie ani ve vztahu k požadavkům vyplývajícím z LER vnímat problematicky. Povaha jevu se ze své podstaty a v důsledku svých sociálních a ekonomických konsekvencí, stala prioritní napříč celým veřejným prostorem a reorientace tematické agendy takřka výhradně na pandemii a jevy s ní spojené byla charakteristická pro tematickou agendu všech médií. Podrobněji výčet širokého spektra reprezentovaných dílčích aspektů a specifických situací reprezentovaných v kontextu s pandemií ukazuje kvantitativní analýza (viz výše).

Pro druhé zkoumané období je dominantní zásadní posun ve struktuře tematické agendy (viz následující příklad 4 – tematická agenda 25. září a 5. října), kterou ukázaly i výsledky kvantitativní analýzy (viz tabulka č. 10). Současně je však nutno zdůraznit, že odlišnosti ve srovnání s jarním obdobím nelze (alespoň ne výhradně) přičítat na vrub samotným charakteristikám a tematické skladbě mediální agendy. Podstatnou roli zde sehrály i posuny napříč ostatními sociálními diskursy, především diskursem politickým a veřejným míněním. Popsané charakteristiky ilustruje následující příklad (č. 4), který v rámci analyzovaného podzimního období ukazuje tematickou agendu dvou vybraných dnů.

PŘÍKLAD 4 – Hlavní zprávy – tematická agenda 25. 9. a 5. 10.

25. 9.	5. 10. (opětovné zavedení nouzového stavu)
Stát by měl v budoucnu firmám ohroženým ekonomickou krizí nebo přírodní katastrofou přispívat na mzdy zaměstnanců	Do Česka by se ještě letos mělo dostat zhruba 300 000 vakcín proti koronaviru
Ve většině českých škol je dnes normální výuka	Se začátkem nouzového stavu začala dnes platit také další vládní opatření proti šíření koronaviru
Za 2 hodiny začíná v Izraeli zpřísněná všeobecná karanténa	Strany a hnutí pokračují v povolebním vyjednávání o koalicích v jednotlivých krajích
Severokorejský vůdce Kim Čong-un se omluvil za smrt jihokorejského úředníka ⁴⁵	Přípravy první části vodního koridoru Dunaj-Odra-Labe odsouhlasila vláda ⁴⁶
Čína a Rusko se snaží ovlivnit českou státní správu	Nobelovu cenu za lékařství a fyziologii získali letos objevitelé viru, který způsobuje hepatitidu typu C
Pokud si volič ve volební místnosti odmítne nasadit roušku, komise mu nezabrání odevzdat hlas ⁴⁷	Dělníci a restaurátoři opravují na Pražském hradě historický Vladislavský sál
Účastníci války v Perském zálivu si připomněli 30 let od operací Pouštní štít a Pouštní bouře	

⁴⁵ Zpravodajský příspěvek má relativně rozsáhlou stopáž a představuje poměrně komplexní a podrobnou reprezentaci dané události.

⁴⁶ Skutečnost, že se v daném období i Vláda ČR zabývala obdobným typem událostí naznačuje, že potlačení dominance fenoménu pandemie nelze charakterizovat pouze jako změnu mediální agendy, ale může být interpretováno jako obecnější naturalizace fenoménu napříč společností.

⁴⁷ Hlavním tématem příspěvku byly volby a s nimi spojené jevy.

První uvedený den – 25. – září byl pro ilustraci v posunech tematické agendy zvolen náhodně tak, aby nebyl ovlivněn nějakou výraznější specifickou událostí (například velmi blízkým konáním voleb do krajských zastupitelstev a Senátu ČR), u níž by bylo předpokládátné, že významně ovlivní tematickou agendu daného dne. (Pro ilustraci viz příklad 5, který předkládá tematickou agendu z 2. 10.) Druhý zvolený den (5. 10.) byl vybrán záměrně, protože v daném dni začal opětovně platit nouzový stav. Navzdory tomu bylo v tento den jedním z hlavních bodů agendy jednání vlády ČR o přípravě vodního koridoru Dunaj – Odra – Labe. Analogicky je ilustrován i posun v samotné mediální agendě, viz poslední reprezentovaná událost (oprava Vladislavského sálu).

Ve vybraných pořadech ČRo ve 2. sledovaném období došlo k „naturalizaci života s koronavirem“. Tato byla reflektována a/nebo ustavována⁴⁸ relativně signifikantně i prostřednictvím samotné výstavby mediálních narací (viz následující příklad č. 5). Téma pandemie a události s ní bezprostředně spojené byly sice i nadále reprezentovány jako podstatné, ale stávaly se „jen“ jednou z pokrývaných událostí. Přičemž byla akcentována důležitost i jiných událostí, případně je narativizována jako kontextový aspekt jiné události (obě nastíněné charakteristiky ilustruje příklad relace z 2. 10.).

Ačkoliv se téma pandemie strukturálně promítalo⁴⁹ a/nebo bylo explicitně zmíněno i v příspěvcích reprezentujících agendu daného dne (viz příklad č. 6 tematická agenda 2. října – příspěvky 1, 2, 3, 5), nebylo již reprezentováno jako klíčový strukturující prvek, jak tomu bylo v první části roku. Jeho významnost byla dále utlumována jeho absencí (žádný z příspěvků v dané relaci již nebyl věnován tématu pandemie jako takové⁵⁰) spolu s reprezentací „nadčasových“ (6. příspěvek v příkladu 6) či relativně specifických (7. příspěvek v příkladu 6) událostí.

PŘÍKLAD 5 – 2. 10. Hlavní zprávy – Zástupci nejsilnějších stran a hnutí se za necelou půlhodinu utkají v předvolební superdebatě

MOD: *Zástupci nejsilnějších stran a hnutí se za necelou půlhodinu utkají v předvolební superdebatě. Živě na Radiožurnálu a Českém rozhlasu Plus vystoupí po půl jedné představitelé stran a hnutí*

⁴⁸ Míru intenzity, v jaké je vnímání reprezentace pandemie výsledkem mediální konstrukce, či do jaké míry média spíše „jen intenzifikují“ vnější fenomény, není možno z principu definovat.

⁴⁹ Prostřednictvím známé souvislosti – v uvedeném příkladu jde o příspěvek věnovaný míře nezaměstnanosti za uplynulé čtvrtletí, jejíž hodnota je ovlivněna (v tomto případě v neočekávatelně nízké míře) i ekonomickými procesy doprovázejícími protiepidemická opatření.

⁵⁰ I příspěvek o D. Trumpovi je v mnoha ohledech spíše o funkci prezidenta, kampani atd.

zastoupených klubem v Poslanecké sněmovně. V největším rozhlasovém studiu S1 na Vinohradské třídě už je připravený moderátor superdebaty, Jan Pokorný.

MOD2: Dobré poledne. I to největší studio Českého rozhlasu S1 je připraveno. Pozvali jsme 9 šéfů politických stran a hnutí, které mají ve sněmovně svůj klub. Vzdálenost mezi jejich místy je 2 m 13 cm. V prostorách Českého rozhlasu je nařízeno mít zakrytá ústa a nos. Věříme, že i přes tato opatření bude hostům rozumět. Volby do krajů a třetiny senátu jsou letos ve stínu koronavirové krize, i ta bude tématem naší besedy. Chceme ale mluvit i o volební účasti, zájmu občanů o práci krajů a taky o významu horní komory parlamentu. Debata končí pár vteřin před čtrnáctou hodinou, tedy před otevřením volebních místností. Jan Pokorný, Radiožurnál

PŘÍKLAD 6 – 2. 10. Hlavní zprávy – Tematická agenda

1. Už za 2 hodiny se po celém Česku otevřou volební místnosti
2. Zástupci nejsilnějších stran a hnutí se za necelou půlhodinu utkají v předvolební superdebatě
3. Prezident Spojených států Donald Trump se nakazil koronavirem
4. V Náhorním Karabachu pokračují boje mezi Arménií a Ázerbajdžánem
5. Míra nezaměstnanosti v Česku už čtvrt rok stagnuje
6. Většina řidičů neví, jak správně postupovat po dopravní nehodě
7. Slovácké divadlo dnes slaví 20 let od premiéry komedie Rychlé šípy

Kromě výrazného podílu reprezentace jiných, s pandemií SARS-COV-2 nesouvisících, událostí, lze v podzimním období identifikovat i další, relativně významné odlišnosti. V kontextu *naturalizace pandemie* nabývala jak sama událost, tak ve spojitosti s ní reprezentované epifenomény, charakter politického tématu. Stávaly se stále intenzivněji předmětem mediálně reprezentovaného zájmu aktérů politického diskursu. Tato politizace tématu se, zejména s blížícím se termínem voleb, nezbytně odrážela i ve výsledné podobě mediální reprezentace. Postupně tak docházelo jednak k oslabení inherentní charakteristiky fenoménu pandemie coby události vyžadující expertní reprezentaci prostřednictvím mluvčích disponujících statusem expertů (což bylo symptomatické pro 1. zkoumané období). Vypovídajícími experty přitom nemuseli být výhradně epidemiologové (či jiní lékaři, virologové apod.), ale také zástupci různých profesních asociací.⁵¹ Zatímco v jarním období byly expertní narace užívány v mnohem intenzivnější míře a jako klíčové pro artikulaci sledovaného tématu, v podzimním období je zřetelné oslabení jak intenzity, tak „závažnosti“ výpovědí těchto aktérů, a narůstá podíl reprezentace konsekvantních a/nebo kontextových událostí a aspektů pandemie SARS-COV-2. Současně původně do značné míry de-politizovaný diskurs pandemie SARS-COV-2 založený na vysoce expertní reprezentaci odvíjející se od statusové superiority výpovědí expertů je stále více sycen epizodními událostmi, na jejichž reprezentaci se podílí

---

⁵¹ Viz např. 23. 3. – publicistika hlavních zpráv: *Statistice českých školáků jsou už necelé 2 týdny doma – rozhovor s předsedou Unie školských asociací ČR a prezidentem Asociace ředitelů základních škol atd.*

mnohem výraznější podíl aktérů politického diskursu. Tato charakteristika je signifikantní zejména v publicistických pořadech (viz například rozhovor se zástupci dvou parlamentních stran 30. 9. *Česká republika je kvůli epidemii koronaviru krůček od vyhlášení nouzového stavu*).

Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře

Stejně jako v případě zpravodajského bloku i v rámci publicistické části polední relace *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře* tematické agendě jednoznačně dominovala orientace na události spojené s pandemií SARS-COV-2. Z hlediska proporcionality byla převaha příspěvků souvisejících s tématem ještě výraznější. Příspěvky, jejichž tématem nebylo téma pandemie a s ní souvisejících jevů, byly naprostou výjimkou.⁵²

V rámci této části vysílání, která má formát rozhovorů vedených moderátorem ze studia, v průběhu celého 1. sledovaného období dominoval modus vedení interview formou *zjišťovacího rozhovoru*. Takřka všechny rozhovory lze na úrovni moderátora charakterizovat jako vedené korektně. Formulační signalizaci postojů/názorů moderátora by bylo možno identifikovat především na úrovni syntaktické formulace otázek, případně vstupováním moderátora do výpovědi hosta, přerušováním jeho promluv v momentech nesouhlasu s jeho výpovědí apod. (tzv. interakční implikace/signalizace). Formulace otázek ale nevykazovala signifikantnější prvky prestrukturace valence „očekávané odpovědi“ ani formulační či interakční implikace a signalizace vlastních postojů či názorů apod. Konzistentně s tímto modem vedení interview převažovaly sémanticky (implikativně) neutrální otázky neobsahující hodnotící formulace. Otázky nebyly formulovány ani jako disentanční – tj. nezačínaly a/nebo neobsahovaly zápor, který ustavuje a současně indikuje nesouhlasné stanovisko moderátora (buď s předešlou výpovědí nebo jiným výrokem či jednáním dotazovaného aktéra), například: „Nebylo by ale lepší ...“

Ve srovnání s mnohem obvyklejším způsobem vedení interview v rámci daného pořadu také platí, že dotazovaným byl ponechán relativně značný prostor pro formulování v mnoha případech poměrně obsáhle strukturovaných a komplexně argumentovaných výpovědí. Celkově rozhovory ve zkoumaném období charakterizovala absence vstupování

---

⁵² Příkladem může být rozhovor s F. Neradem 2. 4. *Česko, Polsko a Maďarsko odmítáním povinného přerozdělování žadatelů o azyl porušili své povinnosti vyplývající z unijního práva*. Například i rozhovor s místostarostou Prahy 6, Janem Lacinou z 3. 4. (*Z náměstí Interbrigády v Praze 6 po 40 letech zmizela jeho dominantní socha maršála*) byl v uvedení rozhovoru rámován ve vztahu k epifenoménu souvisejícímu s pandemií zmínkou o "obvinění ze zneužití nouzového stavu". Obdobně byly ve vztahu k pandemii rámovány i příspěvky ze zahraničí, například rozhovor s M. Slezákem ze 17. 3. (*Bývalý americký viceprezident Joe Biden se přiblížil k vítězství v primárních volbách amerických demokratů*).

moderátora do promluv dotazovaného a jejich přerušování. Z hlediska výstavby a průběhu vedení rozhovoru bylo v mnoha případech identifikovatelné využití interakčního modu⁵³, kdy moderátor prostřednictvím navazujících otázek směřoval dotazovaného k podrobněji strukturované, přesnější výpovědi či doplnění výpovědi předchozí. Nejednalo se však o konfrontační, ale v naprosté většině případů naopak kooperativní způsob vedení rozhovoru.

U jednotlivých rozhovorů variovala míra identifikovatelné připravenosti otázek ve smyslu návaznosti interakce promluv moderátora a aktéra (hosta). V mnoha případech bylo přítomné rozvíjení promluv aktéra formulací následné otázky ze strany moderátora. Zjišťovací modus vedení interview (často i s postupy charakteristickými pro *kooperativně* vedené interview) byl identifikován i v případech některých rozhovorů s aktéry z politického spektra (viz následující příklad 7), přičemž v jiných obdobích jsou rozhovory s tímto typem aktérů charakteristické vedením konfrontačním.

PŘÍKLAD 7 – 19. 3. Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – V pondělí to bude 9 pracovních dní, co děti přestaly chodit do školy

[...]

AKTÉR: *Detaily budeme dolaďovat na vládě. Já nebudu prozrazovat ty jednotlivé návrhy, ale co se týká samoživitelských rodin tak, pokud se podíváme na vlastně statistiky, které skupiny obyvatelstva jsou nejvíce ohroženi chudobou tak jsou to právě senioři a samoživitelské rodiny. Senioři tou současnou situací nejsou finančně dotčeni, protože jejich důchod.*

MOD: Ano tomu rozumím. A ty samoživitelé připravujete tedy speciálně ještě něco jiného pro ně jak jim pomoci?

AKTÉR: *Ano, tam jsem už avizovala, pokud se dostanou do finančních obtíží vlivem toho ošetřovného a pokud jim nepomůže ta situace, že například po měsíci to ošetřovné navýšíme plošně na 80 % předchozího příjmu tak je to ještě stále další nástroj sociální politiky a to je mimořádná okamžitá pomoc.*

[...]

MOD: To ošetřovné, o kterém jsme mluvili se rozšíří i na živnostníky, nebo to bude řešit jiné ministerstvo?

AKTÉR: *Tak živnostníky se chtělo převzít, co se týče ošetřovného ministerstvo průmyslu a obchodu a pevně doufám, že příštích dnech přijdou s konkrétním návrhem.*

[...]

Pro celé zkoumané období byla také charakteristická dramaturgie výběru dotazovaných, která odpovídala povaze reprezentovaného tématu a jeho dílčích aspektů a událostí. Až na ojedinělé výjimky⁵⁴ byla zřejmá relevance mluvčích ve vztahu k reprezentaci

---

⁵³ Z průběhu analyzovaných interview lze usuzovat, že ačkoliv moderátoři měli přinejmenším část otázek připravených předem, v mnoha případech byly rozhovory vedeny adaptivně, s ohledem či dokonce v návaznosti na obsah předchozích výpovědí dotazovaného.

⁵⁴ Viz níže – interview s novinářem P. Holubem (příklad 8).

daného tématu (událostí a jejich aspektů) a výběr hostů pokrýval relativně široké spektrum různých stanovisek a úhlů pohledů. Současně byl poskytnut ekvivalentní prostor i aktérům či zástupcům různých zájmových, profesních apod. sdružení, u nichž lze z obecnějšího hlediska predikovat protichůdná stanoviska⁵⁵. Korektní výslednou podobu vedených rozhovorů jak z hlediska formálních, tak obsahových charakteristik, a současně také ve vztahu k reprezentaci daného tématu, lze interpretovat jako konzistentní s požadavky vyplývajícími z LER.

Naprostá většina aktérů v rámci jednotlivých interview nabývala ve vztahu ke konkrétní tematizaci reprezentovaných aspektů tématu status experta⁵⁶, a to včetně aktérů reprezentujících různé zájmové skupiny či sdružení. V mnoha ohledech tak bylo možné výslednou podobu reprezentace pandemie konstruovanou jak ve zpravodajství, tak v publicistické části polední relace *Hlavní zprávy* charakterizovat jako apolitický či depolitizovaný diskurs, a to i v případech, kdy konkrétní hosté byli aktivními politickými aktéry nebo reprezentovali různé zájmové, názorové či ideologicky zakotvené skupiny. V daném kontextu však na druhou stranu o to více vynikly výjimky, které neodpovídaly výše popsaným obecnějším charakteristikám a lze je interpretovat⁵⁷ optikou běžně užívaných žurnalistických rutin (příklad 8) nebo jako stereotypizovaně ideologickou reprezentaci konkrétních aktérů (příklad 9).

První příklad ilustruje dvě relativně často užívané formy žurnalistických rutin.

- 1) Interview vedené s jiným novinářem, kterému je v kontextu specifického charakteru tématu rozhovoru připsán status experta. V uvedeném případě bylo možno v zájmu výstavby kredibilní reprezentace přizvat k vyjádření aktéra, u kterého by se jeho legitimita a expertní status odvozovaly z profesní pozice apod.⁵⁸ Navíc rozhovor v některých momentech sklouzává do podoby neformálního hovoru, spíše než rozhovoru moderátora s expertem.
- 2) V rozhovoru je přítomné problematické formulování otázek směřujících dotazovaného ke spekulativním odpovědím. V daném příkladu je tento aspekt hypertrofován i samotnou

---

⁵⁵ Viz například relace z 27. 3., v jejímž rámci byl odvysílán rozhovor s J. Středulou (předsedou ČMKOS), 30. 3. rozhovor s V. Dlouhým (prezidentem Hospodářské komory) apod.

⁵⁶ Například výše zmíněný předseda ČMKOS byl přizván k rozhovoru týkajícímu se porušování zákoníku práce ve firmách a důsledků těchto aktivit v souvislosti s protiepidemickými opatřeními.

⁵⁷ V uvedených příkladech jde o jednu z možných interpretací – zkoumání reálných motivů tvůrců pořadu pro výběr těchto hostů a témat rozhovoru nespadá do kompetence analýzy mediálního obsahu.

⁵⁸ Přestože daný mluvčí absolvoval korespondující oborové vzdělání, tato skutečnost patrně nebude známa většině posluchačů a navíc i jeho profesní působení a poměrně častá přítomnost ve vysílání ČRo u zásadně odlišných témat může vnímání jeho kompetence v daném tématu snižovat.

(dosud neznámou) povahou daného fenoménu, tedy novostí viru a tím nepredikovatelností dalších fází jeho šíření a s tím spojených následných konsekvencí.⁵⁹

PŘÍKLAD 8 – 1. 4. Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – Nemíříme k italskému nebo španělskému scénáři, ujistil dnes veřejnost ministr zdravotnictví

MOD: *Nestojíme si vůbec špatně, rozhodně nemíříme k italskému nebo španělskému scénáři. Ujistil dnes veřejnost ministr zdravotnictví za hnutí ANO Adam Vojtěch, když bilancoval průběh boje s novým koronavirem. Podle něj se daří zvyšovat počty testovaných, a to 1000 denně současně vyzdvihl, že se v celkovém srovnání infikovaných nezvyšuje procento seniorů. Podle modelů zdravotních statistiků by mohl být v polovině dubna kolem 8000 potvrzených případů nemoci COVID-19 na konci měsíce 14 200. Zatím se jich předpověď s počtem infikovaných do konce března víceméně potvrdila. Já budu vysílání komentátora Echa 24 Petra Holuba, dobrý den.*

AKTÉR: *Dobrý den.*

MOD: *Jak se vlastně Petře podobné modely vytvářejí a nakolik se může blížit skutečnosti?*

[...]

MOD: *Podle modelů měl na začátku března nás nakazit jeden pacient 2,6 dalších. Teď ústav zdravotních informací a statistiky odhaduje, že se toto číslo snížilo po první vlně opatření na 1,32 a po omezení volného pohybu na 1,1. Dá se tedy s určitou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že ta karanténní opatření zabírají?*

[...]

MOD: *No a, jaká je tedy pravděpodobnost, že se ty odhady strefí do skutečných počtů, že tedy koncem měsíce bude o něco méně než 15 000 infikovaných?*

Druhý příklad (č. 9) ilustruje ideologicky založenou a současně implikativní reprezentaci konkrétního epifenoménu spojeného s událostí pandemie. Přestože byl příspěvek rámcován odkazem na oficiální zdroj (agenturu Reuters) mohl být posluchači vnímán jako nelegitimní. Přispívá k tomu, mimo jiné, již úvodní výpověď aktéra, která problematizuje jeho další výpovědi i smysl a orientaci otázek ze strany moderátorky. Tato problematičnost byla ještě posílena spekulativními formulacemi některých otázek. Významnost ideologické jednostrannosti „point-of-view“ aktéra byla navíc akcentována absencí snahy moderátorky po alespoň minimální argumentační opoře pro obsah hostem formulovaných výpovědí (tázání se po důkazech či zdrojích jeho tvrzení apod.).

---

⁵⁹ Podobně problematické formulování otázek vedoucích dotazovaného ke spekulacím lze identifikovat i v rámci dalšího příkladu (č. 9). MOD: „...co patří k největším fake news o koronaviru, které se z Ruska šíří a které měly největší dopad?“ (...) MOD: „Mluvit tady o ruských médiích to je určitě příliš široký pojem. Ale víme, která média se do šíření těch falešných zpráv zapojí v první linii?“

Jen stěží lze vyargumentovat, která interpretace může být řazena mezi „největší fake news“. /Obecný/ „dopad“ jakýchkoliv interpretací je z principu neměřitelný a už vůbec nelze předpokládat možnost identifikovat, které měly „největší dopad“. Stejně tak je možno za problematické označit v daném okamžiku – kdy fenomén pandemie byl novým a většina jeho aspektů nebyla dosud relevantně popsána – široké spektrum vysvětlení obecně a priori za fake news.

PŘÍKLAD 9 – 19. 3. Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – Ještě rychleji než samotný koronavirus se po světě šíří falešné zprávy o jeho původu nebo o opatřeních

MOD: *Ještě rychleji než samotný koronavirus se po světě šíří falešné zprávy o jeho původu nebo o opatřeních, které země proti nákaze podnikají. Agentura Reuters včera upozornila na dokument Evropské unie, který varuje před dezinformačními aktivitami Ruska. Podle zprávy vypracované evropskou službu pro vnější činnost spustila ruská média významnou dezinformační kampaň o nemoci COVID-19. Reuters z dokumentu, který má pondělní datum, cituje mimo jiné tuto pasáž: "hlavním cílem dezinformací Kremlu je prohloubit krizi veřejného zdravotnictví v západních zemích. V souladu s širší strategií Kremlu, která se pokouší rozvracet evropské společnosti". Konec citace. Mluvčí Kremlu Dmitrij Peskov označil tato tvrzení za nepodložená. My jsme teď ve spojení s analytikem euroasijského centra amerického think tanku Atlantic Council Jakubem Kalenským, dobrý den.*

AKTÉR: *Hezký den.*

MOD: *Vy jste dříve působil v evropské službě pro vnější činnost, která tu zmiňovanou zprávu vypracovala. O jaký dokument jde? Komu je určen?*

AKTÉR: *Tak žádné doklady k dispozici nemám. Bude to pravděpodobně vnitřní dokument, který vypracoval ten můj bývalý tým /nesrozumitelné/, který se zabývá ruskou dezinformační kampaní. Představoval bych si, že to bude dokument určený nejenom pro evropské instituce, ale vzhledem k tomu, že /nesrozumitelné/ na veřejnost tak nejspíš ho kolegové rozesílali i do členských států.*

[...]

MOD: *„Na to se chci právě zeptat, co patří k největším fakenews o koronaviru, které se z Ruska šíří a které měly největší dopad?“*

[...]

MOD: *„Mluvit tady o ruských médiích to je určitě příliš široký pojem. Ale víme, která média se do šíření těch falešných zpráv zapojí v první linii?“*

Charakteristiky vysílání, které byly popsány v rámci pasáží věnovaných *Hlavním zprávám* ve 12, byly identifikovány i v rámci pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory komentáře*. I v této relaci hrálo ve 2. vybraném období téma pandemie stále méně významnou roli. Kromě toho, že se v důsledku *naturalizace pandemie* stávalo pouze jedním z reprezentovaných témat, pokud bylo zmíněno, často nabývalo spíše podobu rámcování reprezentace jiné události (viz příspěvky *Symfonický orchestr Českého rozhlasu se dnes večer vrátí po delší přestávce na pódium pražského Rudolfa* 25. 9. nebo *Lékařský tým amerického prezidenta Donalda Trumpa je optimistický* 5. 10. v následujícím příkladu). Pro ilustraci změny tematické agendy jsou v následujícím příkladu uvedeny stejné dny, které byly zvoleny pro ilustraci posunu tematické agendy v rámci pořadu *Hlavní zprávy* ve 12, tedy, 25. září a 5. října.⁶⁰⁾

⁶⁰ V tematické agendě tohoto dne se téma pandemie objevuje pouze okrajově u třetího příspěvku (ve smyslu zdravotního stavu zmiňovaného aktéra), mnohem výrazněji jsou tematizovány její potenciální konsekvence pro další průběh předvolební kampaně; problematika samotného onemocnění je využita pouze pro rámcování dané reprezentace.

PŘÍKLAD 10 – Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – tematická agenda 25. 9. a 5. 10.

25. 9.	5.10. (opětovné zavedení nouzového stavu)
Vláda schválila nová pravidla zkrácené práce ⁶¹	Vláda schválila zahájení jeho vysněného projektu kanálu Dunaj-Odra-Labe
Pracoval dobře, ale je čas na nový začátek ⁶²	V ostatních krajích se stále ještě o novém povolebním uspořádání jedná
Symfonický orchestr Českého rozhlasu se dnes večer vrátí po delší přestávce na pódium pražského Rudolfiny ⁶³	Lékařský tým amerického prezidenta Donalda Trumpa je optimistický

Vzhledem k formátu pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře* lze v rámci podzimního období ještě snáze identifikovat základní proměnu modu reprezentace pandemie v podobě její transformace z medicínského do stále více politického fenoménu. Tomu odpovídá i spektrum citovaných aktérů a zvaných hostů, kteří v mnoha případech představují různé zástupce politických, profesních či zájmových sdružení. V případě aktérů politických stran je v některých případech implikována jejich relevance jejich civilní odborností, či zařazením do příslušného parlamentního výboru (viz následující příklad).

PŘÍKLAD 11 – 30. 9. Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – Česká republika je kvůli epidemii koronaviru krůček od vyhlášení nouzového stavu

[...]

MOD: *V našem sněmovním studiu je místopředseda zdravotního výboru za hnutí ANO a člen ústavněprávního výboru sněmovny Miloslav Janulík, dobrý den.*

[...]

MOD: *A po telefonních linkách jsme se spojili s dalším místopředsedou zdravotního výboru z Pirátské strany Petrem Třešňákem. Dobrý den i vám.*

[...]

Ačkoliv lze modus vedení většiny rozhovorů stále označit jako korektní (ve smyslu konzistence s požadavky vyplývajícími z LER – příkladem může být moderace rozhovoru odvysílaného v relaci z 29. 9. *Českou republiku pravděpodobně čeká vyhlášení dalšího nouzového stavu* se dvěma aktéry politického spektra⁶⁴, jehož předmětem byla tematizace nouzového stavu), je patrný přechod od zjišťovacích k více konfrontačně vedeným

⁶¹ Fenomén pandemie je v příspěvku zmiňován pouze epizodně v podobě souvislostí s ekonomickým opatřením nazvaným Program antiviru; ústředním tématem příspěvku je projednávání tzv. kurzarbeitu.

⁶² Příspěvek se týká odvolání šéfa německé vojenské kontrarozvědky Christopa Gomarta.

⁶³ Příspěvek je sice rámován/kontextualizován tématem pandemie, věnuje se ale programu koncertu.

⁶⁴ Martin Kupka (poslanec, místopředseda ODS) reprezentující „opozici“ a Jiří Běhounek (předseda Asociace krajů ČR; hejtman kraje Vysočina, člen ČSSD) reprezentující „vládu“.

rozhovorům (pro ilustraci viz následující příklady č. 12 a 13)⁶⁵. Na základě rámcové rešerše podoby vedení interview v rámci pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře* v dalších obdobích lze změnu oproti jaru charakterizovat jako „návrat k obvyklé podobě pořadu“ a lze jej takto interpretovat právě coby konsekvenci proměny skladby dotazovaných hostů s výraznějším zastoupením aktérů politického spektra.

Stále výraznější byla také „(politická) ekonomizace diskursu“⁶⁶, což je možno interpretovat jako logicky konsekventní s nárůstem problémů vyvolaných restrikcemi a opatřeními v souvislosti se snahou omezit šíření nemoci. Na rozdíl od jarního období se i tento aspekt stává mnohem více politizovaným a ekonomické restriktce jsou tematizovány jako kroky vlády nikoli jako procesy související s protiepidemickými opatřeními.

PŘÍKLAD 12 – 25. 9. Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – Vláda schválila nová pravidla zkrácené práce

[...]

MOD: *Když argumenty, promiňte, že vás přerušuji, když argumentují odbory situaci v Německu. Připouštíte, že je naše ekonomika není tak silná jako u sousedů, že si nějakých 90-100 % náhrady mzdy tak zkrátka nemůžeme dovolit?*

AKTÉR:: *No to je otázka, co je silný. Německo je víc zadluženou zemí než česká ekonomika. Česká ekonomika silnou průmyslovou vazbou na Německo v podstatě bude kopírovat německý vývoj to znamená bude-li se dařit Německu, tak se bude dařit české ekonomice. Z toho pohledu tam nevidíme problém. To je pořád takový velmi jednoduchý argument. Německá ekonomika je silnější, ano ale Česká republika není na tom špatně finančně, může si to dovolit a já bych použil další argument. Víte, ministerstvo financí v současné době zbavuje celkem 180 miliard příjmů v rozpočtu pro příští rok daňovými úpravami, které jsou v řadě případů neopodstatněné, ať už toto zrušení superhrubé mzdy, ať je to ten stravenkový paušál ale další opatření, která byla tak tady jsou zdroje, které by mohly být použity daleko racionálněji právě proto, aby lidé, kteří budou pomáhat zaměstnavateli překonat těžké období tím, že se sníží s částečnou zaměstnaností tak, aby dostávali víc, a to je naše logika, to je ekonomická logika je rozpočtová odpovědnost.*

[...]

PŘÍKLAD 13 – 29. 9. Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – Českou republiku pravděpodobně čeká vyhlášení dalšího nouzového stavu

[...]

MOD: *Pane Běhounku, je v tuto chvíli jasné co by to případné vyhlášení nouzového stavu znamenalo pro občany?*

---

⁶⁵ V uvedených rozhovorech je to patrné například na úrovni stylistiky formulování otázek či v korekcích výpovědi hosta. MOD: „Připouštíte, že je ...“ Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře 25. 9. nebo 29. 9. MOD: „A já mám na mysli omezení pro občany.“; MOD: „Ministr zdravotnictví ubezpečoval, že restriktce nepoškodí ekonomiku, ale připouštíte, že budou citelný zásahem do hospodaření, zvláště těch nedotovaných divadel, které, jak víme, zasáhl už předtím skoro ten půlroční zákaz činnosti?“

⁶⁶ V reprezentaci fenoménu pandemie hrají stále podstatnější roli specificky (politicky) orientované ekonomické aspekty, témata, epifenomény atd.

AKTÉR: *Já si myslím, že pro občany by to především znamenalo to, co je cílem snížení té křivky, která strmě roste.*

MOD: *A já mám na mysli omezení pro občany.*

AKTÉR: *No tak s omezením pro občany já jsem přesvědčen, že by to nebylo takové uzavření jako bylo z jara, byly by to vybrané záležitosti, o které by neměly omezit ekonomiku podle mého názoru.*

Neměly by, alespoň co jsem tak tedy schůze vnímá, neměli by zásadním způsobem dopadnout, řekněme pohyb nebo možnost nakupování nebo umístění, ale především by jsme si měli všichni uvědomit, mohli být časově omezeny, ale měli by si všichni uvědomit, že celé tohle řešení je teď proto, abychom jsme nedostali na tu trajektorii čísel. Jestliže kolega Kupka volá po číslech, tak já už nevím. Já za ten den dostanu ze všech médií tolik čísel, že už to mám hlavu normálně jak pátrací balon, takže já už opravdu nevím, jaký ještě další čísla by se měli předložit, a tak dále. Ale já předpokládám, že vláda si zítra střeťne a řekne, co může ministerstvo zdravotnictví a ministr, co nemůže tak rozhodne, zda bude či nebude nouzový stav, jak bude a co se v těch krocích, které se připravují, teda bude činit.

MOD: *Tak například o číslech nakažených zdravotníků budeme mluvit už za pár vteřin. Našimi hosty teď byli hejtman Vysočiny Jiří Běhounek poslanec a také poslanec ODS Martin Kupka. Děkuji vám oběma, na slyšenou.*

PŘÍKLAD 14 – 1. 10. *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře – Nouzový stav, který kvůli epidemii koronaviru dotkne širšího spektra společenských, sportovních a kulturních akcí* [...]

MOD: *Ministr zdravotnictví ubezpečoval, že restrikce nepoškodí ekonomiku, ale připouštíte, že budou citelný zásahem do hospodaření, zvláště těch nedotovaných divadel, které, jak víme, zasáhl už předtím skoro ten půlroční zákaz činnosti?*

AKTÉR: *Já si myslím, že je zasahuje především ta nejistota, která vzniká tím opatřením to je jasné. A je prostě evidentní, teď jsem to viděl i v nějaké zprávě Evropské komise, že kultura patří k těm, kteří jsou nejvíc postiženi v této chvíli, to je naprostá pravda, mohu pouze na to říci, že jsem rád, že jsem teď vlastně dokončil dohodu s ministerstvem financí a s průmyslem a že budeme [...]*

Ranní proudové vysílání

Ranní proudové vysílání je oproti ostatním pořadům vybraným do vzorku specifické. Zatímco ostatní pořady lze vymezit žánrově, v tomto případě se jedná o formát vysílání typický pro všednodenní vysílání stanice ČRo Radiožurnál mimo dobu vysílání konkrétních pořadů. Formátem ranní proud představuje pořad komponovaný z krátkých bloků zpravodajských příspěvků (vysílaných ve čtvrt hodinových intervalech) prokládaný hudbou a několika dalšími příspěvky kombinujícími zpravodajské vstupy a kratší rozhovory (s redaktory nebo přizvanými aktéry). Tabulka č. 17 ukazuje obvyklou strukturu hodiny vysílání mezi 7 a 8 hodinou ranní. Přibližně polovinu tohoto vysílacího času vyplňuje hudební složka. Dále jsou zařazeny dva rozsáhlejší a dva doplňující zpravodajské bloky, čtyřikrát zazní dopravní zpravodajská relace Zelená vlna a také informace o počasí.

Tematická agenda příspěvků⁶⁷ ranního proudového vysílání se v obou analyzovaných obdobích z výrazné části překrývala s agendou analyzovaného pořadu *Hlavní zprávy* (vysílaných od 12 hodin) a s tematickou agendou publicistické části tohoto pořadu⁶⁸. U některých příspěvků bylo možno identifikovat relativně zanedbatelné obsahové diference, kdy stejně tematizovaný příspěvek vysílaný ve zpravodajské relaci ve 12 hodin obsahoval i informace o dalším vývoji události, k němuž od jeho uvedení v rámci ranního proudu došlo. V některých případech byla příspěvku věnována v některém z těchto pořadů odlišná stopáž. Nicméně z hlediska jevů, na něž byla kvalitativní část analýzy zaměřena, nebyly identifikovány žádné podstatné odlišnosti, které by vyžadovaly vlastní popis zjištění. Lze konstatovat, že zjištění, která byla uvedena v předcházejících podkapitolách věnovaných pořadům *Hlavní zprávy* a *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře*, jsou relevantní i pro výstavbu reprezentace sledovaného tématu pandemie SARS-COV-2, stejně jako postupy její narativizace a celkové reprezentace v rámci tohoto pořadu.

Tabulka č. 17 – Struktura ranního proudového vysílání od 7:00 do 8:00 dne 12. března 2020

identifikace výzkumné jednotky (titulek příspěvku)	začátek příspěvku	konec příspěvku	délka příspěvku	typ výzkumné jednotky
Úvodní headlines	0:00:00	0:00:52	0:00:52	headline
Zasedání vlády kvůli koronaviru	0:00:53	0:01:37	0:00:44	čtená zpráva
Itálie zavírá provozovny	0:01:38	0:02:19	0:00:41	reportáž
Trump zavírá hranice USA	0:02:20	0:02:44	0:00:24	čtená zpráva
Varování před počasím	0:02:45	0:03:00	0:00:15	čtená zpráva
Žaloby na soudce	0:03:01	0:03:55	0:00:54	reportáž
Situace na řecko-turecké hranici	0:03:56	0:04:22	0:00:26	čtená zpráva
Sport	0:04:23	0:05:14	0:00:51	sportovní zpravodajství
Zelená vlna	0:05:15	0:06:31	0:01:16	Zelená vlna
Počasí	0:06:32	0:06:55	0:00:23	počasí
Ohláška témat	0:06:56	0:07:12	0:00:16	promluva moderátora
Hudba	0:07:13	0:10:20	0:03:07	hudba
Situace na řecko-turecké hranici	0:10:21	0:12:46	0:02:25	reportáž
Hudba	0:12:47	0:14:53	0:02:06	hudba
Ohláška témat	0:14:54	0:15:04	0:00:10	promluva moderátora
Počet nakažených v ČR	0:15:05	0:15:30	0:00:25	čtená zpráva
Trump zavírá hranice USA	0:15:31	0:15:55	0:00:24	čtená zpráva
Zelená vlna	0:15:56	0:17:15	0:01:19	Zelená vlna
Počasí	0:17:16	0:18:00	0:00:44	počasí

⁶⁷ To se v mnoha případech týkalo příspěvků, které se nevztahovaly k analyzovanému tématu pandemie.

⁶⁸ Příkladem může být výše ilustrovaná agenda ze dne vyhlášení podzimního nouzového stavu 5. října, kdy byla informace o Donaldu Trumpovi kontextualizovaná tématem pandemie. Tato byla v ranním proudu součástí prvního zpravodajského bloku, v poledne pak součástí agendy publicistické části pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře*. V takových případech byly diference mezi obsahem příspěvků samozřejmě výraznější, nicméně nebyl zaznamenán žádný případ, kdy by se tato skutečnost signifikantně odrazila v celkové reprezentaci sledovaného tématu.

Hudba	0:18:01	0:21:09	0:03:08	hudba
Kontakt s exekutory	0:21:10	0:21:32	0:00:22	četba z tisku
Armádní tendry	0:21:33	0:21:57	0:00:24	četba z tisku
Tipy pro rodiče k domácí výuce	0:21:58	0:22:45	0:00:47	upoutávka na jiný pořad
Hudba	0:22:46	0:25:42	0:02:56	hudba
Ohláška témat	0:25:43	0:26:01	0:00:18	promluva moderátora
Hudba	0:26:02	0:28:51	0:02:49	hudba
Upoutávka	0:28:52	0:29:38	0:00:46	upoutávka na jiný pořad
Reklama	0:29:39	0:29:59	0:00:20	sponzoring
Zasedání vlády kvůli koronaviru	0:30:00	0:30:46	0:00:46	čtená zpráva
Trump zavírá hranice USA	0:30:47	0:31:05	0:00:18	čtená zpráva
Polská reforma justice	0:31:06	0:31:20	0:00:14	čtená zpráva
Sport - rušení závodu	0:31:21	0:31:46	0:00:25	sportovní zpravodajství
Zelená vlna	0:31:47	0:33:02	0:01:15	Zelená vlna
Počasí	0:33:03	0:34:08	0:01:05	počasí
Ohláška témat	0:34:09	0:34:23	0:00:14	promluva moderátora
Hudba	0:34:24	0:36:38	0:02:14	hudba
Itálie zavírá provozovny	0:36:39	0:40:28	0:03:49	rozhovor
Ohláška témat	0:40:29	0:40:39	0:00:10	promluva moderátora
Hudba	0:40:40	0:43:23	0:02:43	hudba
Výročí - Hepnarová	0:43:24	0:44:49	0:01:25	reportáž
Reklama	0:44:50	0:44:59	0:00:09	sponzoring
Trump zavírá hranice USA	0:45:00	0:45:32	0:00:32	čtená zpráva
Varování před počasím	0:45:33	0:45:41	0:00:08	čtená zpráva
Zelená vlna	0:45:42	0:47:02	0:01:20	Zelená vlna
Počasí	0:47:03	0:48:06	0:01:03	počasí
Hudba	0:48:07	0:51:04	0:02:57	hudba
Trump zavírá hranice USA	0:51:05	0:54:51	0:03:46	rozhovor
Upoutávka	0:54:52	0:54:59	0:00:07	upoutávka na jiný pořad
Hudba	0:55:00	0:58:38	0:03:38	hudba
Ohláška témat	0:58:39	0:58:52	0:00:13	promluva moderátora
Upoutávka	0:58:53	0:59:28	0:00:35	upoutávka na jiný pořad
Reklama	0:59:29	1:00:03	0:00:34	sponzoring

Interview Plusⁱⁱⁱ

Ačkoliv téma pandemie proporcionálně (zejména v jarním období) dominovalo i tomuto pořadu, ve srovnání s výše popisovanými tato dominance nebyla tak jednoznačná a diference mezi jarním a podzimním obdobím nebyly natolik zjevné.

Diskurs pandemie utvářený v rámci tohoto pořadu neměl ve srovnání s výše popsány pořady ani v samotném jarním období výrazný *medicínský* charakter a reprezentace tohoto fenoménu byla stavěna dominantně na tematizaci s ním souvisejících epizodních jevů/procesů, jeho dílčích aspektů a případných důsledků. Zřetelně to dokládá odlišné složení aktérů (hostů), kteří byli v rámci analyzovaného období ve vysílání

zastoupení. Podíl „striktně chápaných“ expertů (odborníků na problematiku epidemiologie, medicíny a příbuzných vědních oborů) byl minimální⁶⁹ a naprostou většinu aktérů v obou sledovaných obdobích tvořili aktéři, kterým bylo možno připsat status expertů na související problematiku⁷⁰ (ekonomové, sociolog, filozof atd.). Fenomén pandemie se tak do značné míry stává rámcujícím kontextem pro tematizaci specifických událostí/jevů/procesů⁷¹. To se nezbytně odráží v samotné výstavbě narativu pandemie a tím i ve výsledné podobě její reprezentace. Tato skutečnost se zřetelně projevuje i v odlišném způsobu vedení jednotlivých rozhovorů. Ve srovnání s ostatními analyzovanými pořady výrazně variuje od kooperativně vedených (viz například rozhovory s M. Romancovem, P. Fischerem, V. Němcem) až po „asertivně investigativní“ moderátorský přístup (viz například rozhovor s L. Zaorálkem). Rozdíly v charakteru vedení rozhovorů lze do jisté míry interpretovat současně jako důsledek toho, že pořad je mnohem více zaměřen na kontroverzní témata/události (jak inherentně, tak s potenciálem tematizace jejich kontroverzních aspektů). Nicméně tato charakteristika nevysvětluje zásadní odlišnosti ve vedení jednotlivých rozhovorů z hlediska míry kooperativnosti či konfliktnosti, míry přerušování promluv aktérů, vstupování do jejich promluv, problematizace jejich výroků (především ve smyslu absence problematizování nepodložených, nedoložitelných či neověřených tezí či tvrzení aktérů) atd. Signifikantní jsou totiž rozdíly mezi jednotlivými rozhovory s konkrétními aktéry. Zatímco například rozhovory s V. Němcem (25. 3. – viz příklad 18 níže), P. Fischerem (26. 3. – viz příklad 17 níže), M. Minářem (2. 10.) vykazují charakteristiky převážně zjišťovacího interview (v některých momentech s prvky explicitně kooperativního modu vedení rozhovoru)⁷², u jiných aktérů je možno identifikovat konfrontační modus vedení

⁶⁹ 17. 3. rozhovor s lékařem Milanem Kubkem (prezident České lékařské komory), 27. 3. rozhovor s biochemikem Zdeňkem Hostomským (ředitel Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR), 22. 9. rozhovor s imunologem Ivanem Hirschem (člen Učené společnosti České republiky; virolog; imunolog, Biotechnologické a biomedicínské centrum BIOCEV Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy), 23. 9. rozhovor s praktickým lékařem Michalem Hondlem (praktický lékař; soudní znalec v oboru lékařství). Přičemž rozhovory s M. Kubkem a M. Hondlem se týkají spíše procesních aspektů epidemické situace než samotné podstaty fenoménu pandemie.

⁷⁰ Nikoliv však problematiku pandemie samotné.

⁷¹ Například události spojené se zásilkou roušek z Číny se stávají východiskem pro tematizaci „obav z rostoucího čínského vlivu“ apod.

⁷² Moderátor například v některých momentech „dokončuje“ promluvu aktéra či potvrzuje její smysl (viz příklad 15, nebo 17: AKTÉR: [...] *jako žhář vám za rohem prodával hasící přístroj*. MOD: *A my bychom děkovali*. [...] AKTÉR: [...] *Co udělala Čína od té doby?* MOD: *V podstatě nic*. Podobně například rozhovor s P. Kolářem, 21. 9.), nijak neproblematizuje často generalizující a jen stěží doložitelná tvrzení aktérů. Proporcionálně nejvyšší podíl takových promluv lze identifikovat v rozhovoru s P. Fischerem. Např.: AKTÉR: [...] *Nezapomínejme, že vysoké školy se staly rejdištěm čínských zájmů, kde se vlastně omezuje dokonce akademická svoboda, a to nejenom zdaleka u nás, ale po celém světě* [...] – více viz příklad dále.

rozhovoru, s četným přerušováním a vstupováním do promluv aktéra (viz příklad 19), s opakovanými (reformulovanými) otázkami⁷³, které „směřují“ aktéra k preferované či očekávané odpovědi a v mnoha ohledech tak současně signalizují (o)pozici moderátora. Příkladem může být rozhovor s ministrem kultury Lubomírem Zaorálkem (viz příklad 16). Ačkoliv je možno výše uvedené/postupy vedení rozhovoru (vstupování do promluv aktérů, „dokončování“ jejich promluv atd.) interpretovat jako spontánní projevy komunikační interakce (v případě některých moderátorů až symptomatické), na posluchače mohou – v závislosti na jejich konkrétním postoji k reprezentované události – působit jako projevy vlastního názoru moderátora, případně jako způsoby favorizace/defavorizace dotazovaného aktéra. A v tomto smyslu mohou být vnímány jako v rozporu s očekáváními a nároky kladenými na vysílání média veřejné služby a s požadavky vyplývajícími z LER.

Ve srovnání s ostatními výše analyzovanými pořady lze v případě pořadu *Interview Plus* identifikovat ještě další zřetelnou odlišnost. Událost, která významně zasahovala do tematické agendy ostatních analyzovaných pořadů (krajské a senátní volby) se do tohoto pořadu promítla pouze okrajově v podobě dvou rozhovorů (5. 10. s děkanem FSS MUNI Stanislavem Balíkem a 6. 10. s hejtmanem Moravskoslezského kraje Ivo Vondrákem). „Politizace“ diskursu pandemie zmíněná v souvislosti s předcházejícími pořady tak nabývala v případě tohoto pořadu spíše ideologizující rozměr, který byl založen na rámcování tématu pandemie prostřednictvím geopolitických implikací a aluzí v několika rozhovorech (mimo jiné viz rozhovor s Michaelem Romancovem⁷⁴ nebo eurokomisařkou Věrou Jourovou⁷⁵; viz také příklad 18 nebo příklad 17). I tento aspekt může být v mnoha ohledech vnímán jako

⁷³ Včetně využívání narativních postupů omezujících repertoár možných odpovědí (příkladem může být negativní formulace otázek – viz příklad 16: „*Není to riziko?*“; „... *ale nevdá to ...*“ atd.; vstupování do promluvy aktéra a „dokončení“ jeho výroku – viz příklad 16: AKTÉR: „... *ale je prostě pravda, že* – MOD: „*ČSSD byla proti, aby to byl pan Prymula, chtěli jste Jana Hamáčka.*“).

⁷⁴ Rozhovor s politickým geografem Michaelem Romancovem (18. 3.) byl primárně věnován ústavním změnám v Rusku. Nicméně téma pandemie v něm bylo epizodně tematizováno také (a poměrně problematicky). Obě otázky k tomuto tématu neměly neutrální formulaci, ale vykazovaly signifikantně implikativní charakter. První byla založena na explicitním zpochybnění oficiálních údajů legitimizovaném odkazem na anonymní/neurčitý zdroj („*také se bokem dodává*“), druhá operovala s diskvalifikačním labellingem („*konspirační teorie*“) a byla formulována spekulativně):

MOD: *A když už tedy jsme alespoň na chvíli u toho, co se děje po celém světě, a to je ta koronavirová nákaza, nebezpečí onemocnění COVID-19, tak v Rusku, jak už jsem předeslala, se oficiálně mluví o zhruba stovce případů, ale také se bokem dodává, a to ne samozřejmě na oficiálních ruských linkách, že se málo testuje, že to je velmi neprůkazné. Víme o tom něco blíž?*

[...]

MOD: *Ještě jedna věc k tomu mě napadá, protože i ruská státní média, v Česku jsou to dezinformační weby, šíří konspirační teorie, že koronavirus je biologickou zbraní, kterou Spojené státy použily proti Číně. Jakou šanci mají tyto teorie uspět u ruského publika, veřejnosti?*

⁷⁵ 23. 3. MOD: „... *Jak se Evropská komise nebo vy díváte na ten fakt, že většinu toho materiálu teď dodává Česká lidová republika...*“

problematický nejen ve vztahu k požadavkům vyplývajícím z LER, ale především je pravděpodobné, že bude posluchači, jejichž náhled na zmíněné geopolitické aspekty bude odlišný (od toho, jenž je možno identifikovat v narativizaci jak ze strany moderátorů, tak dotazovaných aktérů), vnímán jako porušení nestrannosti a objektivity.

PŘÍKLAD 15 - 18. 3. Interview Plus – Rozhovor s Michaelem Romancovem

Příklad ilustruje jeden ze způsobů využívání kooperativních prvků vedení interview – „dokončování“ promluv aktéra moderátorem.

[...]

AKTÉR: ...provést ten plebiscit, ale zároveň že prý není nic důležitějšího -.

MOD: Než zdraví.

AKTÉR: Než je zdraví Rusů. Takže -

MOD: Co si z toho vybrat?

AKTÉR: Přesně tak.

MOD: A když už tedy jsme alespoň na chvíli u toho, [...]

PŘÍKLAD 16 - 19. 3. Interview Plus – Rozhovor s ministrem kultury Lubomírem Zaorálkem

Příklad ilustruje opakování otázky na konkrétní jev formou využití variantní formulace, ačkoliv aktér již po první a zcela explicitně po druhé otázce deklaruje, že na ni nechce odpovídat.

[...]

MOD: ... Zajímá mě, jestli si nemyslíte, že je to riziko pro zvládnání té současné krizové situace, [...] tedy složky záchranného integrovaného systému. Není to riziko?

AKTÉR: No, tak pokud Jan Hamáček zrovna není na tiskové konferenci a řeší letecký most, tak mně to, přiznám se vám, nevadí. Pokud vím, tak jeho každou chvíli sháním a on vždycky něco řeší, takže vůbec je těžké, takže já to, já prostě mohu akorát dosvědčit, že je v chvíli neustále zaměstnaný, takže pokud je zaměstnaný a není na tiskovce, tak to mě zas tak moc netrápí.

MOD: Já se zeptám trochu jinak, ne tedy, že ho nevidíme na tiskovce, kde se prezentuje zejména premiér Andrej Babiš, také současný šéf ústředního krizového štábu, pan prof. Roman Prymula, ale nevadí to pro ty právě praktické záležitosti, jako /nesrozumitelné/, že ministr vnitra nevede Ústřední krizový štáb.

AKTÉR: Tak to se vracíme pořád k tomu tématu, tak to byla naše pozice, já to přiznávám, že jsme v Sociální demokracii od začátku chtěli, [...] ale je prostě pravda, že -

MOD: ČSSD byla proti, aby to byl pan Prymula, chtěli jste Jana Hamáčka.

AKTÉR: Ano, ano, ano, přesně tak, my jsme, to byla naše jednoznačná pozice, a dokonce s předstihem, takže vlastně [...]

MOD: A jsou tam nějaké zaběhané postupy pro krize, předpokládám.

AKTÉR: Ano. Tam je, a navíc, navíc tam je výhoda, že [...]

MOD: Já vím, že to neříkáte poprvé, ale ptám se na to i proto, že na včerejším zasedání horní komora parlamentu odhlasovala usnesení, [...] Je ta kritika oprávněná?

AKTÉR: Já musím říci, že ale premiér trval na tom, že krizový štáb chce, pouze říkal, že ho chápe jinak, že on bude stát v jeho čele, že to bude jeho celá vláda.

MOD: Ale to nezáleží na premiérovi přeci, tam jsou standardní postupy, které v době krize v zájmu všech občanů a občanek republiky zastupuje.

AKTÉR: Snažím se být fér jako v tom smyslu, že premiér neříkal, že nechce krizový štáb, pouze říkal, že má jinou představu a [...]

MOD: Určitě se tato věc bude ještě řešit, a to ne hned, ale přesto ta moje otázka trvá, co říkáte na tu kritiku Senátu, kdy horní komora se usnesla na prohlášení, ve kterém mimo jiné stojí, že vláda podryla důvěru ve stát svým postupem.

AKTÉR: *To jsou silná slova jako, já bych to formuloval trochu jinak. Myslím, že je třeba dělat věci řádně ...*

MOD: Máte pocit, pane ministře, že by vláda v nějakém případě rezignovala na dodržování těch základních lidských práv, o kterých mluvíte, že i v těch krizových situacích mají být dodržována.

AKTÉR: *Nesmí to udělat.*

MOD: Takže se to nestalo, já jsem si jenom chtěla zeptat, jestli narážíte na něco konkrétního, co se třeba sociální demokracii nepodařilo prohlásit, nebo s čím nesouhlasíte?

AKTÉR: *Já mám na mysli třeba takovou tu věc, že se mělo postupovat podle toho, jak [...]*

PŘÍKLAD 17 – 26. 3. Interview Plus – Rozhovor se senátorem Pavlem Fischerem

Příklad ilustruje několik výše zmíněných narativních prvků/postupů – „ideologizaci“ tématu pandemie, signifikantně kooperativní modus vedení interview ze strany moderátora a akceptování generalizujících a/nebo nepodložených (a současně diskvalifikujících) výroků ze strany aktéra. V příkladu jsou odlišným způsobem zvýrazněny ilustrace dvou postupů. Prvky kooperativního vedení interview jsou zvýrazněny podtržením. Pasáže, v nichž nabývá reprezentace pandemie a souvisejících fenoménů prostřednictvím narativizace jak ze strany moderátora, tak ze strany aktéra, ideologickou valenci, jsou **tučným písmem**. [...]

AKTÉR: *...Dneska se nemluví o tom, že Evropská unie pomáhala Číňanům, dnes se mluví pouze o tom, že nám Čína milostivě prodává zdravotní materiál. Víte, mně to připadá, jak kdyby někdo přišel k vám zapálil dům, ale pak jako žhář vám za rohem prodával hasicí přístroj.*

MOD: A my bychom děkovali.

AKTÉR: *A to ještě předraženy. A my bychom děkovali. Pozor na to. Tahle nákaza pochází z Číny, přečtěme si [...]. Co udělala Čína od té doby?*

MOD: V podstatě nic.

AKTÉR: **Začala kontrolovat lidi na internetu, ale hygienu na veřejném prostranství nezajistila. Tohle je [...]**

MOD: *Pane Fischere, ještě zopakujte otázku, která tak trochu zapadla, mám pocit, když jsem se ptala na to, kdo by tady mohl mít úmysl podřídit Česko čínskému vlivu, například v závislosti na dodávkách zdravotních pomůcek nebo medikamentů a léků.*

AKTÉR: **Velké finanční skupiny. Pan prezident, který tam nechává vysílat delegaci s nejasným obsahem a nejasným složením. Ministr vnitra a vicepremiér, který přijímá komunisty u sebe v kanceláři [...]** A můžeme pokračovat. Musíme být na jaksi -

MOD: Ve střehu, jak řekl.

AKTÉR: Ve střehu, protože česká sociální demokracie podepsala memorandum o spolupráci s čínskou komunistickou stranou před 4 roky. Jak se naplňuje to memorandum? Jak to podvázalo schopnost aktérů, kteří dneska jsou ústavními činiteli za sociální demokracii a mají odpovědnost za naši republiku? [...]

Přečtěme si pravidelné zprávy Bezpečnostní informační služby a tam vlastně můžeme rovnou citovat, Čína zkouší dostat pod kontrolu veřejný prostor v České republice a zkouší dostat pod kontrolu rozhodování parlamentu, to není přeci samo sebou.

[...]

AKTÉR: *Připravujeme veřejné slyšení ... Nezapomínejme, že vysoké školy se staly rejdištěm čínských zájmů, kde se vlastně omezuje dokonce akademická svoboda, a to nejenom zdaleka u nás, ale po celém světě....*

MOD: *Apelujete na vládu, ano, a budete apelovat na vládu?*

AKTÉR: *Samozřejmě. Za posledních 24 hodin [...] lidé tady opravdu chtějí podnikat, ale nedostali k tomu příležitost. Na místo velké propagace nákupu z Číny bychom naopak měli lidem říct - dávejte dohromady to, co umíme, to, co máme možná v šuplíku, vždyť tady máme skvělé akademické experty a investory,*

kteří dneska dovážejí ten potřebný materiál bez toho, že by tam byla čínská vlajka, a o to tady jde, musíme být jako hrdá suverénní země, která hlídá bezpečnost občanů ve velmi složité době.

[...]

MOD: Myslíte, že až se podaří zvládnout tu nejhorší krizi, všichni doufáme, že to nebude trvat dlouho, takže česká vláda nebude umět vyhodnotit, kde Česku škodí zahraniční vliv, třeba z Číny, z Ruska, tedy z těch zemí, které definují jako pro nás nepřátelské naši alianční, naši alianční partneři?

AKTÉR: Já jsem přesvědčen o tom, že expertní týmy tohle to vyhodnocují permanentně a vyhodnocují to dobře [...] tak to ale znamená, že ano, k těm neivyšším aktérům -

MOD: Nedoputují.

AKTÉR: - se nedostávají ty důležité informace, které v danou chvíli mohou být naprosto zásadní pro bezpečnost České republiky. A tohle je potřeba skutečně hlídat.

MOD: Konkrétně mluvíte, o kterých lidech?

AKTÉR: Například pan kancléř Miloše Zemana byl nedávno na diplomatické misi v Číně a jistě mohl dostat nějaké úkoly od svého šéfa, ale hlásím, že z hlediska prověrky nesplnil ani to, co mu pan prezident v minulosti uložil, proto je potřeba, abychom připomínali, že takovéhle delegace do zahraničí mohou dokonce jednat v rozporu se zájmy České republiky.

MOD: Co by měla vláda dělat podle vašeho názoru, i jako experta, tedy šéfa zahraničního výboru a také výboru pro bezpečnost horní komory parlamentu, aby nepodléhala čínské propagandě, kromě toho, že by na vlivných místech státní správy měli být lidé s bezpečnostní prověrkou?

AKTÉR: My vlastně, ta chyba se stala před 4 lety, když se tady vypravil ten dopis, ponížený dopis čtyř do Pekingu. A od té doby s náma Čína vlastně jedná jako s lokaji. Ono vlastně, zatímco ostatní země dostaly dodávky zdravotnického materiálu relativně včas a nemusely u toho dělat tiskové konference, tak u nás i Čína objednala, že je musíme vítat a děkovat. A tohle je vlastně jenom důsledek [...] toho neskutečného dopisu, který připomínal diktát a který sepsali na čínské ambasádě, to je přece také téma, na které nesmíme zapomenout. To jsou naše domácí úkoly. To znamená, na projevy arogance nebo snahy ovládnout veřejnou sféru v České republice, musíme naprosto jasně říci tady jsou nějaké hranice, a tak se chovat jako suverénní země [...]

PŘÍKLAD 18 – 25. 3. Interview Plus – Rozhovor s filozofem Václavem Němcem

Příklad kromě výše zmíněné ideologizace tématu pandemie a akceptace nepodložených diskvalifikujících tvrzení (obdobně jako v předchozím příkladu 17) navíc ilustruje problematický přístup moderátora, který v rámci některých otázek sám explicitně formuluje svůj názor („... protože to je jasné, že ano ...“).

V příkladu jsou odlišným způsobem zvýrazněny ilustrace dvou postupů. Prvky kooperativního vedení interview jsou zvýrazněny podtržením. Pasáže, v nichž nabývá reprezentace pandemie a souvisejících fenoménů prostřednictvím narativizace jak ze strany moderátora, tak ze strany aktéra, ideologickou valenci jsou **tučným písmem**.

[...]

AKTÉR: No, tak uvidíme, co bude v té době post pandemické, to zatím nevíme. Ale viděli jsme, že i v průběhu té epidemie nebo pandemie, že bohužel teda běžela, běželo mnoho fake news, mnoho vlastně neověřených zavádějících informací, viděli jsme dokonce, že i některé režimy, teď mám na mysli především Čínu, kde ta nemoc vznikla, odkud vlastně pochází, tak se neštítí toho vytvářet nějaké, nějaké konspirační teorie, že ten vir byl vytvořen někde na západě nebo v Americe, a tak dále.

MOD: I ruská státní média tuto teorii šíří.

AKTÉR: Ano, ano, takže tady ... A nakonec, nakonec i ten, i ten nárůst nemoci, to její rozšíření zřejmě by k němu nikdy nedošlo, kdyby Čína nebyla despotickým autoritářským režimem, který je zvyklý umlčovat své kritiky, kdyby to nebyl systém, který je založený na lži a kdyby včas přijal potřebná opatření, takže tady vidíme, že v tom, já si myslím, že tahle situace je velmi poučná, kdy se ukazuje, že ta, že skutečně ta

propaganda, ty fake news, ty konspirační teorie, že, že mohou být natolik nebezpečné, že ohrožují naše zdraví a naše životy.

MOD: *A právě na to se ptám, ne na to, jestli Čína či Rusko režimy, které mají problémy s demokracií, jak jste sám uvedl, které se snaží získávat vliv mimo svoje území různými cestami, se budou o to dál snažit, protože to je asi jasné, že ano, ale spíš, jestli lidé, kteří dosud podléhali těm dezinformačním e-mailům ve světle toho, že teď jsou hlavními hrdiny dneška zdravotníci, zdravotnice, vědci, jestli nepřehodnotí svoje přístupy?*

AKTÉR: *No, tak samozřejmě vidíme, že už Čína začíná si přihlívat svoji polívičku, respektive využívá tu situaci, kterou ovšem sama způsobila k posilování svého vlivu ve světě a zejména v Evropě, tak český případ je myslím dostatečně ilustrativní. Tato země, ze které ta nemoc vlastně pochází a která se rozšířila právě mimo jiné i díky tomu, že tam vládne takovýto autoritářský režim, tak teď vlastně s velkou slávou a pompou nám dodává respirátory, roušky a testy, které navíc nejsou vlastně příliš použitelné v této situaci. A na letišti přichází delegace skoro jako kdyby přiletěla nějaká státní návštěva ...*
[...]

PŘÍKLAD 19 – 17. 3. Interview Plus – Rozhovor s prezidentem České lékařské komory Milanem Kubkem

Příklad ilustruje jeden z relativně často využívaných způsobů vedení interview v rámci tohoto pořadu. A to vstupování moderátora do promluvy aktéra jak ve formě dokončení výroku aktéra, tak ve formě přerušení promluvy a změny tematizace další části rozhovoru.

[...]

AKTÉR: *... naši občané roušky vykoupili -*

MOD: *Mají je doma tedy.*

[...]

AKTÉR: *[...] aby chránili své zdraví, to znamená, my chceme -*

MOD: *A jde to, pane Kubku, teď v této chvíli zabezpečit [...]*

AKTÉR: *Teprve poté, když jsem o té věci informoval přímo předsedu -*

MOD: *Hygieničku.*

AKTÉR: *Hygieničky, ano. Teprve když jsem informovalo té věci 3. března předsedu vlády, [...] Tak já bych v této příležitosti chtěl poděkovat, poděkovat panu Kellnerovi, že jeho firma z jeho skupiny PPF podělila darem přes společnost /nesrozumitelné/, já se nestydím prostě říkat ty jména, teďka prostě ti lidé dělají dobrou věc -*

MOD: *Ale měl ještě se zeptám.*

[...]

AKTÉR: *To nařízení platí, leč bohužel nefunguje, kdyby stát zajistil distribuci, tak samozřejmě, ale v dané chvíli prostě -*

MOD: *Takže vy radíte porušovat to nařízení vlády, protože nefunguje.*

AKTÉR: *Já si nemyslím, já si nemyslím, že by firma pana Kellnera porušovala nařízení vlády tím, že vybavila aspoň malou dávkou respirátorů tím, co měla -*

MOD: *Nebo jakákoliv jiná firma, která to udělá, jak je vyzýváte.*

[...]

AKTÉR: *[...] že reálně selhalo testování, že lidé, kteří měli rizikové příznaky, měli cestovatelskou anamnézu, se marně několik dní dožadovali -*

MOD: *Ale to stále trvá podle alespoň mých informací, nebo ne?*

[...]

AKTÉR: *my máme velkou část lékařů přece jen v té první linii ve věkové kategorii, když sami jsou -*

MOD: *Jsou ohroženou skupinou.*

AKTÉR: *Jsou ohroženou skupinou. A prostě co můžete očekávat po lékaři, kterému je 70, 70 plus jako*
[...]

AKTÉR: *které má zásadní ekonomické důsledky v situaci, kdy většina populace třeba nechápe, já jsem rád už to lidem dochází vážnost té situace -*

MOD: *A neměla by vláda vysvětlovat -*

AKTÉR: *Přijmout taková rozhodnutí je strašně těžká.*

MOD: *...líp, aby to lidé líp chápali, sám jste řekl, že jste ještě včera...*

[...]

AKTÉR: *neustále je vysvětlováno lidem, že je důležité zabránit tomu, aby ta epidemie nevyukla explozivně -*

MOD: *To znamená najednou.*

AKTÉR: *Přesně tak, protože žádný zdravotní systém nemá takovou kapacitu, [...]*

[...]

Dvacet minut Radiožurnálu^{iv}

Stejně jako u ostatních analyzovaných pořadů i pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* v prvním analyzovaném období jednoznačně dominovalo téma pandemie SARS-COV-2. S tím do značné míry koresponduje výběr hostů pořadu. Vzhledem k tematizaci jednotlivých rozhovorů lze odbornou a profesní relevanci naprosté většiny aktérů a jejich status označit za expertní. V tomto kontextu vykazuje většina analyzovaných relací shodné či obdobné charakteristiky. Z hlediska proporcionality zde převažuje forma zjišťovacích rozhovorů s relativně neutrální výstavbou formulace otázek, bez výraznějšího podílu narativních, rétorických či komunikačně interakčních figur nebo postupů, které by implikovaly moderátorem preferovaný či anticipovaný smysl odpovědí, vytvářely redundantní konfrontace apod. Ve srovnání s ostatními analyzovanými pořady lze v mnoha případech identifikovat velmi signifikantní prvky kooperativního modu vedení interview, a to dokonce v míře, která na úrovni syntaxe strukturuje komunikační interakce aktérů – viz příklad 20, 21, 22⁷⁶.

PŘÍKLAD 20 – 26. 3. *Dvacet minut Radiožurnálu* – Snížení základní úrokové sazby a další kroky ČNB

Příklad ilustruje konfirmativní výstavbu formulace odpovědi hosta.

[...]

AKTÉR: *Ano. Ono navíc to bylo jednání měnové nad takzvanou [...]*

---

⁷⁶ Přestože je aktér v rámci interview dotazován na celou řadu „problematických aspektů“ vládní podpory pro oblast kultury, vedení interview lze jako celek charakterizovat jako neutrálně vedené a samotný aktér, soudě z jeho promluvy, tuto skutečnost oceňuje.

[...]

AKTÉR: Ano, to se týká bank [...]

[...]

AKTÉR: Samozřejmě jsme s tím srozuměni, ale jak vidíte [...]

[...]

AKTÉR: Ano, ta situace zatím je [...]

[...]

AKTÉR: S tím se samozřejmě počítá, běží v podstatě kontinuální [...]

[...]

AKTÉR: Na sekundárním trhu, přesně tak. Což můžeme [...]

[...]

AKTÉR: Ano, jsme přesvědčeni, že rozhodně [...]

PŘÍKLAD 21 – 20. 3. Dvacet minut Radiožurnálu – Státní podpora ohrožených skupin

Příklad ilustruje situaci, kdy moderátorka relativně věcně upozorňuje aktérku na faktické nesrovnalosti tematizované situace, na což aktérka reaguje souhlasně a následně i explicitním poděkováním (moderátorka mohla využít daného momentu ke gradaci konfliktu, konfrontaci apod.).

[...]

MOD: *Mimochodem dnes jsem četla na stránkách vašeho ministerstva leták, kde shrnujete informace a všechny potřebné věci právě pro seniory v současných dnech, v současné situaci. Zaujalo mě, že v letáku je vyznačena mimo jiné doba, kdy senioři mají chodit nakupovat do obchodů, je tam napsáno 10–12 hodin, což mezitím ovšem ale vaše vláda stihla změnit na 7–9 hodin ráno. Není to trochu chaotické, nematete zbytečně přece jenom starší lidi, pro které možná je složité stíhat sledovat všechny informace.*

AKTÉR: No vidíte, to musíme opravit, protože to jsem si ani neuvědomila, ten leták má být dneska poslán do tisku a má být distribuován všem seniorům a seniorkám. /nesrozumitelné/.

MOD: Tak možná to ještě stihneme.

AKTÉR: No, tak teď doufám, že to ještě stihneme, děkuju za toto upozornění. Ano, je to matoucí, ale na druhou stranu já se za to omlouvám, my se snažíme za pochodu vlastně přijmout dobře míněná opatření, protože to je nová situace, tak se může stát, může dojít k tomu, že i ty dobře míněná opatření musí být podmíněna, protože to jako v praxi nefunguje, takže pevně doufám, že už tu dobu nákupu nebudeme měnit a zůstanete při tom současném návrhu, ale je to věc, kterou má na starosti Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo průmyslu a obchodu, takže bych jim do toho nerada zasahovala.[...]

PŘÍKLAD 22 – 2. 4. Dvacet minut Radiožurnálu – Podpora české kultury a umělců

[...]

MOD: „To byl Lubomír Zaorálek, ministr kultury za ČSSD. Děkuju za rozhovor, na shledanou.“

AKTÉR: „Já děkuju za otázky.“

[...]

V mnoha ohledech až „empatický“ charakter vedení interview lze ilustrovat i rozhovorem z 1. 4. s Blankou Říhovou (imunoložkou, předsedkyní Učené společnosti ČR, bývalou ředitelkou Mikrobiologického ústavu AV ČR – tedy aktérkou s vysoce expertním statutem), v jehož rámci moderátor „přejde“ logický lapsus aktérky (přestože již samotná formulace otázky implikovala „správnou logiku“):

příklad 23 – 1. 4. Dvacet minut Radiožurnálu – Nošení roušek v ČR a ochrana před nákazou

[...]

MOD: *Když mluvíme o těch, ano, ochranných prostředcích, jak účinné jsou respirátory, myslím ty prostředky třetího stupně? Je pravda, že chrání jejich nositele, ale ty ventily, že vypouští ven všechno, co člověk vydechuje, tedy včetně možných virů?*

AKT (Blanka ŘÍHOVÁ, imunoložka, předsedkyně Učené společnosti ČR, bývalá ředitelka Mikrobiologického ústavu AV ČR): *To já přesně nevím, ale myslím, že to přesně, jak vy říkáte. Já, protože jsem, tak jsem si objednala, to se daly přes internet objednat všechny roušky, mám jich stovku, jsem postupně objednala přes internet a koupila, ale jenom ty FFP2 před třema nedělema, měsíci. Nějaké mám a používala bych jenom v momentě, kdybych měla pocit teď, kdybych měla pocit, že jsem nemocná a musím s někým komunikovat, buď se nechat, tak bych použila ty FFP2, přesně, jak vy říkáte, ne vlastně zpět. Ty FFP2 bych já ten virus roznášela, že jo. /nesrozumitelné/.*

MOD: *Dobře, nejsme si v tom úplně jistí, já se zeptám na poslední věc, která se týká toho doporučení nebo respektive zpochybnění WHO nošení roušek. On je tu ještě 1 moment, že ti nemocní vydechují do roušky viry, které zpětně opět vlastně vdechují čímsi, pokud tedy mám správné informace, zhoršují svůj klinický obraz. Pokud je to tak, doporučení WHO je vlastně zase v rozporu, jak tomuto rozumět? Že by měli podle nich nosit roušky jenom nemocní.*

AKTÉR: *Že se ty pacienti reinfikují myslíte? No vidíte, o tom jsem ještě nepřemýšlela a asi to tak je [...]*

V obecnější rovině také platí, že otázky, aspekty, události atd., které byly v podzimním období v některých případech zdrojem mediální intenzifikace kontroverze (a často byly aktéry tematizovány prostřednictvím konfrontačního vedení interview), byly v jarním období tematizovány většinou formou moderátorský „neutrálního“ zjišťovacího modu vedení interview. A to dokonce v obou případech „pozicování“ dotazovaných aktérů, tedy jak v případě, kdy bylo možné aktéra vzhledem k aktuálně reprezentované události vnímat jako „dotčeného/postiženého“⁷⁷, tak když byl dotazovaným aktérem „aktant“ reprezentované události⁷⁸.

Na druhou stranu je možno v případě některých moderátorů považovat až za symptomatické přerušování promluv aktéra (verbalizací další otázky) či vstupováním vlastními „vsuvkami“. Ačkoliv lze tento postup v mnoha případech považovat za opodstatněný (protože je využit například pro zpřesnění otázky), na posluchače může působit rušivě, případně jej mohou interpretovat jako projevy

⁷⁷ Příkladem může být relace ze 30. 3. *Dvacet minut Radiožurnálu* – rozhovor s viceprezidentkou Asociace poskytovatelů sociálních služeb, která napsala otevřený dopis ministrům MPSV a MZ. Rozhovor v úvodní části tematizuje aktuální situaci v příslušné oblasti sociálních služeb, druhá část je věnována některým pasážím a událostem spojeným s otevřeným dopisem a následují pasáže opět šířeji tematizující problematiku opatření v rámci sociálních služeb. Ačkoliv mohl vzhledem k formě a obsahu otevřeného dopisu aktérky využít „konfrontační potenciál“ rozhovoru, moderátor formuluje otázky věcně, bez signifikantnějších implikací atd. Přestože několikrát zmiňuje konkrétní citace z dopisu, korektně je tematizuje a často rámuje kontextem aktuální situace a opatření v oblasti sociálních služeb.

⁷⁸ Příkladem může být rozhovor s ministrem školství R. Plagou z 31. 3., který vzhledem k tematizovaným událostem a stejně jako předchozí zmíněný rozhovor (30. 3.), vytvářel relativně široký prostor pro konfliktní gradaci vedení interview. I přesto ale odpovídá modu zjišťovacího rozhovoru. Podobně i rozhovor s ministryní práce a sociálních věcí J. Maláčovou (20. 3.), ministrem kultury L. Zaorálkem (2. 4.).

nesouhlasu (a tím i signalizaci názoru či postoje moderátora), omezování prostoru pro vyjádření aktéra, zrychlování rozhovoru apod.

PŘÍKLAD 24 – 17. 3. *Dvacet minut Radiožurnálu* – Ivan Bartoš (poslanec, předseda Pirátů)

[...]

AKTÉR: ...*jak bylo předjímáno, který by vedli odborníci* -

MOD: *Ale omlouvám se, že vám do toho skáču, to se včera stalo. Včera vláda ten ústřední krizový štáb ustavila.*

AKTÉR: *Tak já bych předpokládal, že se toto stane úplně na začátku, [...]*

[...]

AKTÉR: ... *zrušili se jim ty smlouvy, na které* -

MOD: *Čemuž, omlouvám se, že do toho skáču, k tomu se určitě dostaneme během 20 minut Radiožurnálu, jenom vy teď říkáte [...]*

[...]

AKTÉR: *a on mě odkázal na tu schůzku ve 14:30 v úterý* -

MOD: *No a ta tedy bude jiná?*

AKTÉR: *To je schůzka grémia [...]*

[...]

AKTÉR: ...*že ty výpadky zdravotních pomůcek jsou jako v obrovských číslech, že* -

MOD: *Což bylo mimochodem v našem vysílání [...]*

[...]

AKTÉR: ...*tak jsme spoustu věcí už mohli mít vyřešeno* -

MOD: *Dobře, ale nejsme. Mně teď jde o to, [...]*

[...]

AKTÉR: ...*co si pod tím máte představit* -

MOD: *Já se omlouvám, že vám do toho skáču, ale jak si to představujete?*

[...]

AKTÉR: ...*týkající se výpadku ekonomiky, výpadku příjmů* -

MOD: *Ano, ale vy jste teď říkal o tom, [...]*

[...]

AKTÉR: ...*na tu instituci, což je prostě běžný jev* -

MOD: *Na druhé straně, já [...]*

[...]

AKTÉR: ...*věc, kterou je potřeba vyřešit, a tak, když ti* -

MOD: *Dobře, pane předsedo, pojďme ještě [...]*

V prvním zkoumaném období v situaci nového a neznámého fenoménu pandemie bylo v několika případech možné identifikovat relativně sporný dramaturgicky neadekvátní výběr hosta vzhledem k diskutovanému tématu. Příkladem může být rozhovor s bývalým velvyslancem ČR při NATO a budoucím šéfem Evropské obranné agentury J. Šedivým 13. 3.⁷⁹ Následující příklad 26 je pak ukázkou ne zcela relevantních očekávání ze strany moderátora, která se projevila formou otázek, na

---

⁷⁹ Status, vyplývající jak z předchozí, tak budoucí (https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eda_cs) profesní pozice aktéra zjevným způsobem neimplikují jeho expertní kompetenci k fenoménu pandemie. (Což ve většině případů potvrzují i samotné odpovědi aktéra.) Příspěvek tak může vyvolávat zdání pokusu o sekuritizaci daného fenoménu, jeho aspektů a epizodních jevů.

něž host nemohl poskytnout odpověď. Je však nutno podotknout, že zejména v počátku pandemie se média musela vypořádat nejen s dosud neznámým typem události, zejména z hlediska jejího rozsahu a konsekvencí, ale i s potřebou zorientovat se v poměrně složité expertní / profesní specializaci konkrétních aktérů.⁸⁰

PŘÍKLAD 25 – 13.3. Dvacet minut Radiožurnálu – Spolupráce zemí v mimořádných situacích

Příklad současně ilustruje jeden z dále popisovaných jevů – problematické formulování některých otázek vyžadujících od aktéra spekulativně založenou odpověď (viz promluva moderátora označená A1).

[...]

MOD: *Poměrně významné specifikum je, že státy reagují jednotlivě tak, jak k nim ta pandemie nebo ta nemoc přichází, zkrátka, jak se vyvíjí aktuální situace. Evropa ta opatření nějak nekoordinuje, každý stát reaguje podle svých aktuálních potřeb, měla by, nebo je logické právě to, že každý stát postupuje individuálně?*

AKTÉR: *No tady zase vidíme, že i když ten obecný scénář pandemie se objevuje v bezpečnostních dokumentech v posledních nejméně 30 letech, tak i tedy nejenom jednotlivé státy, ale i Evropská unie je svým způsobem zaskočena. A i předpokládám, že na úrovni evropské dojde také k velkým diskusím, jak nastavit a do budoucna vytvořit systém, který by byl mnohem lépe provázaný, koordinovaný, a tou synergií, a to je to nejdůležitější, co Evropská unie poskytuje, to je prostě pozitivní synergie vyplývající ze spolupráce vlastně jaksi takové obdobné situace v budoucnosti zvládat mnohem lépe, takže jsem přesvědčen o tom, že by mělo být více koordinace, ale zase učíme se za pochodu.*

MOD: *A mimochodem, mohla by to být věc, která by mohla přistát třeba i vám na stole co by výkonnému šéfovi Evropské obranné agentury, kdyby se na vás státy obrátily s žádostí o to, abyste třeba nastínili, jaké jsou možnosti toho, aby Evropa příště na podobné situaci reagovala koordinovaně, společně?*

AKTÉR: ***To si nemyslím, protože ta Evropská obranná agentura, ta je zaměřená spíše na technické záležitosti, na vytváření společných schopností, převážně vojenských.** Dovedu si představit, že například z této situace vzejde požadavek na vytvoření nějaké speciální komunikační sítě, transevropské nebo panevropské v rámci Evropské unie, nějakých databází, scénáře, řekněme, zapojení expertů a do toho by mohla být nějakým způsobem ta Evropská obranná agentura zapojena, ale zase například právě v rozvoji nějakých specifických informačních technologií a tak podobně.*

- A1) MOD: *Hodně se debatuje o tom, že Čína, která velmi pravděpodobně podle informací, které se dostávají do médií, dokázala v tuto chvíli pandemii koronaviru zkrotit nebo v podstatě zastavit, tak ale bylo to díky velmi drastickým opatřením, která Čína přijala díky přijatým zákazům vycházení, kdy bylo kontrolováno to, aby lidé v podstatě vůbec nevycházeli ze svých domovů, nepohybovali se na ulicích. Dokážete si v evropském prostoru podobně přísná opatření představit, je to něco, co by nás mohlo čekat?*

---

⁸⁰ Příkladem může být úvodní část rozhovoru s J. Pirkem, který koriguje specializaci prezentovanou v rámci představení moderátorem - 17.3. Šíření koronaviru a situace v IKEMu.

MOD: *Dnešním hostem Dvaceti minut Radiožurnálu je kardiolog, přednosta kardiocentra pražského IKEMu, prof. Jan Pirk. Dobrý den, zdravím vás po telefonu.*

AKTÉR: *Dobrý den. Já bych jenom poprosil, oni se budou kardiologové zlobit, já nejsem kardiolog, já jsem kardiochirurg.*

Současně je nutné dodat, že nepřehlednost v relevanci expertního statusu posilovala i skutečnost, že se v médiích k problematice pandemie vyjadřovalo poměrně pestré spektrum aktérů z více oblastí medicínského diskursu, od praktických lékařů přes zubaře až po zde uvedeného kardiochirurga.

AKTÉR: **Tak já si myslím**, že takhle daleko nedostaneme, to by už byl nějaký skutečně výjimečný stav, ne stav nouze, ale výjimečný stav nebo. Řekněme, v uvozovkách, stanné právo, a pak by tedy ten stát, který takovýto stav zavádí, fungoval úplně jinak. Ale my jsme demokracie, a my bychom měli vlastně spoléhat na to, a také k tomu vyzývat naše občany, spoléhat na to, že občané mají nějakou disciplínu, že mají zodpovědnost, a že tedy ty pokyny, které přicházejí z těch příslušných orgánů, budou jaksí plnit dobrovolně a nebudou k tomu muset být nuceni nějakými drastickými opatřeními.
[...]

PŘÍKLAD 26 – 19. 3. Dvacet minut Radiožurnálu – Šíření a léčba nemoci covid-19

Příklad ilustruje situaci v počátcích pandemie, kdy se novináři museli vyrovnávat s poměrně komplikovanou terminologií lékařského prostředí, a stávalo se, že k rozhovoru byli prizváni aktéři, kteří k danému tématu nebyli profesně kompetentní. (Obdobně jako v předchozím příkladu jsou indikovány problematické formulace otázek, které směřují aktéra ke spekulativně založeným výpovědím – viz A1 – A5)
[...]

MOD: *Mým dnešním hostem je expert na infekční choroby, šéf AIDS centra Nemocnice Na Bulovce, prof. Ladislav Machala, dobrý den, pane profesore, moc děkujeme, že jste si na nás udělal čas.*

AKTÉR: *Dobrý den.*

MOD: *Pane profesore, možná na úvod jenom, abychom měli jasno, kolik pacientů s nemocí COVID-19, těch pacientů ve vážném stavu, je v tuhleto chvíli u vás v Nemocnici Na Bulovce?*

AKTÉR: **Pokud já vím, tak by to měli být 4 pacienti, ale já bych chtěl říct, já nejsem přímo členem týmu, který se na Bulovce stará o pacienty s covid-19.**

MOD: *Toho jsem si vědoma, ale přesto jsem si říkala, že asi orientační přehled o pacientech mít budete, nebo ne?*

AKTÉR: **Já mám přehled především z médií, kolik je kde pacientů momentálně.**

MOD: *A dokážete mi říct, máte informace o tom, v jakém stavu ti pacienti jsou, jestli se jejich stav lepší, nebo je to zatím stejné?*

AKTÉR: **Toto je opravdu otázka na ošetřující lékaře, já to nechci komentovat, prosím.**

[...]

- A1) MOD: *Když jsme teď nebo když jste ve své odpovědi přešel k těm karanténním opatřením. My sledujeme celou řadu opatření, která neustále přibývají, některá jsou vyhlášena tuším do příštího týdne, některá byla vyhlášena na měsíc. Na jak dlouho podle vás budou ale ta karanténní opatření skutečně potřeba, aby zafungovala? S čím máme počítat?*

AKTÉR: *To se velmi těžko odhaduje, [...] **Já jsem slyšel dokonce o tom, že tam někdo zemřel hladu a tak dále***⁸¹[...]

[...]

- A2) MOD: *A když bych vás o to posouzení poprosila z hlediska kompetence coby experta na infekční choroby? Pokud by třeba už od začátku bylo v České republice dostatek veškerých ochranných pomůcek, a teď nejenom pro zdravotníky, ale třeba i pro veřejnost, je to věc, která dokáže podstatně ovlivnit to, jakou rychlostí se ta epidemie šíří?*

[...]

- A3) MOD: *A když by, mě napadá, když by se ti lidé skutečně, nebo když by se v nějaké omezené, vyhraničené oblasti lidé skutečně měsíc uzavřeli doma, s nikým do kontaktu nepřicházeli, bude to tak, že ten vir postupně vymizí v té oblasti?*

[...]

---

⁸¹ Některé části promluvy aktéra („...slyšel dokonce o tom, že ...“) působí dosti kontrastně s jeho uměřeností při formulaci úvodních odpovědí.

- A4) MOD: A jak mají lidé dlouho v těch oblastech, které jsou zavřeny úplně, s tou karanténou počítat? Dva, tři týdny, delší dobu?
[...]
- A5) MOD: Mimochodem, to mě navádí na otázku, k jakému datu vy osobně se třeba upínáte při sledování situace v Itálii, protože ta je tedy první z těch evropských zemí, která byla velmi zasažena, abychom mohli vyhodnotit, jestli ta opatření fungují, jestli se ta křivka přece jenom podařila zlomit a jestli už vyhlížíme na lepší časy?

Oba výše uvedené příklady současně ilustrují jednu z nejužívanějších žurnalistických rutin při vedení rozhovorů, které byly v relativně signifikantní míře identifikovány ve všech analyzovaných pořadech. Jedná se o formulace otázek, které na úrovni odpovědi z principu předpokládají ze strany aktéra spekulativní reakci. Často z důvodu absence dostupných relevantních dat nebo z důvodu orientace otázky do budoucna, tj. vyžadující predikci (viz příklady 25 – A1; 26 – A1 – A5) nebo z důvodu stanovení imaginárních podmínek či hypotetické situace.⁸²

Mezi problematické lze zařadit i některé příspěvky, které je možno charakterizovat jako reflexi aspektů pandemie a s ní souvisejících jevů, které byly předmětem debat v rámci

---

⁸² Podobně v příkladu rozhovoru s ministryní práce a sociálních věcí Janou Maláčovou (20. 3.) – ačkoli je smysl otázky možno vnímat jako relevantní a samotná otázka je vystavěna tak, že je validizována kontextuální argumentací, stále je z principu nezodpověditelná (v uvedeném příkladu nejde o predikci například na základě extrapolace dostupných dat, ale „co by bylo, kdyby bylo..“).

[...]

MOD: Paní ministryně, máte aspoň nějaké orientační odhady toho, kolik lidí by současná krize, byť samozřejmě nikdo nevíme, jak dlouho ta situace bude trvat, ale kolik lidí by tato krize mohla zásadně existenčně zasáhnout? A ptám se trochu i s odkazem na to, že Český rozhlas na podzim v projektu Rozdělená společnost mapoval sociální skupiny v české společnosti, a v rámci toho projektu došel k tomu, že poměrně významná část české společnosti je existenčně výrazně ohrožena. Lidé nemají naspořeno, nemají dostatečné rezervy, jsou zadlužení a jsou zkrátka velmi ohroženi každým výpadkem příjmů, jestli tušíte, jak velké procento lidí by mohlo být ohroženo, že by jim hrozily skutečně vážné existenční problémy.

AKTÉR: **Já si myslím, že seriózní číslo v tuto chvíli někdo neřekne opravdu, protože nevíme, jak rychle nebo jak dobře se nám podařilo šíření toho viru zabrzdit. Nevíme, jak dlouho to bude, celá ta pandemie v České republice trvat a jak odolné je české hospodářství.** [...]

[...]

Současně ve většině rozhovorů zůstávají bez reakce (například ve formě moderátorské korekce, dotazování na zdroj atd.) některá nedoložená (ale pro smysl výpovědi podstatná) tvrzení aktérů (např. 19. 3.: AKTÉR: „... Já jsem slyšel dokonce o tom, že tam někdo zemřel hlady a tak dále ...“ ; „... co jsem zase slyšel, tam se ta infekce dostala opravdu“), dosud neprokázaná či irelevantně generalizující tvrzení (například 17. 3.: AKTÉR: „...všechny ty velký epidemie přišly z Číny ...“).

Problematičnost částí reprezentace pandemie SARS-COV-2, které se vztahují k Číně, je charakteristická pro všechny analyzované publicistické pořady. (Pro srovnání viz příklad Interview Plus z 1. 4.: AKTÉR: „... pokud by v Číně existovala svoboda projevu, tak jsme neskončili v takovéto obrovské pandemii, ale protože to straničtí funkcionáři tajili, tak ta krize potom vypukla o to víc...“, nebo 26. 3.: AKTÉR: „... zopakujme si fakta. Ten virus pochází z nedostatečné hygieny v Číně, z lokální krize se stala globální pandemie. Čína mezitím zametla stopy a utlala celou věc, takže nás včas neinformovala. Dneska musíme připustit, že my ani nevíme, co se děje v Číně, protože ty novináře, kteří to tam pokrývali, oni vyhostili, zahraniční novináře, takže máme jenom zprávy z oficiálních zdrojů.“ [...]) AKTÉR: „Co udělala Čína od té doby?“ MOD: „V podstatě nic.“ AKTÉR: „Začala kontrolovat lidi na internetu, ale hygienu na veřejném prostranství nezajistila ...“ atd.)

politického diskursu. Přestože šlo o ojedinělé výjimky⁸³, i v průběhu jarního období bylo možné identifikovat některé momenty politizace tématu pandemie SARS-COV-2. V uvedeném případě navíc s využitím relativně problematických postupů jak ve vztahu k výstavbě reprezentace jedné z dílčích událostí pandemie - dodávky zdravotnického materiálu z Číny, tak ve smyslu způsobu vedení interview (relativně agresivní intonace, negativní formulace otázek, kladení otázek předpokládajících spekulativní odpovědi apod.). Konfliktní charakter vedení⁸⁴ tohoto rozhovoru ještě více vyniká v kontrastu neutrálního či kooperativního modu vedení rozhovorů, které převládá v ostatních případech v rámci prvního sledovaného období.⁸⁵

PŘÍKLAD 27 – 25. 3. Dvacet minut Radiožurnálu – Pohled Hradu na současnou situaci

[...]

MOD: *Ještě jedna věc, pane kancléři, s dovolením, mě na projevu pana prezidenta zajímá, pan prezident v tom svém projevu poděkoval i Číně za pomoc v krizové situaci, za to, že jsme tam mohli, dokázali nakoupit potřebné zdravotnické ochranné pomůcky, proč nepoděkoval v tom stejném projevu také Evropské unii, ona totiž shodou okolností, tuším, den před prezidentovým vystoupením se objevila informace o tom, že Evropská unie nám poskytne pomoc ve výši více než jedné miliardy euro právě na řešení toho stavu té pandemie a všech těch následků, tak jestli nebylo namíste poděkovat třeba také Evropě?*

AKTÉR: *Jestli si dobře vzpomínám, tak pan prezident uváděl to, že se krátce předtím setkal v rámci expertního týmu se stávajícím ministrem zdravotnictví i bývalým ministrem zdravotnictví, a to co nejvíc trápilo zdravotníky a občany České republiky, tak byla právě ta konkrétní materiální pomoc, to znamená, já nevím, jestli bysme se s eurovkou před obličejem zachránili oproti nákaze, důležité bylo asi to, aby se k nám dostaly ty konkrétní roušky a ty konkrétní respirátory, a tohle byla ta pomoc z Číny, nezaznamenal jsem, že by přišla odněkud jinud, takže komu jinému poděkovat.*

---

⁸³ Kromě dále uvedeného příkladu 27 bylo možno *politizaci* fenoménu pandemie identifikovat i v rámci rozhovoru s J. Šedivým (příklad 25) a předsedou Pirátů I. Bartošem (příklad 24). Oba tyto případy však spadají do jarního období reprezentace fenoménu pandemie a v jistém smyslu je tak lze interpretovat v intencích standardního formátu předcházejících období, v nichž byla dramaturgie pořadu orientována primárně na politické dění, a která se do roviny „expertního diskursu“ postupně posouvala v souvislosti s vývojem pandemie.

⁸⁴ Charakteristika „konfliktního“ vedení interview z principu implikují názorovou a hodnotovou orientaci daného moderátora (například multiplikace otázky s tímž smyslem relativně transparentně signalizuje, že moderátor „není s odpovědí spokojen“ a na svou otázku požaduje jinou, kterou bude vnímat jako adekvátní). Jen v malém podílu případů může být takový postup interpretován jako „korektní“ či „neutrální“ apod. Takovými jsou případy, kdy je smysl aktérové odpovědi v rozporu s konsensuálně přijímanými fakty (vzhledem k povaze fenoménu a témat, která byla předmětem analyzovaných rozhovorů, však o takové případy takřka nikdy nešlo).

⁸⁵ Druhou zjevnější výjimku představuje rozhovor s J. Pirkem (17. 3.), v něm jsou však výše zmíněné prvky (charakter intonace, syntaxe otázek apod.) „kompenzována“ orientací na daty doložitelné skutečnosti (MOD: „*Pane doktore, já se omlouvám, že vás přerušuji, ale kde berete tuhle jistotu? Já jsem například četl nedávno rozhovor s panem Machalou, který byl opakovaně i hostem našeho vysílání, a ten si není úplně jist třeba tím ...*“; MOD: „*Když uvádíte ta čísla, to to máte tak detailně nastudované, to opravdu v tuhle chvíli jste třeba přesvědčen nebo máte statistiky, že například ...*“; MOD: „*Počkejte, vy nevíte, jestli to tak je, zkoušel jste to propočítat? Pokud vezmeme vlastně jednoduchý propočet, kdyby to dostali všichni obyvatelé České republiky, to je 10 000 000 lidí, i kdyby smrtnost byla kolem jednoho procenta ...*“ atd.)

MOD: Takže na další pomoc třeba přijde řada nebo na další děkování přijde řada třeba v následujících dnech a projevech?

AKTÉR: Já myslím, že se to dá předpokládat, ano.

[...]

MOD: Pane kancléři, ještě by mě zajímalo pár technických detailů k vaší cestě do Číny, kde jste tedy byly v únoru, jak jsem už zmínila, kdo tu cestu platil, pane kancléři, kdo platil letenky?

AKTÉR: Vy se mě ptáte na věci, které se mě netýkají, pokud se ptáte mě jako Vratislava Mynáře, jako kancléře prezidenta republiky, tak já budu mít hrazenou letenku ze zdrojů Kanceláře prezidenta republiky, zatím ta faktura tady u mě není, ale ano, jako jediný bude placena z Kanceláře prezidenta republiky, jak si hradil cestu pan Nejedlý jako soukromá osoba, to je otázka na něj, stejně tak na pana Tvrdíka.

[...]

MOD: Mimochodem, proč jste si k tomu při zajišťování veškerých náležitostí cesty a toho všeho, co k tomu patřilo, přibral soukromou osobu Martina Nejedlého. Nejsou na Pražském hradě nějakí zaměstnanci Pražského hradu, kteří by to mohli také vykonat, abychom přece jenom nad jejich činností měli lepší veřejný dohled než nad soukromou osobou Martinem Nejedlým?

AKTÉR: Slečno, Martin Nejedlý je oficiálně jediným poradcem pana prezidenta.

[...]

MOD: Má z toho nějaký obchodní prospěch? Nebo si říkám, proč tam jede a proč sám platí náklady na svoji cestu.

AKTÉR: Možná vám novinářům se to zdá být zvláštní, ale prostě Martin Nejedlý takový je, stejně tak je takovej Jarda Tvrdík a stejně tak jsem takovej já, to znamená my jsme si platili pobyt sami, my jsme se tam stravovali sami, já jsem /nesrozumitelné/ ani korunu krom letenky, to stejný oba 2 mí kolegové, jestli se nepletu, a byť samozřejmě se vám to těžko věří, tak žádný osobní prospěch, ani obchodní, ani osobní z toho není..

MOD: Mně ani tak nejde o důvěru, pane kancléři, mně jde o transparentnost a říkám si, jestli postavení Martina Nejedlého v roli poradce prezidenta republiky a současně soukromé osoby je dostatečně transparentní, pro veřejnost, pro média, pro všechny.

AKTÉR: Ono je to to jinak, kdyby pan Martin Nejedlý byl samozřejmě zaměstnancem Kanceláře prezidenta republiky nebo by pobíral nějaký plat, tak by vám vadilo, že je zaměstnancem a pobírá nějaký plat, to, že to nepobírá, žíví se jako samostatná osoba, tak vám to přijde netransparentní, ono je to jedno, jak by to bylo.

[...]

MOD: Deník N a týdeník Respekt přišel s informací, že Čína skupovala během ledna a února v Česku veškerý ochranný zdravotnický materiál. Tvrdí, že začátkem března kvůli tomu Bezpečnostní informační služba dokonce varovala vládu, protože měla obavy z toho, že tohoto materiálu v Česku bude nedostatek, což se tedy následně potvrdilo, respektive toho materiálu skutečně bylo málo. Zajímá mě, dostal prezident republiky také takové varování od tajné služby?

AKTÉR: To se mě ptáte na moc, protože já samozřejmě přístup k tajným informacím, které občas výjimečně bezpečnostní informační služba zasílá panu prezidentovi, tak já nemám, my máme standardní postup a standardní cestu těchhle utajovaných materiálu a já nevím, co v nich je.

MOD: A co si o tom myslíte, o té informaci, že tady tedy Čína skupovala ochranné prostředky, a teď my je sháníme všude, kde se dá.

[...]

MOD: Pane kancléři, zajímá mě, pokud v těchto obchodech hraje takovou roli, řekněme, určitá politická protekce, tedy dobré politické vztahy a tak dále. Co za to Čína bude chtít?

[...]

MOD: A tak z nějakého důvodu asi Čína předradí některou zemi před jinou, jak jste vy sám řekl, že třeba jsme dostali přednost před někým jiným, tak mě zajímá, co jsme za to zaplatili

AKTÉR: Čína dodávala stejně tak jako k nám, tak dodávala samozřejmě do Itálie a do těch nejvíce v té době postižených zemí, jako je Írán a Itálie, takže to že my jsme dostali, řekněme, na nějaký [...] [...]

MOD: Pane kancléři, neukazuje se na téhle situaci, jak je strašně riskantní být v tak důležité věci, jako jsou zdravotní pomůcky, závislí na zemi, jako je Čína? Protože v podstatě bylo tedy, jestli dobře rozumím vašim slovům, na čínské libovůli, jestli dá přednost České republice, anebo nás nechá čekat v řadě.

[...]

AKTÉR: Já myslím, že to je samozřejmě dáno tím, že nejenom Česká republika, ale všichni dneska, tak jak jsem se na tom shodli, stojí u těch dveří Číny a všichni tam klepou, určitě není dobře, kdybysme byli závislí v čemkoliv na komkoliv, tomu naprosto rozumím a naprosto s vámi souhlasím, ale možná jsme měli využít služeb pana Fischera, který samozřejmě říká, že je to vlastizrada, brát tyhle ty prostředky a klanět se Číně, a já pořád čekám, kdy se objeví, kdy pan Fischer sežene nějaké roušky třeba v Itálii nebo ve Španělsku, kde jich určitě mají nadbytek. Odnikud jinud k nám tyhle ty prostředky neproudí v takovém množství, které potřebujeme, já myslím, že je zbytečně se bavit o tom a hledat zatím něco špatného.

MOD: Já, pane kancléři, trochu těmi otázkami mířím k tomu, jestli to celé není, v uvozovkách řečeno, přefouknuté protože zkrátka nakupuje celý svět, ten, kdo má peníze, ten v Číně nakoupí a dostane své ochranné pomůcky, tak jestli to trochu nepřeceňujeme tady zase na druhou stranu, tyto postranní vlivy, jestli zkrátka ten, kdo má peníze, nekoupí?

AKTÉR: *Není to pravdou. Podle informací, které mám já, když se začal tenhle ten závod s časem a hon za ochrannými pomůckami, tak jsem dostal informaci. I díky tomu, že jsme tam byli my, tak jsem věděl, kam můžu zavolat, tak jsme dostali informaci o tom, že Čína omezuje a upozaďuje veškeré komerční prodeje a řeší takzvané politické záležitosti a politické objednávky, to znamená pomoc států, stát versus stát, a ne soukromá firma versus stát [...]*

[...]

Obdobně jako v případě ostatních analyzovaných pořadů byl v podzimním sledovaném období tohoto pořadu zjevný posun k „naturalizaci diskursu pandemie“. Přestože takřka všechny aktéry by bylo možno označit za mluvčí s potenciálně expertním statutem ve vztahu k reprezentaci pandemie či některého z jejích aspektů, některé relace byly orientovány na zcela odlišné fenomény.⁸⁶ Přesto zazněly zmínky o pandemii ve většině příspěvků⁸⁷ (a v některých byla i ústředním tématem). Z hlediska připisované významnosti se pandemie stala jednou z více událostí, případně nástrojem rámcování událostí dalších⁸⁸. Obdobně je možné v rámci tohoto pořadu identifikovat zřetelný posun v reprezentaci fenoménu pandemie směrem k její politizaci. Ta je charakterizována nejen odlišností

⁸⁶ Například tématem rozhovoru s místopředsedou vlády K. Havlíčkem (17. 9.) je problematika emisí; s předsedou ovocnářské unie M. Ludvíkem (18. 9.) je sklizeň, export, cena jablek atd.; se soudním exekutorem M. Štikou (29. 9.) problematika teritoriality soudních exekutorů atd.

⁸⁷ Například v senátních duelech (5. a 6. 10.) byla pandemie zmíněna jen epizodně, pouze jako kontext reprezentace politických záměrů/postojů/názorů hostů pořadu.

⁸⁸ Viz například 30. 9. rozhovor s expertem na zdravotnické právo O. Dostálem.

v dramaturgii výběru konkrétních aktérů, včetně mluvčích, jejichž kompetence (implikující status experta) je odvozena od profesní pozice. V těchto případech byla politizace reprezentace pandemie ustavována prostřednictvím tematizace vedení rozhovoru. V jarním zkoumaném období představovala základní binární opozici v převážné většině rozhovorů distinkce „my“ versus virus“. V podzimním období se reprezentace tématu pandemie stále výrazněji přesouvala do duality „vláda / epidemiologové / stát atd.“ na jedné straně a „občané / zaměstnanci / OSVČ / zájmová sdružení / atd.“⁸⁹ na straně druhé (viz příklad 28).

PŘÍKLAD 28 – 25. 9. Dvacet minut Radiožurnálu – zástupce restaurátérů Luboš Kastner

[...]

MOD: Vláda prosadila zavírací dobu restaurací ve 22 hodin. Vy už jste dříve v našem vysílání řekl, že je to pro provozovatele vážný problém, můžete vysvětlit proč?

AKTÉR: Tak pokud se bavíme čistě o hodinách ...

MOD: Podporu restaurátérům vyjádřila i Hospodářská komora, v jakém smyslu?

AKTÉR: Tak Hospodářská komora, jelikož to je Hospodářská komora, tak vnímá hospodářské výsledky našeho sektoru ... takže ten obor krvácí masivně a my to cítíme všichni, takže někteří méně, někteří více a Hospodářská komora je na obranu hospodářských zájmů oboru.

MOD: Opatření má ale platit 2 týdny, to se přece dá zvládnout, ne?

AKTÉR: Víte, covid je s námi už sedmý měsíc, takže možná teď se jedná o 2 týdny, ale my už v tom žijeme sedmý měsíc. Sedmý měsíc žijeme s neustálou mediální tonalitou, která není pozitivní. A už sedmým měsícem se mění chování zákazníků.

MOD: Ministr zdravotnictví Roman Prymula namítá, že když se má uzavírat v určitý čas, stejně se hosté zdrží déle, anebo jsou hostinští striktní a úderem té dané hodiny zhasínají?

AKTÉR: Já jsem shodou okolností včera byl na plzeňském náměstí přesně v 10 hodin. Ten rozdíl opravdu třeba může být v té jedné hodině ...

MOD: Co by tedy pro vás byl přijatelný kompromis?

AKTÉR: Poslední objednávka v 10 hodin, vyklizení prostoru restaurace ve 23 hodin. To je to, co jsme navrhovali, a to by zajistilo splnění těch opatření, které vyžadují epidemiologové. A nám by to pomohlo, co se týče našich výsledků.

MOD: A budete se snažit domluvit s vládou?

AKTÉR: My už jsme teďka v komunikaci, chceme mluvit aktivně. My bychom uvítali, pokud by vláda byla i aktivnější vůči nám, protože náš obor, ... A je těžké operovat opravdu nebo podnikat v době, kdy se mění rozhodnutí ze dne na den a ani ti naši lidé, těch 150 000 zaměstnanců nemá jistotu nebo nemá výhled ani, co bude před námi, takže my bychom uvítali daleko aktivnější postup ze strany jak epidemiologů, tak i vlády. My jsme velký obor.

[...]

Z hlediska způsobu realizace rozhovorů zůstává i přes posun k naturalizaci a politizaci fenoménu pandemie většina charakteristik velmi podobná. Stejně jako v jarním období v obecné rovině platí, že (i v případech, kdy konkrétní téma disponovalo kontroverzním

---

⁸⁹ Konkretizace pólů opozice samozřejmě v rámci jednotlivých rozhovorů variuje v závislosti na aktuálně tematizovaném aspektu a dílčích událostech.

potenciálem tematizace) způsob reprezentace, stejně jako styl vedení rozhovorů bylo možno označit za relativně korektní bez signifikantnějšího užití postupů, které by mohly být ve vztahu k LER vnímány jako problematické.

Výjimku, která by mohla být některými posluchači vnímána jako problematická, představují některé úseky⁹⁰ interview s ministrem vnitra J. Hamáčkem (viz příklad 29 – B1 – B3: relativně konfrontační vyžadování očekávané/preferované odpovědi)⁹¹, přerušování promluv hosta (viz příklad 29 – D, v tomto případě formou hodnocení, navíc poměrně problematického labelingu⁹²), kondicionální formulace otázek („co by kdyby“ – viz příklad 29 – C1 a C2) a patrně nejspornějšího rétorického postupu v uvedeném příkladu – využití nepodloženého tvrzení („*důchodci masově roušky vracejí nebo si je na poště nevyzvedávají*“) coby východiska pro rétorickou diskvalifikaci aktéra a/nebo jeho jednání („*byl to vládou dobře promyšlený krok?*“).⁹³

PŘÍKLAD 29 – 24. 9. Dvacet minut Radiožurnálu – ministr vnitra Jan Hamáček

(Pro přehlednější ilustraci proporcionality stopáže otázek moderátora a odpovědí/reakcí aktéra jsou promluvy obou mluvčích v úvodní části příkladu od sebe odsazeny.)

[...]

MOD: *Váš resort představil návrh novely zákona o bezpečnosti, včetně krizového zákona, proč jste prosadili zkrácení lhůty pro připomínkové řízení na 10 dní?*

AKTÉR: *Vzhledem k tomu, že ten materiál už byl diskutován, zejména s těmi klíčovými resorty, řekněme, neformálně, ad A., ad. B, mám pocit, že čím dříve ten zákon přijde do Poslanecké*

⁹⁰ Současně lze ale větší část stopáže rozhovoru naopak označit za ilustraci převládajícího modu korektní/neutrální moderace. Zjišťovacímu modu vedení tohoto rozhovoru koresponduje (ještě více než je tomu u mnoha jiných rozhovorů, které lze charakterizovat jako neutrální/korektní) výraznější proporcionalita stopáže otázek formulovaných moderátorem a odpovědí aktéra ve prospěch promluv aktéra (v případech, kdy moderátor formuluje otázky obšírně a rozsáhle, roste míra signifikance jeho postoje, implikace preferovaného smyslu odpovědi atd.). Obdobně (na rozdíl od například výše ilustrovaného interview s kancléřem prezidenta ČR V. Mynářem, které je vedeno v konfrontačním modu větší část stopáže) moment, kdy moderátor rozporuje konkrétní výpověď aktéra, nevede k další gradaci, ale naopak k obnovení neutrálního modu vedení rozhovoru (viz příklad 29 – A).

⁹¹ Optikou žurnalistické praxe je možno ilustrovanou část rozhovoru charakterizovat jako „investigativní dotazování“. Nicméně z hlediska vyznění a na základě obecných interakčně-komunikačních a pragmatických charakteristik lze předpokládat, že může být posluchači vnímán jako problematický.

⁹² V daném případě nelze označit argumentaci aktéra za „slovíčkaření“, protože označení roušek za „zdravotnický materiál“ nebo naopak za „ochranné pomůcky“ má diametrálně odlišné konsekvence.

⁹³ Příklad zřetelně ukazuje i rizika užití takového postupu v případě komunikačně kompetentního aktéra, který takový postup velmi jednoduše delegitimizuje (následná reakce moderátora dojem nepatřičnosti v daném kontextu ještě více zintenzivní). Analogicky sporným postupem, který bylo možno v některých rozhovorech identifikovat, byla legitimizace odkazem na „multiplikované anonymní či abstraktní“ autority/experty (viz například 26. 3. Rozhovor s J. Rusnokem, guvernérem ČNB – „*Někteří ekonomové nebo politici nebo ekonomičtí komentátoři varovali ...*“) – moderátor v takové chvíli „anonymizací“ navíc selektivní (pouze „*někteří*“) vytváří prostor pro případnou delegitimizující reakci aktéra (který může reagovat dotazem „*kteří*“ a v případě, že moderátor následně i nějaké konkrétní experty uvede, opět může aktér formulaci dotazu problematizovat reakcí, proč se moderátor vztahuje právě k těm expertům, které zmínil a ne jiným atd.).

sněmovny, tím lépe, takže i vzhledem k tomu, co se děje, si myslím, že tu debatu potřebujeme co nejrychleji.

MOD: *Váš resort chce mimo jiné ústavně zakotvit ústřední krizový štáb, proč to považujete za nutné?*

AKTÉR: *Ten zákon psali odborníci. To je obrovská šance po dlouhé době do té krizové legislativy promítnout i zkušenosti z epidemie, protože ty zákony, když vznikaly, tak byly psány na krizi, které jsme znali, a to byly de facto jenom povodně, takže teď jsme požádali zejména odborníky od hasičů, odborníky na krizové řízení, aby to zhodnotili vlastně i s ohledem na tu uplynulou dobu a dopsali tam ty zkušenosti z jara, takže ty dlouhé debaty o tom, co to je krizový štáb a jestli ho vůbec potřebujeme, nebo ne, tak jsme se rozhodli vyřešit takto. Samozřejmě čeká to ještě proces ve sněmovně a v Senátu, takže může doznat změn, ale toto, co odešlo z Ministerstva vnitra, je názor odborníků na krizové řízení, jak by mělo být.*

MOD: *Čili napříště už by premiér nemohl otálet se svoláním ústředního krizového štábu, to byl důvod legislativní změny?*

AKTÉR: *Nebyl to ten jediný, prostě nám šlo o to, aby to bylo naprosto jasné a dané zákonem.*

MOD: *Lehce odbočím, proč jste nechtěl do ústředního krizového štábu pražského primátora, jsou-li tam hejtmani?*

AKTÉR: *No právě proto, protože za hejtmany je tam jejich šéf, kterého si zvolili všichni, to znamená pan hejtman Běhounek. A já, jakkoliv rozumím argumentu, že Praha je postižena, tak druhým nejpostiženějším krajem jsou střední Čechy, tak by mohla taky přijít žádost od paní Jermanové, za chvíli tam bude celá asociace, takže pokud byla dohoda na tom, že hejtmany je tam jejich šéf a současně každý týden, jednou nebo 2x probíhá videokonference šéfa ÚKŠ, tedy mě s hejtmany, tak mi to přišlo nedostatečné, prostě jsem chtěl zabránit tomu, aby se nám v tom štábu začali kumulovat hejtmani.*

MOD: *Když se vrátíme k návrhu novely zákona o bezpečnosti, zavádí nový, tedy čtvrtý, stav nebezpečí, v čem se má lišit tento stav nebezpečí od nouzového stavu?*

AKTÉR: *On nezavádí nový stav. Já jsem četl některé ty reakce v médiích a mě překvapila ta jistá míra nepochopení toho. On pouze říká, že ten stav nebezpečí, který je dneska tím nejmírnějším krizovým stavem a lze ho vyhlásit pouze na území kraje, takže je taky možné se stejnými parametry a se stejnými omezeními, chcete-li, tak je možné ho vyhlásit i na úrovni celého státu. Tím pádem, pokud je tady něco, co přesahuje území krajů a stát nebo republiku, stát, vedení státu na to musí reagovat, tak nemusí hned sáhnout k tomu nouzovému, který opravdu už je jako silný kalibr, ale může použít to samé, co můžou použít hejtmani, a akorát na území celého státu, to je ta jediná změna.*

MOD: *Takže je to takový předstupeň vlastně.*

AKTÉR: *Je to mírnější typ krizového stavu, říká, už tu situaci nezvládáme standardními prostředky, ale nepotřebujeme rovnou nouzový stav.*

[...]

A) MOD: Dobře, tomu rozumím, na druhou stranu ale vy dobře víte, že tady je riziko vážného zneužití

takové klauzule, protože třeba vláda může odkládat volby z důvodu, že by pro ni nemusely dobře dopadnout, pod tou záminkou.

AKTÉR: *No nemůže, protože vláda sice má většinu v Poslanecké sněmovně, ale už nemá většinou v Senátu.*

MOD: *A ten Senát nám tam zůstává jako pojistka?*

AKTÉR: *Ano, to znamená, že aby se ty volby odložily znovu, tak zase musel projít zákon, za se by musel platit nouzový stav, kdy je ten přezkum Poslanecké sněmovny, a zase by musely obě komory parlamentu to znovu zákonem odložit a musely by se shodnout na tom zákoně, to znamená, Senát v tomto případě nelze přehlasovat, takže z mého pohledu ty pojistky tam jsou dostatečné.*

MOD: *Kdy by mohla ta novela vejít v platnost?*

[...]

MOD: *Státní ústav pro kontrolu léčiv kritizuje Českou poštu za to, že rozesílá seniorům zdravotnické prostředky, tedy roušky a respirátory v nesterilním balení a tím je fakticky znehodnocuje, což ostatně odpovídá i mnoha stížnostem adresátů. Vy jste pohrozil, že kvůli tomu podáte na SÚKL trestní oznámení, už jste ho podal?*

- B1) AKTÉR: *Jestli dovolíte, já bych už se k tomu teď nevyjádřil z jednoho prostého důvodu. My jsme se s panem ministrem zdravotnictví dohodli, že ta situace bude velmi rychle vyřešena. A poprosil bych o shovívavost a počkal do zítra, kdy by pan ministr měl oznámit to řešení a do té doby nechci tu situaci nijak eskalovat. Myslím si, že jsme našli způsob, jak to celé vyřešit.*

MOD: *Dobře, ale zase uznejte, že mým úkolem je z vás dostat to, jakým způsobem to řešit chcete. Ostatně, je to taky naléhavá záležitost.*

AKTÉR: *To řekne pan ministr, ale jsem přesvědčen, že jsme našli způsob, jak ujistit naše občany, že pokud jim ty roušky a ty respirátory nebyly doručeny v nějakém špinavé, mokrém nebo nebo jinak poškozené balení, tak jsou naprosto bezpečné.*

- C1) MOD: *Dobře, ale i tak se zeptám, protože **pokud by se ukázalo**, že SÚKL, vy jste tvrdil, nebo to tvrdíte vy, že se bude snažit o znemožnění distribuce ochranných prostředků obecně obyvatelstvu a že to splňuje i rozměr obecného ohrožení. Není to příliš silné tvrzení?*

AKTÉR: *Z mého pohledu to bylo velmi vážné nebezpečí v době, kdy nebyla dohoda s panem ministrem Prymulou.*

- C2) MOD: *Dobře, **ale kdyby se ukázalo**, že postup SÚKLu je právně v pořádku, a že dokonce podle zákona nemohl postupovat jinak protože plnil svoji povinnost?*

- B2) AKTÉR: *Ale já jsem přesvědčen, ale znova, teď mě dostáváte do toho, abych něco komentoval.*

MOD: *Já vím, že o tom nechcete mluvit.*

AKTÉR: *Z mého pohledu to vypadá, že to je vyřešeno. My jsme přesvědčeni o tom, že od začátku jsme postupovali správně [...]*

MOD: *No pošta musí do tří dnů, což je vlastně dnes, od toho vyjádření SÚKLu, přijmout nápravná opatření. Už nějaká přijala?*

AKTÉR: *To se zeptejte České pošty.*

MOD: *No ale ta spadá do vaší kompetence.*

AKTÉR: *Spadá, ale je to v gesci vedení, nicméně znovu říkám, jsem pevně přesvědčen, že zítra bude vyřešeno.*

MOD: *Ředitelka lékové ústavu tedy nebo Státního ústavu pro kontrolu léčiv Irena Storová považovala váš postup za bezprecedentní, chtěla tedy mluvit co nejdříve s ministrem zdravotnictví, čili i ona už souhlasí s tím, že ta situace je vyřešena?*

AKTÉR: *Já nemůžu mluvit za ni.*

MOD: *A měli jste snahu si ten střet vzájemně vysvětlit?*

AKTÉR: *Měli, ale já jsem pak v nějakém momentě už neviděl cestu, jak dál.*

MOD: *A pane ministře, není to nezodpovědné, vyhrožovat jinému státnímu orgánu trestním oznámením?*

AKTÉR: *Tak při vsí úctě, pokud jsem přesvědčen, že se tady děje něco nekalého, tak je mojí povinností na to upozornit, a to není žádné vyhrožování, prostě pokud tady na konci toho příběhu regulérně hrozilo to, že veškeré ty státní zásoby odepíšeme a vysypeme někde skládku, no tak co jiného to je? Takže já jsem tím chtěl dodat jaksi důrazu tomu, že to pokládám za naprosto zásadní věc. A mimochodem ta rychlost, jakou se to řeší, asi ukazuje, že to tak je.*

MOD: *Tomu rozumím. Na druhou stranu ale pokud jde o zdravotnický materiál, tak tam prostě platí určitý způsob, jak se s ním může zacházet a musíte to hlídat.*

AKTÉR: *Dobře, ale ta debata je o tom, že my jsme distribuovali ochranné prostředky, stejně jako na jaře. Já mám stanovisko...*

D) MOD: **To je slovíčkaření ale.**

AKTÉR: *Ale to je realita. Já vám, tak dobře, víte co, mně to připomíná [...]*

MOD: *No a to zní jako, kdybyste vyzýval k nerespektování zákonů /nesrozumitelné/.*

AKTÉR: *Já jenom říkám, že je potřeba taky občas zapojit hlavu. A pokud je jasné, že jsme distribuovali z mého pohledu ochranné prostředky, je to na všech předávacích protokolech [...]*

MOD: *Dobře, ale chcete tím říct, že třeba SÚKL jedná příliš rigidně?*

B3) AKTÉR: *Ne, no tak já myslím, že už jsme se dohodli a že už v tom nebudeme pokračovat.*

E) MOD: *Dobře. Takže se dozvíme zítra to řešení. Jak se díváte na to, že důchodci masově roušky vracejí nebo si je na poště nevyzvedávají, byl to vládou dobře promyšlený krok?*

AKTÉR: *A vy máte nějaký přehled, kolik si jich nevyzvedlo?*

MOD: *Ten přehled nemám, ale není jich málo.*

AKTÉR: *A já nemám informace z pošty, že by toho byly nějaké nákladáky, které by se vozily zpátky. Máám reakce od seniorů [...]*

[...]

Jazyková úroveň analyzovaných pořadů

Z hlediska nároků kladených na verbální složku vysílání média veřejné služby je možno obecně konstatovat, že v rámci celého sledovaného období nebyly až na zanedbatelné výjimky⁹⁴ identifikovány významnější (jak proporcionalitou, tak intenzitou) problematické jevy, které by bylo možno považovat za nekonzistentní s LER. Promluvy moderátorů i redaktorů obou stanic ČRo byly z hlediska gramatické a stylistické výstavby, i z hlediska ortoepie, napříč všemi analyzovanými pořady korespondující se standardy očekávanými od média veřejné služby. Tato skutečnost je o to podstatnější, že výrazný podíl výpovědí byl realizován formou živého vysílání (ať už moderace rozhovorů nebo živých vstupů reportérů), které ze své podstaty generuje významné riziko prohrášek proti jazykové normě.

---

⁹⁴ Ty se týkaly především sémantické roviny výstavby výpovědí a de facto všechny se vztahovaly k vedení konkrétních rozhovorů – viz příklady 17, 18 a 27. V těchto případech bylo možno identifikovat užití narativních postupů, které se do výstavby reprezentace promítají způsobem, který může být vnímán jako porušení zásady nestrannosti či neutrality moderátora.

Jediný proporcionálně významnější jev, který může být charakterizován jako problematický, se relativně často objevoval v rámci některých relací publicistických pořadů *Interview Plus* a *Dvacet minut Radiožurnálu*. Představoval jej způsob komunikační interakce ze strany některých moderátorů založený na poměrně častém vstupování do promluv aktérů.⁹⁵ Ačkoli má své významové důsledky a stylistické projevy, je spíše znakem práce moderátorů, než jazykovým aspektem, a podrobněji jsme jej ilustrovali v kvalitativní části analýzy (viz příklady 15, 17, 18, 19, 24, 27). Současně je potřeba uvést, že všechny vybrané pořady byly ve sledovaných obdobích uváděny moderátory, kteří s prací pro ČRo mají dlouhodobou zkušenost a praxi a lze je označit za profesionály ve svém oboru.

V rámci celkového vyznění reprezentace také nebylo identifikováno proporcionálně či z hlediska míry explicitnosti signifikantnější využívání jazykových prostředků či postupů s výrazným sémanticky implikativním potenciálem⁹⁶ a nebo jazykových prostředků, které by bylo možno vnímat ve vztahu k požadavkům vyplývajícím z LER jako problematické.

Přesto zde uvedeme několik případů jazykových nepřesností, jež ve zkoumaném vysílání ČRo zazněly. Především v prvním/jarním vybraném období moderátoři i redaktoři ČRo používali a v podstatě nahodile střídali označení *pandemie* a *epidemie*.⁹⁷ Vzhledem k tomu, že Světová zdravotnická organizace označila 12. března situaci šíření koronaviru za pandemii, bylo užívání označení *epidemie*⁹⁸ nepřesné.

Podobná nepřesnost se skrývá i v označeních *epidemiologický* a *epidemický*. Opatření proti šíření koronaviru jsou protiepidemická (nikoli protiepidemiologická). Ale hygienicko-epidemiologická opatření nemusí činit jen epidemiologové, ale může je vyhlášovat i vláda.⁹⁹ Tato terminologie byla v jarním období i pro moderátory nová a nejprve si ji museli osvojit.

---

⁹⁵ Tento jev nabýval relativně variabilní funkce, od konfirmativní komunikační interakce (viz příklady 15, 17) přes ukončení promluvy aktéra s cílem retematizace (tematickému posunu) rozhovoru, případně konkretizace výpovědi aktéra, až po signalizaci nesouhlasu se smyslem promluvy hosta (pro ilustraci retematizace, konkretizace, ale i nesouhlasu viz příklady 19, 24).

⁹⁶ Tedy postupů, které mají ve vztahu k výstavbě narace a generování spektra potenciálních interpretací například manipulativní potenciál favorizující či naopak diskreditující konkrétní aktéry apod. Několik (proporcionálně marginálních) výjimek užití takových postupů bylo možno identifikovat v rámci vedení rozhovoru v pořadech *Interview Plus* a *Dvacet minut Radiožurnálu* (viz již výše zmíněné příklady 17, 18 a 27).

⁹⁷ Např. MOD: „[Úderem poledne držela Itálie minutu ticha za oběti epidemie COVIDu-19. ...](#)“ 31. 03. 2020, *Hlavní zprávy* - [Úderem poledne držela Itálie minutu ticha za oběti epidemie COVIDu-19](#) nebo MOD: „[Ve světě se nakazilo koronavirem přes 600 000 lidí, potvrdila to americká Univerzita Johnse Hopkinse, která vývoj pandemie sleduje.](#)“ 28. 03. 2020, *Hlavní zprávy* - [Ve světě se nakazilo koronavirem přes 600 000 lidí.](#)

⁹⁸ Epidemie je vázána na určitou populaci a zpravidla i na omezené geografické území.

⁹⁹ Např. MOD: „[Česku hrozí podle ministerstva zdravotnictví velké riziko exponenciální šíření nemoci Covid-19. Jen za včerejšek testy prokázaly nákazu u rekordních 3 130 lidí, což je podobný údaj jako za celý měsíc březen. Ministerstvo proto zavedlo epidemiologická opatření. ...](#)“ 18. 09. 2020, *Hlavní zprávy - rozhovory a komentáře, Česku hrozí podle ministerstva zdravotnictví velké riziko exponenciální šíření nemoci Covid-19. nebo MOD: „[Počty nakažených v Česku překračují už delší dobu po sobě tisícovku. Hygienické stanice volají o pomoc,](#)*

Poslední případ se týká používání anglicismů. Zatímco některé už v našem úzu natolik zdomácněly, že jsme je téměř přestali vnímat (např. *mějte hezký den*), jiné stále zní jako pověstná pěst na oko. Takovým případem byl i výraz použitý moderátorem ve vysílání Interview Plus 16. března: „*A myslíte, že ta čísla vůbec v současné chvíli není možné odhadovat, protože ještě minulý týden třeba někteří odborníci na cestovní ruch hovořili o tom, že jenom na té incomingové stránce u těch firem, ...*“

Samostatnou kapitolou pak je používání emotivních a metaforických označení při reprezentaci pandemie SARS-COV-2. Ačkoliv tato ve vysílání zpravodajských částí vybraných pořadů v podstatě nezaznívala, v některých publicistických rozhovorech se jejich užití nevyhnuli ani moderátoři, ani dotazovaní mluvčí. K těm nejčastěji používaným patří obraty z tzv. válečného diskurzu, například válka, boj,¹⁰⁰ (Např. v pořadu *Interview Plus* 13. března nebo 27. března), které současně evokují potřebu sekuritizace a adekvátních odvetných opatření. V pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu*, 13. března, moderátorka otevřela téma formulací: „*Hodně se debatuje o tom, že Čína, která velmi pravděpodobně podle informací, které se dostávají do médií, dokázala v tuto chvíli pandemii koronaviru zkrotit, ...*“ 19. března ve stejném pořadu se moderátorka ptala: „*Jak agresivní s tím, co teď v tuto chvíli víme, ta epidemie a ta nemoc je?*“ Ačkoliv je zřejmé, co měla na mysli, epidemie ze své podstaty nemůže být agresivní.

Reprezentace pandemie SARS-COV-2 optikou teorie morální paniky

Příspěvky odvysílané ve dvou vybraných obdobích stanoveného vzorku byly nahlíženy i teorií vzbuzování morální paniky Cohena a Younga (viz teoretický rámec analýzy). V celém vzorku lze nalézt příspěvky, které odpovídají stylu, jež Cohen (2002: 19n) označuje jako over-reporting. Jedním z klíčových rysů takové žurnalistiky je uvádění velkých čísel a zveličování rozsahu události. Právě uvádění statistických údajů o počtu nakažených, nemocných, zemřelých či hospitalizovaných bylo součástí více než desetiny vzorku. Jakkoli uvádění těchto údajů bylo zcela zdůvodněné, bylo by možné problematizovat způsob

---

protože na řadě míst v zemi nestíhají trasovat infikované pacienty a vláda znovu přikročila k plošným epidemiologickým opatřením ...“ 17. 09. 2020, ČRo Plus, Interview Plus - rozhovor s ekonomem Tomášem Sedláčkem.

¹⁰⁰ Např. AKTÉR: „... *No a ta druhá rovina, my jsme už včera jasně řekli jako vláda, že tedy boj, který právě vedeme s koronavirem, tak má 2 fáze. Tu zdravotní a pak samozřejmě, pak boj o to, aby koronavirus vlastně nezničil naši ekonomiku a náš trh práce, a tam teďko rozjždíme vlastně ten největší set kroků a ochranných opatření, aby právě vedle té bezpečnostní roviny nepoškolil koronavirus i naši ekonomiku a všechny pracovní místa.*“ 20. 3. *Dvacet minut Radiožurnálu*.

výstavby jednotlivých příspěvků, například volbu výrazových prostředků a stylistiky. Alarmující styl over-reportingu je zřejmý z následujících příspěvků záměrně vybraných z různých analyzovaných pořadů.

PŘÍKLAD 30 – 17. 9. Hlavní zprávy – Více než 2000 nakažených koronavirem za jediný den v České republice

MOD: Více než 2000 nakažených koronavirem za jediný den v České republice. Testy ve středu potvrdily celkem 2139 nových případů nákazy nemocí Covid-19. Jde o největší denní nárůst za celou dobu epidemie. V půl jedné zveřejnilo ministerstvo zdravotnictví další opatření proti šíření koronaviru. Na Radiožurnálu i Českém rozhlase Plus odvysíláme vystoupení ministra a epidemiologů živě. Podrobnosti teď přidává Lucie Korcová.

RED: Většina lidí nakažených koronavirem má mírný průběh nemoci. V posledních dnech ale roste počet hospitalizovaných, zatímco v pondělí bylo v nemocnicích 333 lidí s Covidem-19, v úterý to bylo už 388, tedy o 55 víc během jednoho dne. Celkem zemřelo 482 nemocných. Už včera ministr zdravotnictví Adam Vojtěch za hnutí ANO oznámil, že se od pátku omezí počet návštěvníků na hromadných akcích na stání ve vnitřních prostorách, tedy na akcích pro více než 10 lidí. Prodávat se budou pouze lístky k sezení, ne na stání. Výjimku mají třeba výstavy nebo trhy. Lucie Korcová, Radiožurnál.

MOD: Nová opatření proti šíření koronaviru v jedné z nejhorších oblastí v Praze dnes vyhlásí i hygienická stanice v metropoli. Radiožurnálu to potvrdila její ředitelka Zdeňka Jágrová. Důvodem je růst počtu nakažených nemocí Covid-19 ve městě.

RED: Zdravotníci v metropoli od začátku týdne prokázali koronavirus ve více než 900 případech. Rekordní přírůstek bylo úterních 372 nakažených. Primátor Zdeněk Hřib z Pirátů po dnešním jednání s hygieniky řekl, že žáci v pražských školách zřejmě budou mít roušky i v době vyučování.

AKTÉR: Hygiena zvažuje zavedení roušek vlastně ve všech školách povinně, vyjma prvních stupňů základních škol a také roušky na venkovních akcích, když tam bude nad 100 lidí.

RED: V Praze dosud platí zákaz provozu barů nebo restaurací od půlnoci do šesté hodiny ranní a celostátní opatření, které nařizuje nošení roušek například v hromadné dopravě. Nová pravidla by měla hygiena zveřejnit dnes po druhé hodině odpoledne. Jan Nevola, Radiožurnál.

PŘÍKLAD 31 – 27. 3. Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře – Itálie stále zůstává zemí, kde je nejvíce nakažených lidí v Evropě a také nejvíce mrtvých

MOD: Itálie stále zůstává zemí, kde je nejvíce nakažených lidí v Evropě a také nejvíce mrtvých. Od počátku šíření infekce už počet pozitivně testovaných pacientů stoupl na 80 000. 10 300 lidí se uzdravilo, 8 250 jich zemřelo. Ačkoliv v posledních dnech italsí experti vyjadřovali opatrnou naději, že epidemie poněkud ztrácí na síle. Nová statistika tomu příliš neodpovídá. Nelepší se ani situace v nejhůř postiženém regionu Lombardie. Včerejší čísla nakažených, bohužel zaznamenala strmý nárůst, a to 2500 infikovaných za jediný den. Ve vysílání teď vítám velvyslankyni v Římě Hanu Hubáčkovou, dobrý den [...]

PŘÍKLAD 32 – 2. 4. Interview Plus – Rozhovor s bývalým guvernérem České národní banky Zdeňkem Tůmou

[...]

AKTÉR: [...] tak bude méně peněz na všechno, včetně toho zdravotnictví, takže já se obávám, že v důsledku jako –

MOD: Pokusu o záchranu lidí nakažených koronavirem by selhalo zdravotnictví jako takové.

AKTÉR: Nebudu říkat, že selhává, ale samozřejmě...

MOD: Nebo může selhat?

AKTÉR: Neselhá zdravotnictví, ale budete mít prostě zhoršenou péči, jako to už se projevuje v tomto okamžiku, a to nemluvím o tomto, to ta recese ještě nezačala, prostě jako další roky budou velmi

těžké. Je zřejmé, jestli se nám ekonomika smrští, a myslím si, že dneska už to bude minimálně o 10 %, tak prostě budeme mít na všechno o 10 % méně peněz, my nemáme, vláda nemá žádné peníze, které si vytiskne, máme peníze jenom ty, které sami jako vytvoříme a použijeme z toho, co tato země vytvoří, máme nějakou společenskou dohodu s vládou, s naší reprezentací, s parlamentem.

MOD: A když vytvoříme málo, tak budeme málo mít. Chcete říct?

AKTÉR: No, samozřejmě, ale my vytvoříme málo, jako už teď zřejmé, že ekonomika se smrští skutečně o nějakých 10-15 %, což znamená, že budeme mít jako o 10 až 15 % méně na zdravotnictví, pokud to nevezmeme z jiných priorit, ale pak nám to zase bude chybět někde jinde.

MOD: Já ale znovu připomenu Itálii a Španělsko, kde reagovali podle všeho pomalu, ten zdravotnický systém je přehlcený teď a vidíme, co se děje, stovky lidí umírají –

AKTÉR: Já myslím –

MOD: A teď je otázka, jestli třeba česká vláda, pokud přijala ta drastická opatření, která omezují například volný pohyb osob nebo uzavírají hranice, se nesnaží zabránit právě tomuto, jestli v tomto není úspěšná, když sledujeme Česko a Itálii.

AKTÉR: Víte co, všichni, kteří chtějí strašit, tak poukazují na Itálie a Španělsko –

MOD: Tak ono to je docela děsuplné.

AKTÉR: No, takhle, jako nikdo tomu nerozumí, podle mě tomu nerozumí ani lékaři, co se tam děje, proč jako, jestli je tam nějaká snížená imunita, jako ta data, která v současné době máme, nám neříkají vlastně prakticky nic, protože jsou absolutně nesrovnatelná. Jako ty odborné články, které se na to budou psát a ty statistiky, ty budeme mít jako X měsíců nebo možná až let poté, co ta pandemie skončí. Itálie, Španělsko, ano, je to úplně mimo, ale i v jiných státech reagovali jako pomaleji a neděje se tam to, co se děje v Itálii, ve Španělsku, takže těch faktorů, které tohle ovlivňuje, je, je daleko víc a nemyslím si, že je to jenom pomalostí toho zásahu, jinak znovu říkám, když jsme s Mojmírem Hamplem psali ten článek, tak jsme nějak polemizovali s tou jako drastičností a snažit se přitlumit –

MOD: Ale spíš tím, jak dlouho potrvají.

AKTÉR: Přesně tak, protože jinak skutečně tu ekonomiku jako prostě zabijete, jo, takže, pak nám hrozí, že se skončíme s rozvrácenou ekonomikou a také s rozvrácenou společností, protože představa, že budeme mít nezaměstnanost mezi 10-20 %, a teď já nechci říkat, že žádná čísla, protože nevíme, jak to všechno dopadne, ale je zřejmé, že to půjde nahoru, tak ta ta společnost zásadním způsobem ovlivní. My jsme měli, ještě možná jedna poznámka, jestli mi dovolíte.

[...]

Jak už jsme uvedli v části věnované jazyku příspěvků, ve vzorku jsme zaznamenali používání metafor ve vztahu k tématu pandemie. Nejčastější bylo užití válečného diskurzu, tedy označení *válka* nebo *boj*. Metaforická označení však byla přítomna především v publicistických pořadech, do zpravodajské části vysílání se nedostala. Častější bylo označení důsledků pandemie a krizového stavu jako problém a použití emotivních příznakových označení. Především v souvislosti s opatřeními proti šíření koronaviru bylo užíváno adjektivum *drastická*¹⁰¹ a vývoj šíření nákazy jako *dramatický*.

PŘÍKLAD 33 – 20. 3. Hlavní zprávy – rozhovory, komentáře – Počet lidí nakažených koronavirem v Turecku se za jediný den téměř zdvojnásobil

¹⁰¹ Např. MOD: „Hodně se debatuje o tom, že Čína, která velmi pravděpodobně podle informací, které se dostávají do médií, dokázala v tuto chvíli pandemii koronaviru zkrotit nebo v podstatě zastavit, tak ale bylo to díky velmi drastickým opatřením, která Čína přijala díky přijatým zákazům vycházení, kdy bylo kontrolováno to, aby lidé v podstatě vůbec nevycházeli ze svých domovů, nepohybovali se na ulicích.“ 13. 03. 2020 Dvacet minut Radiožurnálu nebo MOD: „Ještě mě zajímá přece jenom to celoevropské srovnání. Je v některé evropské zemi, krom Itálie pochopitelně, která je tedy celá v karanténě, tam ta opatření jsou drastická, je někde jinde, krom České republiky, ještě vyhlášen nouzový stav, tedy že vláda může přistupovat k těm mimořádným opatřením jako v České republice?“ 13. 03. 2020, Interview Plus.

MOD: Počet lidí nakažených koronavirem v Turecku se za jediný den téměř zdvojnásobil. Ve středu bylo registrováno 191 případů. Včera v pozdních večerních hodinách turecký ministr zdravotnictví oznámil, že v zemi je 359 infikovaných. Ankara kvůli šíření nákazy uzavřela hranice, včetně těch se zeměmi Evropské unie. Před nimi jsou, ale už několik týdnů shromážděny desetitisíce běženců. Přesunuli se k nim, když turecká vláda na konci února oznámila, že jim nebude bránit v cestě do Evropy. O vývoji migrace a šíření koronaviru na Balkáně a v Turecku teď budu mluvit s naším spolupracovníkem regionu Thomasem Kulidakisem, dobrý den.

[...]

MOD: Jak víme, něco o tom, jestli se šíří nákaza v těch uprchlických táborech v Turecku, které jsou podél hranice ze Sýrie a teď vlastně i na té hranici s Řeckem se hromadí uprchlíci.

RED: Já musím říct, že my nemáme zcela uvěřitelná a spolehlivé údaje z turecké strany o tom, kolik je skutečně případů, takže můžeme o tom pouze spekulovat a já, protože jsem se právě vrátil z Turecka tak, tedy na základě těch rozhovorů, které byly prováděny především /nesrozumitelné/. Musím říct, že opravdu ten nyní oficiálně uváděný údaj to znamená 400 nakažených tak, jelikož to je necelých 400, jelikož bylo otestováno ani ne 2000 lidí, tak to v podstatě čtvrtina to, znamená, to znamená v těch uprchlických táborech zcela jistě se bude šířit koronavirus a nejenom tam, protože ti uprchlíci tvoří třeba celé čtvrti v jednotlivých městech, to znamená a samozřejmě ty nižší sociální vrstvy tak tam nějak nepříliš lze očekávat, že by docházelo, tedy k nějakému dodržování případných karanténních opatření, takže tam se očekává, že to šíření bude velmi dramatické, byť ale turecká vláda samozřejmě se snaží informovat všechny, že to má pod kontrolou.

[...]

V některých příspěvcích byl tematizován strach¹⁰² z pandemie a jejích důsledků. Ačkoliv to v jarním období v kontextu takřka bezprecedentní situace mohlo být opodstatněné, míra vyjádřených obav v některých pořadech mohla na posluchače působit alarmujícím dojmem.

PŘÍKLAD 34 – 19.3. Dvacet minut Radiožurnálu – Šíření a léčba nemoci covid-19

[...]

MOD: Možná, když bych teď přestoupila obecněji k té nemoci, k té epidemii, kterou kolem sebe sledujeme, pane profesore, jak to sledujete, s jakými obavami to sledujete vy teď podle těch nových čísel, která vidíme, jak se nemoc šíří v jednotlivých evropských státech, ale i v zemích mimo Evropu?

[...]

MOD: [...] Jednak jste řekl tedy ta absolutně zavřená města v čínské provincii Wu-chan, pak teda i ta opatření, která by měla dodržovat veřejnost, každý z nás, ale třeba taková ta karanténa, která je v tuto chvíli vyhlášena v České republice, je to vlastně dostatečné, když vás tak poslouchám, mám skoro obavu, že ne?

[...]

MOD: A kdy jste se toho, pane profesore, začal obávat? Já se ptám proto, že jsem četla rozhovor s vámi, který vyšel v Deníku N tuším na přelomu ledna února, a tam jste právě ještě byl, řekněme, takovým zdrženlivým optimistou ohledně šíření tohoto typu viru, kdy jste přehodnotil, řekněme, ten přístup k tomu nebo jste začal obávat více?

[...]

Dalším znakem over-reportingu je publikování nepřesných nebo neúplných údajů z neověřených a nedůvěryhodných zdrojů. Cílem analýzy nebylo ověřování pravdivosti

---

¹⁰² Např. MOD: „Paní ministryně, o koho máte v současné krizi kolem pandemie s novou koronavirovou nemocí, o koho máte největší strach?“ 20. 03. 2020 Dvacet minut Radiožurnálu.

uváděných údajů, tzv. fact-checking, ani nebylo možné zpětně prověřovat přesnost údajů uvedených v 873 příspěvcích informujících o tématu pandemie SARS-COV-2. Můžeme ale říci, že ve zpravodajských pořadech nezazněly informace z nedůvěryhodných zdrojů (viz kvantitativní část analýzy, podkapitola Citování mluvčí a odkazované zdroje).

Ačkoliv jsme ve zkoumaném vzorku zaznamenali přítomnost prvků, které odpovídají over-reportingu, nelze Cohenovu teorii morální paniky na reprezentaci pandemie SARS-COV-2 ve vysílání vybraných pořadů ČRo jednoduše aplikovat. Explanační síla této teorie spočívá v označení a následné stigmatizaci a ostrakizaci původců jednání, kolem kterého panika vzniká. V případě reprezentace pandemie ve vysílání ČRo však za celý půl rok nevykrytalizovalo její etické či morální jádro, nebyl označen postrach veřejnosti (ani obětní beránek), vůči kterému by veřejnost a politici nasměrovali své rozhořčení a opravná opatření. Mohli bychom spekulovat o tom, zda jím není Čína, kvůli pravděpodobné lokalitě, ve které nemoc vznikla (a odlišným stravovacím i hygienickým standardům v částech tohoto státu). Mohly by jím být i lyžaři, kteří na počátku roku rozšířili vir z Itálie do většiny Evropských zemí. Ale ani pro jeden z uvedených nemáme datové podklady. Ačkoliv zmínky o těchto jevech a jejich podílu na šíření nemoci byly ve vysílání přítomné, nezískaly větší pozornost. Náznak označení tzv. folk devils obsahoval příspěvek „Andrej Babiš včera vyzval, aby lidé kvůli ohroženým seniorům a nemocným respektovali povinnost nošení roušek“, odvysílaný 22. září v pořadu Hlavní zprávy - rozhovory a komentáře, ve kterém zaznělo - MOD: „*Premiér Andrej Babiš včera vyzval, aby lidé kvůli ohroženým seniorům a nemocným respektovali povinnost nošení roušek. Jak jsme to slyšeli od pana Círta, i podle něj největším problémem Česka jsou kverulující občané. V souladu s tím Svaz obchodu a cestovního ruchu upozornil, že někteří zákazníci v obchodech protiepidemická opatření schválně nedodržují a požádal proto ministra vnitra Jana Hamáčka z ČSSD o pomoc policie. ...*“ Pokud by chování odpůrců vládních opatření proti šíření koronaviru bylo systematicky tematizováno jako takto problematické, nezodpovědné či sobecké, mohlo by plnit funkci jádra morální paniky. Vyjádření publikované v tomto příspěvku však v celém vzorku zůstalo osamocené. Způsob referování o šíření koronaviru a o nemoci covid-19 ve vysílání vybraných pořadů ČRo Radiožurnál a ČRo Plus proto nelze označit jako vzbuzující morální paniku. Pro uchopení reprezentace tohoto tématu není vhodný ani Johanssonův (2000) koncept postmoderní paniky, neboť ta se zpravidla odehrává pouze v mediálním diskurzu, má jen krátkodobý charakter a omezený společenský dosah.

SHRNUTÍ KLÍČOVÝCH POZNATKŮ ANALÝZY A JEJICH TEMATIZACE V KONTEXTU LEGISLATIVNÍHO RÁMCE FUNGOVÁNÍ ČRO

Na stanicích ČRo Radiožurnál a ČRo Plus bylo ve sledovaném období (12. 3. - 4. 4. a 17. 9. - 6. 10. 2020) ve zkoumaných pořadech 43 dílů pořadu *Hlavní zprávy*, 37 dílů pořadu *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře*, 31 hodin ranního proudového vysílání od 7:00 do 8:00, 28 dílů pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* a 30 dílů pořadu *Interview Plus* stanice ČRo Plus (celkově 73 a půl hodiny vysílání) odvysíláno 873 výzkumných jednotek souvisejících s tematikou pandemie SARS-COV-2.

V kontextu míry pokrytí jiných událostí a témat se především v 1. zkoumaném (jarním) období jednalo o jednoznačně nejvíce exponované téma. Nemůžeme zde vypovídat o vnímání vysílání příjemci, protože jsme nerealizovali šetření, které by jejich názory zjišťovalo. Takto maximální pozornost, jež byla tématu covid-19 a koronaviru na začátku roku ve vybraných pořadech ČRo věnována, bez ohledu na to o jak bezprecedentní situaci se jednalo, ale mohla být pro příjemce zahlcující, neboť sdělení o jiných tématech byla výrazně upozaděna.

Obecně lze výstavbu reprezentace analyzovaného fenoménu v celém zkoumaném období z obsahového hlediska charakterizovat jako věcnou, srozumitelně a přitom zevrubně a komplexně popisující průběh události. Současně ale analyzovaný vzorek jako celek představuje dvě podoby reprezentace téhož fenoménu – pandemie viru SARS-COV-2. Linie diferencující tyto dvě reprezentace není založená na odlišnosti zkoumaných pořadů, ale výhradně diachronně. Pandemie byla i v rámci odlišných pořadů reprezentována koherentně v rámci jednotlivých analyzovaných období, ale jinak v jarním sledovaném období a jinak v podzimním.

Výsledná podoba reprezentace pandemie (vytvářená napříč všemi analyzovanými pořady) byla v jarním období formována samotným charakterem zkoumaného fenoménu. Jednalo se o specifický typ jevu (medicínského charakteru) vyžadující vysoce specializované a expertní vědění. Šlo o neznámý a v „novodobé historii“ nesrovnatelný fenomén s potenciálně vysokým stupněm rizika (nejen zdravotního, ale i pro fungování stávajícího modelu společnosti). V průběhu prvního sledovaného období si tak pandemie rychle vynutila pozornosti, která jí byla věnována a která se odráží ve vysoké míře jejího mediálního pokrytí. V jarním období se tematika ve vysílání vybraných pořadů stala zcela dominantní. Tato

skutečnost platí pro všechny analyzované pořady, které se i přes strukturně-obsahové¹⁰³, a žánrové odlišnosti „synergeticky“ podílely na výsledné podobě výstavby reprezentace sledovaného tématu. Základní narativ (patrný zejména v publicistických pořadech) je v jarním zkoumaném období založen na binární opozici „my“ versus „virus“. Důsledkem takto vymezené opozice bylo vytváření a sdílení pocitu imaginární jednoty¹⁰⁴, který se například v publicistických pořadech projevil v ne zcela obvyklém¹⁰⁵ způsobu vedení interview, který byla i v případě politických aktérů¹⁰⁶ až kooperativní. Většina událostí a jevů ve vysílání nabývala reprezentace jednání, které má zmírnit rizika spojená s pandemií. Konkrétní dění bylo reprezentováno jako akt „boje proti pandemii“, nikoliv jako akty politické¹⁰⁷. Charakteristiky pandemie se do značné míry odrazily i ve skladbě aktérů (citovaných mluvčích a zvaných hostů), kteří ve vztahu k aktuálním tématům konkrétních relací (nejen pandemii jako takové, ale i dalším epizodním událostem) vystupovali jako mluvčí s expertním statutem.

V souvislosti s výše popsanou binární opozicí bylo možné (i když jen epizodně a zejména v publicistických pořadech), identifikovat prvky, které by bylo možno ve vztahu k LER vnímat jako problematičké. Jedná se o výstavbu narativu prostřednictvím specifických lexikálních a sémantických konstrukcí (použití válečná rétoriky boje s virem) a postupů, které by bylo možno interpretovat jako prvky tzv. over-reportingu přispívající ke vzbuzení morální paniky (disciplinární diskurs, kdy redaktoři kontrolují dodržování restrikcí apod.). Okrajově (a proporcionálně zanedbatelně) byly přítomné i prvky ideologizace reprezentace pandemie, kdy byly epizodní události spojené s pandemií narativizovány v intencích jinak obvyklé reprezentace konkrétních geopolitických aktérů.¹⁰⁸

V *podzimním období* nabývala reprezentace pandemie SARS-COV-2 odlišnou podobu. Sledovaný fenomén už není jevem novým a stává se pouze jednou z událostí, která je předmětem mediální reprezentace v rámci analyzovaných pořadů, často ani ne tou

¹⁰³ Zde je míněna skladba jednotlivých pořadů – zatímco *Ranní proud* je komponovaným pořadem hudby, zpravodajství a rozhovorů, *Interview Plus* a *Dvacet minut Radiožurnálu* jsou založeny na (obvykle tematicky relativně sevřených) rozhovorech s jedním aktérem, *Hlavní zprávy* jsou standardní zpravodajskou relací a *Hlavní zprávy – rozhovory a komentáře* mírně varují (někdy je jejich součástí rozhovor s vnějším aktérem, někdy se zpravodajem apod.)

¹⁰⁴ V některých relacích ranního proudu byly vysílány příspěvky herců apelujících na občany, aby se chovali zodpovědně, celostátně byla odvysílána píseň „Není nutno“ atd.

¹⁰⁵ Pro pořady *Dvacet minut Radiožurnálu* a *Interview Plus* je typická konfrontační forma vedení interview, která však byla v jarním analyzovaném období zastoupena výjimečně (viz příklad č. 27. Mynář).

¹⁰⁶ Viz příklad č. 21. Maláčová

¹⁰⁷ Příkladem je jarní nouzový stav, který byl reprezentován primárně jako protiepidemické opatření, nikoliv jako politický akt.

¹⁰⁸ Příklad č. 15 Romancov (Rusko), č. 17. Mynář a č. 17. Fischer (Čína).

nejdůležitější. Ačkoliv má reálně průběh pandemie v daném období výrazně větší následky (řádově vyšší počty infikovaných, hospitalizovaných i obětí), vzhledem k jeho dlouhodobému charakteru přestává být dominantním předmětem zájmu nejen mediálního, ale i ostatních sociálních diskursů. Postupně tak dochází k jeho naturalizaci, kterou odráží i mediální diskurs obecně, a projevuje se i v analyzovaných pořadech. Symptomatickým je návrat k heterogenitě tematické agendy sledovaných pořadů, která se v závěru podzimního období ještě více posunuje k reprezentaci jedné z mediálně nejpokryvanějších událostí – volbám, jejichž termín ingeruje do zkoumaného období stanoveného zadavatelem.

V podzimním období dochází i ke změně výše popsané binární opozice strukturující reprezentaci pandemie SARS-COV-2 do podoby vláda/epidemiologové/opatření/restrikce versus občané/podnikatelé/rodiny/učitelé/atd., obvyklé pro „běžný“ (ne-pandemický) mediální diskurs. V podzimním období je napříč všemi analyzovanými pořady zjevná *politicize* (původně vysoce expertního a medicínského fenoménu), v níž se stále více projevuje narativ „nedůvěry veřejnosti“ vůči vládě a jejím opatřením (například nouzový stav, protiepidemická opatření, případně související fenomény už nejsou reprezentovány jako jevy spojené bezprostředně s pandemií či koronavirem, ale jako politické akty). Původní, z hlediska výstavby reprezentace pandemie důležitá, narativizace prostřednictvím aktérů se statusem expertů je oslabena. Fenomén pandemie je stále více instrumentalizován jako způsob rámcování nebo kontextualizace jiných témat a událostí, jejichž narativizace již není doménou expertů, ale mnohem více aktérů politického diskursu.

Obecně lze výstavbu reprezentace analyzovaného fenoménu v celém zkoumaném období z obsahového hlediska charakterizovat jako věcně a komplexně popisující vývoj sledovaného tématu pandemie SARS-COV-2 a jejích dílčích událostí. V tomto smyslu lze vysílání ČRo označit jako odpovídající požadavkům vyplývajícím z platného legislativního rámce. V analyzovaných pořadech zaznělo široké spektrum postojů a názorů různých citovaných mluvčích a současně dostatek informací pro komplexní reprezentaci reality a svobodné vytváření si vlastních názorů posluchači. Vzhledem k zadání analýzy můžeme konstatovat, že afiliace citovaných mluvčích a zvaných hostů byly uváděny správně. Přes výše uvedené výtky k vedení rozhovorů s mluvčími analýza neodhalila systematické vychýlení stranění či postupy de/favorizace názorů či mluvčích jednotlivými moderátory a redaktory vybraných pořadů ČRo.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARTHES, R. 2005. *Mytologie*. Praha: Doplněk.
- BERGER, P. – LUCKMANN, T. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Brno: CSDK.
- COHEN, S. 2002. *Folk devils and Moral Panics*. London: Routledge (3. vydání).
- ECO, U. 2000. *Mysl a smysl*. Praha: Moraviapress.
- ECO, U. 2004. *Meze interpretace*. Praha: Karolinum.
- FAY, Brian. 2002. *Současná filosofie sociálních věd. Multikulturní přístup*. Praha: SLON.
- FISKE, J. – HARTLEY, J. 1996. *Reading Television*. London: Routledge.
- FOUCAULT, M. 1994. *Diskurs, autor, genealogie. Tři studie*. Praha: Nakladatelství Svoboda.
- GALTUNG, J. – ROUGEVOVÁ, M. H. 1973. „Structuring and selecting news”. In COHEN, S. - YOUNG, J. (eds.) *The manufacture of news*. London: Constable, Beverly Hills: Sage.
- HALL, S. 1973. *Encoding and decoding in the television discourse*. Birmingham: Centre for Cltural Studies, University of Birmingham.
- HALL, S. 1997. Representation: Cultural Representations and Signifying practices. London: Sage.
- HALL, S. 2005. Kódování/dekódování, in *Teorie vědy/Theory of Science*, vol. 27 (2), 2005: 41–59. Praha.
- HARTLEY, J. 1982. *Understanding News*. London/New York: Routledge.
- CHANDLER, D. 2002. *Semiotics. The Basics*. London: Routledge.
- CHATMAN, S. 2008. *Příběh a diskurz*. Brno: Host.
- CHAUVEL, L. 1997. „The media contract.” In: Noth, W. (ed.). 1997. *Semiotics of the media. State of the art, projects, and perspectives*. Berlin: Mouton de Gruyter. Pp. 99–107.
- LABOV, W. – WALETSKY, J. 1967. „Narrative analysis.” Pp. 12-44. In HELM, J. (ed.). *Essays on the verbal and visual arts*. Seattle: Uniersity of Washington press.
- MCCOMBS, M. 2009. *Agenda setting. Nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál.
- MCCOMBS, M. - SHAW, B. 1991. „The Agenda Setting Function of Mass Media.” In *Agenda Setting – Readings on Media Public Opinion and Policy making*. Hillsdale, Hove, London: Lawrence Erlbaum associates Publishers.
- REIFOVÁ, I. a kol. 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál.
- SEDLÁKOVÁ, R. 2010. „Prasečí chřipka jako příklad panické pseudoudálosti.” Pp. 229-259. In Foret, M.- Orság, P. – Lapčík, M. *Kultura – Média – Komunikace*, 2010, 4(2).
- SEDLÁKOVÁ, R. 2014. Výzkum médií. Nejpoužívanější metody a techniky. Praha: Grada.
- SEDLÁKOVÁ, R., LAPČÍK, M., BUREŠOVÁ, Z. 2016.
- SCHULZ, W. 2000. „Masová média a realita ‚Ptolemaiovské‘ a ‚Kopernikovské‘ pojetí.” Pp. 24–40. In JIRÁK, J. - ŘÍCHOVÁ, B. *Politická komunikace a média*. Praha: Karolinum.
- STRAUSS, A. L. – CORBINOVÁ, J. M. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert.
- TRAMPOTA, T. 2006. *Zpravodajství*. Praha, Portál.
- TUCHMANOVÁ, G. 1978. *Making News. A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.
- VAN DIJK, T. A. 1993. „Principles of critical discourse analysis.” In: *Discourse and Society*[online]. Vol. 4, 1993, Pp. 249–283.
- VAN DIJK, T. A. 1987. . *Communicating racism: Ethnic Prejudice in Thought and Talk*. Newbury park CA: Sage.

- VAN DIJK, T. A. 2002. Media contents The interdisciplinary study of news as discourse.“ In:
JENSEN, K. B. – JANKOWSKI, N. W. 2002. *A handbook of qualitative methodologies for masscommunication research*. London and New York: Routledge.
- WESTERSTAHL, Jürgen 1983. Objective news Reporting. *Communication Research*. Vol. 10, No. 3, s. 403-424.

VÝZKUMNÝ TÝM

Autoři:

Mgr. Marek Lapčík, Ph.D. - vystudoval sociologii na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a pracuje jako odborný asistent na Ústavu pedagogických a psychologických věd Fakulty veřejných politik Slezské univerzity v Univerzity v Opavě; dříve působil na Katedře mediálních a kulturních studií a žurnalistiky FF UP. Dlouhodobě se věnuje analýze zpravodajského diskurzu a výzkumu aktuálních podob zpravodajství v ČR. Úzce se zaměřuje na teorii diskursu, diskursivní analýzu a metodologii kvalitativních šetření v oblasti mediálních studií.

Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D. - pracuje na Katedře asijských studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci na pozici senior researcher v projektu *Sinophone Borderlands: Interaction at the Edges* (reg. no. CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000791, Excellent Research). Dříve pracovala na Katedře mediálních a kulturních studií a žurnalistiky FF UP a na Katedře žurnalistiky a mediálních studií FSS MU v Brně. Specializuje se na oborovou metodologii mediálních studií, sociologii médií a analýzu mediálních reprezentací ve zpravodajském diskurzu.

ⁱ Dále byli citováni 3x: Běhounek Jiří, Fröhlich Jiří, Fusek Martin, Havlíček Karel, Horáčková Anna, Kafka Tomáš, Karlík Martin, Lusková Daniela, Merkelová Angela, Nevanová Kristýna, Okleštěk Ladislav, Prouza Tomáš, Součková Kateřina, Šírová Veronika, Trnková Eva, Zima Tomáš a Žitníková Dagmar. 2x byli citováni tito mluvčí: Bartoš Ivan, Beneš Jan, Beránková Kateřina, Biedermanová Zlata, Bláha Eduard, Broza Lubomír, Dlouhý Petr, Dzurila Vladimír, Feltl David, Gazdík Petr, Hajdůch Marian, Hancock Matt, Horecký Jiří, Hřib Zdeněk, Hůle Daniel, Janovská Markéta, Jirků František, Jourová Věra, Kaliba Jan, Kastner Luboš, Kebort Michal, Kejval Jiří, Kohout Viktor, Krpálek Lukáš, Kubek Milan, Kulidakis Thomas, Ludvig Nicole, Macháček Štěpán, Matovič Igor, Mazalová Gerta, Noranthe Kvasničková Eva, Pekarová Adamová Markéta, Pika Tomáš, Půta Martin, Rafaj Jan, Slezák Milan, Svěrák Zdeněk, Sýkorová Marie, Šmídová Kateřina, Šob Michal, Špicar Radek, Taševská Barbora, Vaňura Ondřej, Zajíček Jiří a Zorálek Lubomír. Jednou byli citováni: Abraham Jakub, Bábek Radomil, Balko Tomáš, Bartoň Jiří, Barvík Pavel, Bejšovec Adam, Beránek Zdeněk, Bičej Petr, Biskupová Svatava, Bražinová Jana, Brokeš Vladislav, Březina Pavel, Bříza Petr, Bubeníček Oldřich, Buchtík Martin, Canov Michael, Cihlář Tomáš, Cíprt Tomáš, Confalonieri Daniela, Čaputová Zuzana, Čelechovský Ivo, Černá Zdeňka, Černý Ondřej, Činčela Daniel, Čížek Jakub, Daněk Radovan, Diess Herbert, Dlouhý Vladimír, Dlubalová Klára, Dobeš Karel, Dostál Ondřej, Dostálová Martina, Drastichová Gabriela, Dřízal Jaromír, Duka Dominik, Durnová Anna, Dušková Kateřina, Dvořáková Libuše, Engel Martin, Fanoušek Donald Trumpa, Fauci Anthony, Ferancová Martina, Fiala Petr, Fischer Pavel, Fojtová Tereza, Folvarečný Dominik, Frank z Virginie, Frolíková Andrea, Fuksa Martin, Gabal Ivan, Gajdečka David, Galinová Jana, Ghebreyesus Tedros, Gillar Petr, Goldflam Arnošt, Gračková Ivana, Hájková Věra, Hartman Petr, Hausenblas Martin, Havlíková Kateřina, Hegrová Olga, Heřmánková Marie, Heřmanová Jana, Hirsch Ivan, Hoffman Václav, Holá Zuzana, holčička Alice, Holub Petr, Holub Tomáš, Honzl Michal, Horák Dalibor, Horák Jiří, Horná Dagmar, Hostomský Zdeněk, Hradil Vít, Hrazánková Jana, Hubáčková Hana, Hülleová Ilona, chlapeček Štěpán, Chlíbek Roman, Chytrý Jiří, Ivo Rudolf, Jágrová Zdeňka, Jakš David, Jakšičová Marie, Janulík Miroslav, Jaromír Marek, Jirásek Jiří, Johnson Boris, Joukl Zdeněk, Jurašková Božena, Kadlečková Štěpánka, Kahánek Ivo, Kalenský Jakub, Kalhousová Irena, Kalousek Miroslav, Kalvoda Vít, Kanta Jakub, Kareš David, Karika Josef, Kellnerová Anna, Klika Martin, Kliment, Kmoníček Hynek, Knot Libor, Kohoutová Klára, Kojkes Juriko, Kolafa Tomáš, Kolman Michal, Konečná Pavlína, Konopka Lubomír, Konvalinka Jan, Kopřiva Pavel, Kormošová Iva, Kos Jiří, Kostka Petr, Koubová Jana, Kozibrátková Andrea, Král Tomáš, Krčmář Michal, Krumpová Eva, Kubalík Dominik, Kubásek Miroslav, Kučera Martin, Kuděla Jiří, Kupka Martin, Kvitová Petra, Lenka Pleštilová, Lichnovský Vladimír, Lucký Jakub, Lukš Ivo, Machala Ladislav, Machytková Marie, Májková Ivana, Malátný Michal, Marek David, Mareš Milan, Marhoul Václav, Marková Věra, Mazancová Petra, Melzer Filip, Mihalci Zdeněk, Milota Lukáš, Mlčoch Zdeněk, Mlsna Petr, Mohr Pavel, Mužátko Jan, Mynář Vratislav, Myšák Jan, Nacher Patrik, Navrátil Vladimír, Nedoma Anne-Marie, Němčík Lukáš, Němec Václav, Němeček Pravoslav, Nerad Filip, Nováček Petr, Novák Filip, Novák Ivo, Nymburský Petr, Obyvatel Bergama, Ondřej Lumír, Oplť Libor, Otčenášková Ivana, Pacvoň Roman, Pavlousková Dana, Pecková Tamara, Pelosi Nancy, Peterová Barbora, Petzl Zdeněk, Pirk Jan, Piterák Martin, Plášil Vladimír, Pobucký Michal, Podholová Dana, Podivínský Tomáš, Polák Pavel, Pospíšilová Petra, Poštulka Jan, Povolná Renata, Prokopová Zdena, Prudíková Dana, Průša Josef, Příbáň Jiří, Příbylová Ilona, Rakušan Vít, Richterová Olga, Rob Romuald Štěpán, Romancov Michael, Rossu Emanuel, Rubáčová Petra, Řepa Filip, Řezníček Josef, Říhová Blanka, Samek Vít, Sanjay Gupta, Sedláček Tomáš, Seehofer Horst, Sehnal Libor, Schaferová Jana, Singer Miroslav, Skládál Jaroslav, Sklenička Petr, Sládek Petr, Sláma Otoman, Slíva Jaromír, Slivka Michal, Smolek Martin, Sobotka Přemysl, Söder Markus, Sokol Tomáš, Solich Eduard, Solskjær Ole Gunnar, Sonnková Barbora, Soukupová Zuzana, Sršeň Vlastimil, Stajnura Zbyněk, Staněk Pavel, Stanjura Zbyněk, Staňura Vladimír, Stárek Václav, Stejskal Tomáš, Stráská Ivana, Strýcová Barbora, Svačina Adam, Svěrkošová Jana, Svoboda Dušan, Svoboda Jakub, Svrčinová Pavla, Šabata Petr, Šedivý Jiří, Šedlbauer Josef, Šimková Vlasta, Šindelářová Alena, Široký Tomáš, Šiška Vladimír, Škrlantová Dagmar, Šmejkal David, Špičák Julius, Šrámek Vladimír, Šťastný Boris, Štěpanyová Gabriela, Štěrba Jaroslav, Štolfa Josef, Šulc Jan, Švejnár Jan, Trump Mary, Tržil Leoš, Třešňák Petr, Tůma Zdeněk, Urban Jan, Vacek Miroslav, Valachová Kateřina, Valenta Vladimír, Valentová Zuzana, Vaňková Markéta, Vašáková Martina, Vávra Libor, Velcová Kristýna, Vidlák Petr, Vincour Radek, Vitoušová Petra, Vodička Matěj, Vondrák Ivo, Vondrášek Martin, Vrabel František, Všetíčková Daniela, Zahrádka Jiří, Zacherlová Monika, Zámečník Miroslav, Zavadilová Dagmar, Zavadilová Ludmila, Zavřel Vít, Zeman Miloš, a další zástupci veřejnosti.

ⁱⁱ Další organizace a instituce, jejichž zástupci byli citováni: AGS Flat Glass Czech (výroba autoskel), Alzheimer Home, Asociace cestovních kanceláří ČR, advokátní kanceláře, Asociace českých a moravských nemocnic, Asociace horských středisek, Asociace hotelů a restaurací, Asociace klinických logopedů, Asociace krajů, Asociace malých a středních podniků a živnostníků, Asociace poskytovatelů služeb, Asociace poskytovatelů sociálních služeb, Asociace ředitelů gymnázií, Asociace středních průmyslových škol, Asociace Základních uměleckých škol, Atlantic Council, Bílý kruh bezpečí, Centrum pro globální hospodářskou politiku na Kolumbijské univerzitě v New Yorku, CNN, Česká asociace věřitelů, Česká bankovní asociace, Česká fotbalová reprezentace, Česká gerontologická a geriatrická společnost, Česká konference rektorů, Česká lékařská komora, Česká národní banka, Česká zemědělská univerzita v Praze, Českomoravská záruční a rozvojová banka, Československá obchodní banka, Český olympijský výbor, Český statistický úřad, Český svaz ledního hokeje, Člověk v tísni, Česká televize, Deloitte, Divadlo rozmanitostí Most, Docela velké divadlo v Litvínově, Domov pro seniory Háje, Domov U Biřičky (Hradec Králové), Dopravní podnik města Prahy, Echo24, Energetický regulační úřad, Evropská komise, Evropská obranná agentura, Evropský parlament, Exekutorský úřad Hradec Králové, Federace dětských domovů v ČR, Finanční skupina Roklen, Generali CEE Holding, Geriatrické centrum v Praze 8, Gilead (výrobce Remdesiviru), Hlavní město Praha, Hnutí Starostové a nezávislí, Hospodářská komora, Chinaski (hudební skupina), IOCBTech, Jihočeský kraj, Izabel (hudební skupina), Katedra chemie Technická univerzita v Liberci, Klokánek, Klub svobodných matek, Komora daňových poradců, Kroužky.cz, léčebny a sanatoria, Lékařský odborový klub, Lesaffre (společnost), Liberecký kraj, Ligová fotbalová asociace, litovelské středisko charity, Magistrát Hradce Králové, Magistrát města Jihlavy, Magistrát města Plzně, Manchester United, Masarykova demokratická akademie, Masarykova univerzita v Brně, mateřská školka Frýdek-Místek, město Brno, město Břeclav, město Uničov, Městská policie HK, Městský soud v Praze, Metropolitní univerzita, Mezinárodní federace ledního hokeje IIHF, Ministerstvo financí, Ministerstvo kultury, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo obrany, Moravskoslezský kraj (hejtmanství), nadace, nadační fondy, nadační platformy apod., Národní basketbalová reprezentace, Národní galerie, Národní sportovní agentura, Národní ústav duševního zdraví, obec Borová Lada, obec Bory, obec Bruntál, obec Červenka, obec České Velenice, obec Frýdek-Místek, obec Srbsko, obec Vsetín, Odborový svaz zdravotnictví a sociální péče, OKD - Ostravsko-Karvinské Doly, Organizace Rosa, Organizace Život 90, Ostravská univerzita, Ovocnářská unie České republiky, Pardubický fotbalový klub, Pardubický kraj, Pirátská strana, Plzeňská diecéze, Podvýbor pro problematiku exekucí insolvencí a oddlužení, Poradna při finanční tísni, Potravinářská komora, Praha Záhř (festival), Sdružení automobilového průmyslu, Sdružení ochrany spotřebitelů – SOS, Sdružení praktických lékařů pro děti a dorost, Semantic Vision, Slovenské policejní prezidium, Sněmovna reprezentantů USA, Sociální výbor, SOŠ a učiliště v Kateřinkách (Liberec), Sparta Praha, SPŠ stavební v Liberci, společnost ADLER, společnost Hyundai, společnost Volkswagen, Státní ústav pro kontrolu léčiv, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, STEM, Svaz českých a moravských spotřebních družstev, Svaz květinářů a floristů ČR, Svaz léčebných lázní, Svaz obchodu a cestovního ruchu, Svaz pekařů a cukrářů, Svaz pivovarů a sladoven ČR, Světová zdravotnická organizace, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Špindlerovský skiareál, Think-tank IDEA, TOP 09, Týdeník Hrot, Učená společnost České republiky, Učitelská platforma, Unie pečujících, Unie školských asociací ČR, Univerzita Palackého Olomouc, Univerzita v Cardiffu, Úřad práce ČR, Ústav molekulární a translační medicíny UPOL, Ústecký kraj, Vláda USA a její poradci, Výbor podnikatelských odborů, Výkonný a dozorčí výbor CERGE-EI, VZP, Zahraniční výbor senátu ČR, Záchraná služba Praha, Zdravotnická záchraná služba KHK, Zdravotnických deník, Zemědělské družstvo Kokory, ZŠ Dr. Horáka v Prostějově, ZŠ Masarykova v Jihlavě, ZŠ Pod Skalkou v Rožnově pod Radhoštěm, ZŠ v Plzni.

iii Tabulka č. 18 - Výčet analyzovaných vydání pořadu Interview Plus, jejich moderátorů a hostů

Interview Plus		
1. období	Host	moderátor
12.3.2020	David Marek	Michael Rozsypal
13.3.2020	Viktor Daněk	Michael Rozsypal
16.3.2020	Josef Středula	Jan Bumba
17.3.2020	Milan Kubek	Veronika Sedláčková
18.3.2020	Michael Romancov	Veronika Sedláčková
19.3.2020	Lubomír Zaorálek	Veronika Sedláčková
20.3.2020	Miroslav Singer	Veronika Sedláčková
23.3.2020	Věra Jourová	Jan Burda
24.3.2020	Martin Buchtík	Jan Burda
25.3.2020	Václav Němec	Veronika Sedláčková
26.3.2020	Pavel Fischer	Veronika Sedláčková
27.3.2020	Zdeněk Hostomský	Veronika Sedláčková
30.3.2020	Jan Švejnar	Jan Burda
31.3.2020	Ivan Gabal	Jan Burda
1.4.2020	Jiří Přibáň	Jan Burda
2.4.2020	Zdeněk Tůma	Veronika Sedláčková
3.4.2020	Josef Průša	Veronika Sedláčková
2. období		
17.9.2020	Tomáš Sedláček	Veronika Sedláčková
18.9.2020	Marcel Kolaja	Jan Bumba
21.9.2020	Petr Kolář	Veronika Sedláčková
22.9.2020	Ivan Hirsch	Veronika Sedláčková
23.9.2020	Michal Honzl	Jan Bumba
24.9.2020	Josef Středula	Jan Bumba
25.9.2020	Petr Kubín	Veronika Sedláčková
29.9.2020	Ivo Lukš	Jan Bumba
30.9.2020	Miroslav Zámečník	Veronika Sedláčková
1.10.2020	Tomáš Kafka	Veronika Sedláčková
2.10.2020	Mikuláš Minář	Jan Bumba
5.10.2020	Stanislav Balík	Veronika Sedláčková
6.10.2020	Ivo Vondrák	Veronika Sedláčková

^{iv} Tabulka č. 19 - Výčet analyzovaných vydání pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu*, jejich moderátorů a hostů

Dvacet minut Radiožurnálu		
1. období	Host	moderátor
13.3.2020	Jiří Šedivý	Marie Bastlová
16.3.2020	Ivan Bartoš	Tomáš Pancíř
17.3.2020	Jan Pirk	Tomáš Pancíř
18.3.2020	Jan Konvalinka	Tomáš Pancíř
19.3.2020	Ladislav Machala	Marie Bastlová
20.3.2020	Jana Maláčová	Marie Bastlová
23.3.2020	Filip Matějka	Marie Bastlová
24.3.2020	Filip Matějka	Marie Bastlová
25.3.2020	Vratislav Mynář	Marie Bastlová
26.3.2020	Jiří Rusnok	Tomáš Pancíř
27.3.2020	Filip Melzer	Tomáš Pancíř
30.3.2020	Daniela Lusková	Vladimír Kroc
31.3.2020	Robert Plaga	Tomáš Pancíř
1.4.2020	Blanka Říhová	Vladimír Kroc
2.4.2020	Lubomír Zaorálek	Vladimír Kroc
3.4.2020	Roman Prymula	Tomáš Pancíř
2. období		
17.9.2020	Karel Havlíček	Tomáš Pancíř
18.9.2020	Martin Ludvík	Vladimír Kroc
21.9.2020	Petr Šonka	Tomáš Pancíř
22.9.2020	Petr Sklenička	Tomáš Pancíř
24.9.2020	Jan Hamáček	Vladimír Kroc
25.9.2020	Luboš Kastner	Vladimír Kroc
29.9.2020	Martin Štika	Vladimír Kroc
30.9.2020	Ondřej Dostál	Vladimír Kroc
1.10.2020	Michal Berg	Tomáš Pancíř
2.10.2020	Roman Prymula	Tomáš Pancíř
5.10.2020	Adéla Šípová, Petr Bendl	Vladimír Kroc
6.10.2020	Miroslava Němcová, Václav Hampl	Tomáš Pancíř